OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

# Bedömningskriterier för slutbedömningen i den grundläggande utbildningen

Utbildningsstyrelsens föreskrift OPH-5042-2020

# Bedömningskriterier för slutbedömningen i den grundläggande utbildningen

Innehåll


**MODERSMÅL OCH LITTERATUR** ..... **1**

SVENSKA OCH LITTERATUR ..... 2
FINSKA OCH LITTERATUR ..... 13
SAMISKA OCH LITTERATUR ..... 24
ROMANI OCH LITTERATUR ..... 34
TECKENSPRÅK OCH LITTERATUR ..... 41
SVENSKA SOM ANDRASPRÅK OCH LITTERATUR ..... 49
FINSKA SOM ANDRASPRÅK OCH LITTERATUR ..... 57

**DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET, FINSKA/SVENSKA** ..... **66**

FINSKA, A -LÄROKURS ..... 66
SVENSKA, A-LÄROKURS ..... 75
FINSKA, MODERSMÅLSINRIKTAD A -LÄROKURS ..... 83
SVENSKA, MODERSMÅLSINRIKTAD A-LÄROKURS ..... 92
FINSKA, B1 -LÄROKURS ..... 101
SVENSKA, B1-LÄROKURS ..... 108

**FRÄMMANDE SPRÅK** ..... **116**

ENGELSKA, A -LÄROKURS ..... 116
ANNAT FRÄMMANDE SPRÅK, A -LÄROKURS ..... 125
FRÄMMANDE SPRÅK, B1 -LÄROKURS ..... 134
FRÄMMANDE SPRÅK, B2 -LÄROKURS ..... 141
SAMISKA, A -LÄROKURS ..... 147
SAMISKA, B2 -LÄROKURS ..... 156
LATIN, B2 -LÄROKURS ..... 162

**MATEMATIK** ..... **168**

**BIOLOGI** ..... **179**

**GEOGRAFI** ..... **190**

**FYSIK** ..... **199**

KEMI ..... 210
HÄLSOKUNSKAP ..... 220
RELIGION ..... 230
LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP ..... 238
HISTORIA ..... 244
SAMHÄLLSLÄRA ..... 250
MUSIK ..... 256
BILDKONST ..... 262
SLÖJD ..... 267
GYMNASTIK ..... 272
HUSLIG EKONOMI ..... 278
ELEVHANDLEDNING ..... 286
BILAGA 1. SAMISKA SOM KOMPLETTERAR DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN ..... 286
BILAGA 2. ROMANI SOM KOMPLETTERAR DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN ..... 292
BILAGA 3. ELEVENS EGET MODERSMÅL SOM KOMPLETTERAR DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN ..... 297

# Modersmål och litteratur

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9**

I årskurs 7–9 ska bedömningen av elevens lärande vara mångsidig, riktgivande och uppmuntrande. En respons som är uppmuntrande och konstruktiv stärker elevernas motivation och hjälper dem att utveckla sina språkliga färdigheter samt att hitta sina egna styrkor. Eleverna ska kontinuerligt få information om sina studieframgångar och hur väl de presterat i förhållande till målen. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Genom en stödjande och analyserande bedömning av elevernas kunskaper kan man hjälpa eleverna att bli medvetna om sina egna kunskaper och färdigheter och sina arbetsprocesser och ge dem verktyg för att utveckla dessa. Alla målområden är lika viktiga i bedömningen av elevens lärande i årkurserna 7–9. Bedömningen ska vara mångsidig och grunda sig på såväl muntliga och skriftliga prov på kunnande som på lärarens observationer i olika lärsituationer. Eleverna ska ges möjlighet att visa prov på kunnande på ett mångsidigt sätt. Färdigheter för självvärdering och kamratrespons utvecklas som en del den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i modersmål och litteratur avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i modersmål och litteratur som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i modersmål och litteratur och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

# Svenska och litteratur

| Mål för undervisningen | Innehåll | Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen | Föremål för bedömningen | Kunskapskrav för vitsordet 5 | Kunskapskrav för vitsordet 7 | Kunskapskrav för vitsordet 8 | Kunskapskrav för vitsordet 9 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Att kommunicera** | | | | | | | |
| M1 handleda eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera målinriktat, ändamålsenligt, etiskt och på ett konstruktivt sätt i olika kommunikationsmiljöer | I1 | Eleven utvecklar sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer. | Förmåga att agera i kommunikationssituationer | Eleven kan agera i en välbekant grupp och i vardagliga kommunikationssituationer. | Eleven kan agera ändamålsenligt i grupper och sedvanliga kommunikationssituationer. | Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikationssituationer. | Eleven kan agera konstruktivt i många slags grupper, också i krävande kommunikationssituationer. |
| M2 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera i grupp och utveckla förmågan att | I1 | Eleven breddar sin förmåga att kommunicera i grupp och utvecklar sin förmåga att | Förmåga att kommunicera i grupp | Eleven kan lyssna på andra och deltar i samtalet.<br><br>Eleven kan uttrycka sin åsikt | Eleven kan ta hänsyn till andras synpunkter i den egna kommunikationen. | Eleven kan föra diskussionen vidare i sina egna inlägg. | Eleven kan tolka andras inlägg och syftet med dem, samt anpassa sin egen kommunikation enligt situa-tionen. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| motivera sina åsikter och sina språkliga och kommunikativa val | | motivera sina synpunkter. | | samt ge någon slags motivering till den. | Eleven kan uttrycka sin åsikt sakligt och presentera enkla motiveringar till den. | Eleven kan uttrycka sina åsikter klart och motivera dem tämligen mångsidigt. | Eleven kan uttrycka sin åsikt på ett för situationen ändamålsenligt sätt och motivera den övertygande. |
| M3 handleda eleven i att bredda sin förmåga att uttrycka sig i olika slag av kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama | I1 | Eleven breddar sina färdigheter att uttrycka sig i olika kommunikationssituationer och vid uppträdanden inför publik. | Förmåga att framträda | Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne.<br><br>Eleven kan uttrycka sig förståeligt. | Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande.<br><br>Eleven kan uttrycka sig tydligt. | Eleven kan framföra ett förberett anförande och anpassa det till sina åhörare.<br><br>Eleven kan uttrycka sig på ett för situationen ändamålsenligt sätt. | Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne.<br><br>Eleven kan uttrycka sig mångsidigt och anpassa sin kommunikation enligt åhörare och syfte. |
| M4 uppmuntra eleven att vidareutveckla sina kommunikativa | I1 | Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation och identifiera | Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter | Eleven kan identifiera någon styrka eller något | Eleven kan beskriva sitt sätt att kommunicera och identifiera | Eleven kan redogöra för sina kommunikativa färdigheter, | Eleven kan utvärdera sina kommunikativa färdigheter och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| färdigheter så att hen lär sig att iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och svagheter i olika kommunikationsmiljöer, även multimediala | | sina styrkor och utvecklingsområden. | | utvecklingsområde i sin kommunikation. | några styrkor och utvecklingsområden. | beskriva sina styrkor och utvecklingsområden. | styrkor och reflektera över hur de kan utvecklas. |
| **Att tolka texter** | | | | | | | |
| M5 handleda eleven i att utveckla de lässtrategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att läsa, förstå, tolka och analysera texter och för att utvärdera sin läsfärdighet och bli medveten om hur den behöver utvecklas | I2 | Eleven utvecklar strategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att kunna läsa och lär sig att bedöma sina utvecklingsbehov. | Förmåga att förstå texter och identifiera egna styrkor och utvecklingsområden | Eleven kan använda någon enkel lässtrategi för att förstå text.<br><br>Eleven kan identifiera någon styrka eller något utvecklingsbehov som berör läsning hos sig själv. | Eleven kan använda sig av några lässtrategier.<br><br>Eleven kan beskriva sig själv som läsare och identifiera några styrkor och utvecklingsbehov. | Eleven kan välja lässtrategier som är lämpade för texttypen.<br><br>Eleven kan redogöra för sin läsfärdighet och beskriva sina styrkor och svagheter. | Eleven kan använda för situationen ändamålsenliga lässtrategier.<br><br>Eleven kan utvärdera sina läsfärdigheter och reflektera över hur de kan utvecklas. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M6 att erbjuda eleven många olika möjligheter att välja, använda, tolka och utvärdera många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter | I2 | Eleven lär sig att välja, använda, tolka och utvärdera många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter. | Multilitteracitet och förmåga att bredda sin textvärld | Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former. | Eleven kan välja, använda och läsa olika slag av texter men håller sig främst till välbekanta textgenrer. | Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika textgenrer. | Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också för hen själv nya typer av texter. |
| M7 handleda eleven i att utveckla analytisk och kritisk läsfärdighet och öva sin förmåga att göra iakttagelser i texter och att tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp samt befästa och bredda ord- och begreppsförrådet | I2 | Eleven lär sig analytisk och kritisk läsfärdighet, lär sig att göra iakttagelser om fakta- och medietexter och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp. | Förmåga att analysera och tolka fakta- och medietexter | Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur en text med hjälp av stödfrågor.<br><br>Eleven kan nämna några språkliga eller textuella drag i någon enkel textgenre. | Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en text och beskriva ändamålen med den.<br><br>Eleven kan beskriva språkliga och textuella drag i vanliga textgenrer. | Eleven kan redogöra för textens syfte, målgrupp och betydelse.<br><br>Eleven kan redogöra för typiska drag för textgenrer och beskriva dem med hjälp av några centrala begrepp. | Eleven kan tolka och reflektera över textens betydelse och bedöma textens påverkan.<br><br>Eleven kan analysera typiska drag för textgenrer med hjälp av ändamålsenliga begrepp och bedöma texter i relation till deras syfte och ändamål. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M8 sporra eleven att utveckla sin förmåga att bedöma flera olika källor för att få information och att använda denna information på ett ändamålsenligt sätt | I2 | Eleven lär sig att bedöma flera olika källor för att få information och använda informationen på ett ändamålsenligt sätt. | Färdigheter i informationssökning och källkritik | Eleven kan söka enskild information i givna källor.<br><br>Eleven kan nämna några drag som utmärker en tillförlitlig källa. | Eleven kan använda självklara källor för att söka information.<br><br>Eleven kan beskriva källans tillförlitlighet. | Eleven kan beskriva de centrala delarna i informationssökning, söka olika källor och hitta information i dem.<br><br>Eleven kan bedöma tillförlitligheten och ändamålsenligheten i olika källor. | Eleven kan agera i informationssökningens olika processer.<br><br>Eleven kan använda mångsidiga källor och söka information i dem på ett ändamålsenligt sätt.<br><br>Eleven kan reflektera över faktorer som anknyter till källornas tillförlitlighet och informationens ändamålsenlighet samt motivera sina val av källor. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M9 väcka elevens intresse för nya slag av fiktiva texter och litteratur, bredda elevens erfarenheter av visuell, audiovisuell, och skriven text och dela med sig av dem samt fördjupa elevens förståelse av särdrag inom fiktionen | I2 | Eleven bekantar sig med fiktiva texter i olika former som är nya för hen själv. Eleven breddar sina erfarenheter av visuell, audiovisuell och skriven text och delar med sig av dem samt fördjupar sin förståelse av särdrag inom fiktionen. | Förmåga att analysera och tolka fiktiva texter | Eleven kan redogöra för handlingen i en enkel fiktiv text och nämna enstaka särdrag inom fiktionen. | Eleven kan beskriva särdrag inom fiktiv text och göra iakttagelser om särdrag inom fiktionen. | Eleven kan redogöra för fiktiva texter i olika former.<br><br>Eleven kan använda några centrala begrepp och identifiera särdrag och berättartekniska grepp som är typiska för fiktivt språk och uttryck. | Eleven kan analysera fiktiva texter i olika former med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven kan tolka fiktiva texter och reflektera över deras mångtydighet. |
| **Att producera texter** | | | | | | | |
| M10 uppmuntra eleven att uttrycka sina åsikter genom att skriva och producera texter, även multimodala, samt stödja eleven i att identifiera sina styrkor | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera texter, även multimodala, samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov | Förmåga att producera texter, också multimodala, och utveckla färdigheterna som textproducent | Eleven kan producera enkla texter enligt modell.<br><br>Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent. | Eleven kan producera olika typer av texter enligt instruktioner.<br><br>Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor | Eleven kan producera texter enligt givet syfte.<br><br>Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent. | Eleven kan på ett kreativt sätt producera texter enligt situation och ändamål.<br><br>Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och utvecklingsbehov som textproducent | | som textproducent. | | | eller utvecklingsbehov. | | textproducent och reflektera över hur de kan utvecklas. |
| M11 erbjuda eleven möjligheter att producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt diskuterande och ställningstagande texter, även i multimediala miljöer, och hjälpa eleven att välja det uttryckssätt som är lämpligast för ifrågavarande textgenre och situation | I3 | Eleven lär sig att producera berättande, beskrivande, instruerande, diskuterande och ställningstagande texter, också i multimediala miljöer, och lär sig att välja ett uttryckssätt som är lämpligt för textgenren och situationen. | Förmåga att behärska textgenrer | Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen. | Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttryckssätt som är typiska för dem. | Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttryckssätt som kännetecknar dem. | Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttryckssätt som kännetecknar dem. |
| M12 handleda eleven i att utveckla sina textproduktionsprocesser och | I3 | Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser och producerar text tillsammans | Förmåga att behärska textproduktionsprocesser | Eleven kan samla idéer och producera text enligt modell eller med | Eleven kan planera och producera text både individuellt och i grupp. | Eleven kan bearbeta textens struktur och språkdräkt | Eleven kan självständigt och mångsidigt bearbeta textens |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| erbjuda eleven möjligheter att producera text tillsammans med andra, uppmuntra eleven att stärka förmågan att ge och ta emot respons samt hjälpa eleven att utvärdera sig själv som textproducent | | med andra, stärker sin förmåga att ge och ta emot respons samt utvärderar sig själv som textproducent. | | hjälp av stödfrågor.<br><br>Eleven kan ge knapphändig eller ensidig respons och ta emot respons. | Eleven kan ge respons och slumpmässigt utnyttja den respons hen får i sin egen textproduktion. | utgående från respons.<br><br>Eleven kan ge konstruktiv respons åt andra och i olika skeden av textproduktionsprocessen utnyttja den respons hen själv får. | uttryck och struktur.<br><br>Eleven kan ge respons som främjar textbearbetning och tillämpa den respons hen får i utvecklingen av den egna textproduktionsfärdigheten. |
| M13 handleda eleven att utveckla sin skrivfärdighet och digitala kompetens för att producera text samt fördjupa sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform, och stärka elevens kompetens i standardspråket | I3 | Eleven utvecklar och stärker sin skrivfärdighet både för hand och med hjälp av digitala verktyg och fördjupar sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform. Eleven stärker sin kompetens i standardspråket. | Förmåga att producera begriplig text och behärska skriftspråkets konventioner | Eleven kan producera enkel text vars budskap man förstår.<br><br>Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt i huvudsak skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av | Eleven kan producera text som i huvudsak är lätt att förstå.<br><br>Eleven kan strukturera sin text i stycken och fästa uppmärksamhet vid menings- och satsbyggnad samt följa flera av | Eleven kan producera text som är smidig och lätt att förstå.<br><br>Eleven kan strukturera sin text och sina stycken logiskt och fästa uppmärksamhet vid ordval samt i huvudsak följa standardspråkets | Eleven kan producera en sammanhängande och åskådlig text.<br><br>Eleven kan använda textbindningsmetoder mångsidigt och använda mångsidiga menings- och satsbyggnader och fästa |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| genom att öka hens kunskap om skriftspråkets konventioner | | | | mening och i egennamn.<br><br>Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg. | standardspråkets skriftspråks normer. | skriftspråksnormer i sin textproduktion och -bearbetning.<br><br>Eleven kan flytande skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg. | uppmärksamhet vid textens uttryckssätt samt följa standardspråkets skriftspråksnormer. |
| M14 handleda eleven att utveckla sin förmåga att hantera information och tillämpa sina kunskaper och att använda sig av flera olika källor och göra källhänvisningar i sin egen text, samt vägleda eleven att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa | I3 | Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven använder sig av flera olika källor samt behärskar källhänvisningsteknik. Eleven tränar sin förmåga att respektera personlig integritet och följa upphovsrättsliga normer i olika miljöer. | Förmåga att presentera och använda information samt etisk kommunikation | Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven hört, läst eller sett.<br><br>Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter.<br><br>Eleven följer upphovsrättsliga normer och förstår | Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell. | Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta information hen samlat.<br><br>Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt. | Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| upphovsrättsliga normer | | | | betydelsen av personlig integritet på nätet. | | | |
| **Att förstå språk, litteratur och kultur** | | | | | | | |
| M15 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och väcka intresse för språkliga fenomen, stödja eleven i att känna igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och i att förstå betydelsen av språkliga val och följderna av dem | I4 | Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår betydelsen av språkliga val och följderna av dem. | Förmåga att utveckla språklig medvetenhet | Eleven kan göra enkla iakttagelser om särdrag i text.<br><br>Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan skriftspråk och talspråk eller vardagligt språk och standardspråk. | Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i språk och text.<br><br>Eleven kan beskriva språkliga variationer i olika situationer. | Eleven kan redogöra för olika språkvarianter och stildrag.<br><br>Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av språkliga och textuella val. | Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag.<br><br>Eleven kan tillämpa information om följderna av språkliga val i sin egen kommunikation. |
| M16 sporra eleven att öka sin litteratur- och kulturkunskap, | I4 | Eleven vidgar sin litteraturkunskap, lär känna litteraturens | Litteraturkunskap och läsintresse | Eleven kan nämna litterära huvudgenrer. | Eleven kan beskriva typiska drag för litterära huvudgenrer. | Eleven kan beskriva mångfalden inom skönlitteraturen. | Eleven kan analysera mångfalden inom |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| bidra till att eleven lär känna litteraturens historia och modern litteratur samt olika litterära genrer och hjälpa eleven att reflektera över litteraturens och kulturens betydelse i sitt eget liv samt ge eleven möjlighet att både själv ta del av och dela med sig av läs- och andra kulturupplevelser | | historia och modern litteratur samt olika litterära genrer**.** | | Eleven har läst några skönlitterära verk, till exempel noveller. | Eleven kan ge exempel på verk som hör till huvudgenrerna.<br><br>Eleven har läst en del av de verk som man läsårsvis kommit överens om. | Eleven kan nämna litteraturens olika skeden och kan koppla några verk och författare till dessa.<br><br>Eleven har läst de verk som man läsårsvis kommit överens om. | skönlitteraturen som en del av kulturen.<br><br>Eleven kan beskriva litteraturens olika skeden samt centrala stildrag och nämna centrala författare och verk som hör till dessa skeden.<br><br>Eleven har mångsidig kunskap om litteratur. |
| M17 bidra till att eleven lär känna svenska språket och dess historia och utveckling, de nordiska grannspråken och nordisk kultur samt får en helhetsbild av | I4 | Eleven lär känna den språkliga och kulturella mångfalden i Finland. Eleven lär känna det svenska språket, dess historia och utveckling samt de nordiska grannspråken | Förmåga att reflektera över betydelsen av språk och språkets ställning | Eleven kan nämna språk som talas i Finland samt något grannspråk till svenskan.<br><br>Eleven kan nämna något drag som är | Eleven kan beskriva svenska språkets ställning bland andra språk.<br><br>Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för det | Eleven kan beskriva den språkliga och kulturella mångfalden i Finland.<br><br>Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det svenska | Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället.<br><br>Eleven kan redogöra för drag |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| övriga språk och kulturer i Finland och stödja eleven i att reflektera över det egna modersmålets betydelse och sin språkliga och kulturella identitet samt sporra eleven att aktivt producera och konsumera kultur i olika former | | och nordisk kultur. Eleven reflekterar över det egna modersmålets betydelse och sin språkliga och kulturella identitet. | | typiskt för svenskan, berätta om sin språkliga vardag och modersmålets betydelse för hen. | svenska språket och beskriva de nordiska grannspråken och kulturen.<br><br>Eleven kan beskriva modersmålets betydelse för individen. | språket och placera det i en nordisk kulturell kontext.<br><br>Eleven kan reflektera över modersmålets betydelse för identiteter. | som är typiska för det svenska språket i relation till andra språk och förstår betydelsen av de språkliga och kulturella banden till övriga Norden.<br><br>Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess betydelse för identitetsbygget. |

## Finska och litteratur

| **Opetuksen tavoite** | **Sisältöalueet** | **Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet** | **Arvioinnin kohde** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 5** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 7** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 8** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Vuorovaikutustilanteissa toimiminen** | | | | | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä | S1 | Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. | Toiminta vuorovaikutustilanteissa | Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa. | Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa. | Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa. | Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa. |
| T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan | S1 | Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään. | Ryhmäviestinnän taidot | Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun.<br><br>Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun. | Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään.<br><br>Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja. | Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua.<br><br>Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti. | Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan.<br><br>Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti. |
| T3 ohjata oppilasta | S1 | Oppilas monipuolistaa | Esiintymisen taidot | Oppilas osaa pitää lyhyen puhe- | Oppilas osaa pitää valmistellun | Oppilas osaa pitää valmistellun | Oppilas osaa pitää valmistellun |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| monipuolistamaan kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin | | kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. | | esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta.<br><br>Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi. | yksinkertaisen puhe-esityksen<br><br>Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi. | puhe-esityksen ja kohdentaa sen kuulijoilleen.<br><br>Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla. | puhe-esityksen vaativastakin aiheesta.<br><br>Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan. |
| T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä | S1 | Oppilas oppii havainnoiman omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan. | Vuorovaikutustaitojen kehittäminen | Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa. | Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. | Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. | Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää. |
| **Tekstien tulkitseminen** | | | | | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita | S2 | Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita. | Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen | Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa.<br><br>Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa. | Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita.<br><br>Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita. | Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita.<br><br>Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. | Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia tekstinymmärtämisen strategioita.<br><br>Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää. |
| T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä | S2 | Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä. | Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito | Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan. | Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa. | Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä. | Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä. |
| T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä | S2 | Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii | Asia- ja mediatekstien erittely ja tulkinta | Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä | Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja | Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, | Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa | | tekemään havaintoja asia- ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. | | apukysymysten avulla.<br><br>Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen. | kuvata tekstin tavoitteita.<br><br>Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. | kohderyhmiä ja merkityksiä.<br><br>Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla. | ja arvioida tekstin vaikutuksia.<br><br>Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin. |
| T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla | S2 | Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla. | Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys | Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.<br><br>Oppilas osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen. | Oppilas osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä.<br><br>Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta. | Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä.<br><br>Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä. | Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti.<br><br>Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla.<br><br>Oppilas osaa pohtia lähteiden |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa. |
| T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan, monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista | S2 | Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista. | Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta | Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja. | Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista. | Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan.<br><br>Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja. | Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.<br><br>Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta. |
| **Tekstien tuottaminen** | | | | | | | |
| T10 rohkaista oppilasta | S3 | Oppilas oppii ilmaisemaan | Monimuotoisten tekstien | Oppilas osaa tuottaa mallien | Oppilas osaa tuottaa | Oppilas osaa tuottaa | Oppilas osaa tuottaa luovasti |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana | | ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana. | tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen | avulla yksinkertaisia tekstejä.<br><br>Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana. | erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan.<br><br>Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. | tavoitteen mukaisia tekstejä.<br><br>Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana. | tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä.<br><br>Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää. |
| T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja | S3 | Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja. | Tekstilajien hallinta | Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista. | Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja. | Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja. | Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja | | | | | | | |
| T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana | S3 | Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana. | Tekstin tuottamisen prosessien hallinta | Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla.<br><br>Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta. | Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä.<br><br>Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa. | Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta.<br><br>Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. | Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita.<br><br>Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan. |
| T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan | S3 | Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja | Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta | Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. | Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. | Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. | Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista | | viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa. | | Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä.<br><br>Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. | Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä. | Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan.<br><br>Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. | Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä. |
| T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen | S3 | Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu | Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä | Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta.<br><br>Oppilas osaa käyttää lähteitä | Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan. | Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa.<br><br>Oppilas merkitsee lähteet | Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kun9ittaen. | | toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kun9ittaen. | | mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään.<br><br>Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan. | | asianmukaisella tavalla. | |
| **Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen** | | | | | | | |
| T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia | S4 | Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia. | Kielitietoisuuden kehittyminen | Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä.<br><br>Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja. | Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä.<br><br>Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa. | Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä.<br><br>Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia. | Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä.<br><br>Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden eri lajeihin, auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään sekä tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen | S4 | Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin. | Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus | Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälajit.<br><br>Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja. | Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälajien tyypillisiä piirteitä.<br><br>Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista.<br><br>Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovituista teoksista. | Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta.<br><br>Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin.<br><br>Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset. | Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria.<br><br>Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita.<br><br>Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta. |
| T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, | S4 | Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen | Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen | Oppilas osaa nimetä Suomessa puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen. | Oppilas osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa. | Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. | Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| suomen kielen taustaan ja piirteisiin, auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä ja tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi | | taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä. | | Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielensä merkityksestä itselleen. | Oppilas osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle. | Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin. | yksilölle ja yhteiskunnalle.<br><br>Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentumisen kannalta. |

## Samiska och litteratur

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Att kommunicera** | | | | | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M1 uppmuntra eleven att uttrycka sig och motivera sina åsikter genom att erbjuda mångsidiga möjligheter att öva kommunikation | I1 | Eleven uppmuntras att uttrycka sig själv och sina åsikter i olika kommunikations situationer. | Förmåga att uttrycka sig samt att uttrycka och motivera åsikter | Eleven kan agera i grupper som är bekanta för hen och i vardagliga kommunikations-situationer. | Eleven kan agera målinriktat i grupp och i vanliga kommunikat-ionssituationer. | Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikations situationer. | Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper, även i krävande flerspråkiga kommunikationssituationer. |
| M2 uppmuntra eleven att utveckla sina sociala färdigheter genom att handleda eleven att kommunicera mångsidigt och utveckla förmågan att ge och ta emot respons | I1 | Eleven utvecklar mångsidiga gruppkommunikationsfärdigheter och sin förmåga att ge och ta emot respons. | Förmåga att kommunicera samt att ge och ta emot respons | Eleven kan lyssna på andra och deltar i diskussionen.<br><br>Eleven kan ta emot respons. | Eleven kan ta andras synpunkter i beaktande i sin egen kommunikation.<br><br>Eleven kan ge knapphändig eller ensidig respons. | Eleven kan föra diskussionen vidare genom sina egna inlägg samt på ett konstruktivt sätt ge och ta emot respons. | Eleven kan tolka de andras inlägg och deras mål, samt anpassa sin egen kommunikation enligt situation.<br><br>Eleven kan ge och ta emot respons på ett ändamålsenligt sätt. |
| M3 uppmuntra eleven att utveckla och vidga sina kommunikativa färdigheter i | I1 | Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation i olika miljöer och bredda sin | Kommunikativa färdigheter, förmåga att uppträda | Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne. | Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande. | Eleven kan framföra ett förberett anförande samt anpassa det enligt åhörarna. | Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| olika muntliga kommunikations miljöer genom att handleda till interkulturell dialog och kommunikation med olika människor, särskilt på samiska | | förmåga att uppträda. | | Eleven kan uttrycka sig förståeligt. | Eleven kan uttrycka sig tydligt. | Eleven kan uttrycka sig själv på ett för situationen lämpligt sätt. | Eleven kan uttrycka sig själv mångsidigt och anpassa sitt uttryck enligt åhörare och ändamål. |
| **Att tolka texter** | | | | | | | |
| M4 uppmuntra eleven att utveckla både förmåga att läsa analytiskt och kritiskt och de kunskaper och färdigheter som behövs för att läsa, förstå och analysera texter | I2 | Eleven lär sig att läsa analytiskt och kritiskt samt lär sig att göra iakttagelser om texter och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp. | Förmåga att analysera och tolka texter. | Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur en text med hjälp av stödfrågor.<br><br>Eleven kan nämna några språkliga eller textuella drag i någon enkel texttyp. | Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en text och beskriva ändamålen med den.<br><br>Eleven kan beskriva språkliga och textuella drag i vanliga texttyper. | Eleven kan redogöra för textens syfte, målgrupp och betydelse.<br><br>Eleven kan analysera typiska drag för texttyper och beskriva dem med hjälp av några centrala begrepp. | Eleven kan tolka och reflektera över textens betydelse och bedöma textens inverkan.<br><br>Eleven kan analysera texttyper med hjälp av ändamålsenliga begrepp och bedöma texter i relation till deras syfte och ändamål. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M5 handleda eleven att vidga sin textvärld, att använda, tolka och bedöma olika typer av skönlitterära texter, medie- och faktatexter och använda dem för att söka information, få upplevelser och utveckla sitt läsintresse | I2 | Eleven lär sig att välja, använda, tolka och värdera samiska skönlitterära, fakta- och medietexter. | Textkompetens vid tolkning av texter och förmåga att söka information | Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former.<br><br>Eleven kan nämna en egenskap som har med källornas tillförlitlighet att göra. | Eleven kan välja, använda och läsa olika texter, men håller sig främst till bekanta texttyper.<br><br>Eleven kan beskriva tillförlitligheten hos de källor hen använder. | Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika texttyper.<br><br>Eleven kan bedöma olika källors tillförlitlighet och användbarhet. | Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också texttyper som är nya för hen.<br><br>Eleven kan reflektera över faktorer som berör källornas tillförlitlighet och användbarhet och motivera sina egna val av källor. |
| M6 vägleda eleven att utvärdera sina läsfärdigheter och upptäcka utvecklingsbehov genom att öva lämpliga läs- och studiestrategier | I2 | Eleven utvecklar strategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att kunna läsa och lär sig att bedöma sina utvecklingsbehov. | Förmåga att analysera sina läsfärdigheter, lässtrategier | Eleven kan använda någon enkel lässtrategi för att förstå text.<br><br>Eleven kan identifiera någon läsrelaterad styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv. | Eleven kan använda sig av några lässtrategier.<br><br>Eleven kan beskriva sig själv som läsare och identifiera några styrkor och utvecklingsbehov. | Eleven kan välja lässtrategier som är lämpade för texttypen.<br><br>Eleven kan redogöra för sin läsfärdighet och beskriva sina styrkor och utvecklingsbehov. | Eleven kan använda för situationen ändamålsenliga lässtrategier.<br><br>Eleven kan utvärdera sina läsfärdigheter och reflektera över hur de kan utvecklas. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M7 handleda eleven att analysera och tolka litteratur och att använda begrepp som behövs för det samt göra iakttagelser om texter skrivna av samer och andra ursprungsfolk och tolka dem | I2 | Eleven bekantar sig med fiktiva texter i olika former som är nya för hen själv. Eleven breddar sina erfarenheter av audiovisuell, visuella och skriven text och delar med sig av dem samt fördjupar sin förståelse av fiktion. | Förmåga att analysera och tolka litteratur | Eleven kan redogöra för handlingen i en enkel fiktiv text och nämna enstaka särdrag inom fiktionen. | Eleven kan beskriva särdrag inom fiktiv text och göra iakttagelser om fiktiva medel. | Eleven kan redogöra för fiktiva texter i olika former.<br><br>Eleven kan använda några centrala begrepp och identifiera särdrag och berättartekniska grepp som är typiska för fiktivt språk och uttryck. | Eleven kan analysera fiktiva texter i olika former med hjälp av ändamålsenliga begrepp.<br><br>Eleven kan tolka fiktiva texter och reflektera över mångtydigheten i fiktion. |
| **Att producera texter** | | | | | | | |
| M8 uppmuntra eleven att framföra och motivera sina åsikter med hjälp av olika typer av texter i olika kommunikations miljöer | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera många olika slags texter, samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent. | Textkompetens vid produktion av texter | Eleven kan producera enkla texter enligt modell.<br><br>Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent. | Eleven kan producera olika typer av texter enligt instruktioner.<br><br>Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor | Eleven kan producera texter enligt givet syfte.<br><br>Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent. | Eleven kan producera text på ett kreativt sätt enligt situation och ändamål.<br><br>Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent och reflektera |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | eller utvecklingsbehov. | | över hur de kan utvecklas. |
| M9 handleda eleven att vidga sin kunskap om olika textgenrer genom att erbjuda möjligheter att producera i synnerhet olika typer av ställningstagande, instruerande och diskuterande texter samt hjälpa eleven att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent | I3 | Eleven lär sig att producera berättande, beskrivande, instruerande, diskuterande och ställningstagande texter, också i multimediala miljöer, och lär sig att välja ett uttryckssätt som är lämpligt för textgenren och situationen. | Kunskap om textgenrer, förmåga att producera texter och ge akt på sina färdigheter | Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen. | Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttryckssätt som är typiska för dem. | Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttryckssätt som kännetecknar dem. | Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttryckssätt som kännetecknar dem. |
| M10 stödja eleven att vidareutveckla sina skrivfärdigheter, hjälpa eleven att | I3 | Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser. | Förmåga att skriva flytande och behärska det skrivna standardspråket | Eleven kan samla idéer och producera enkel text enligt modell eller med | Eleven kan producera text och fästa uppmärksamhet vid menings- och satsbyggnad. | Eleven kan producera text som är smidig och lätt att förstå. | Eleven kan producera en sammanhängande och åskådlig text. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| välja uttryckssätt enligt textgenren, målgruppen och sammanhanget och stärka kunskaperna i det skrivna standardspråket | | | | hjälp av stödfrågor.<br><br>Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg. | | Eleven kan strukturera sin text och sina stycken logiskt och fästa uppmärksamhet vid ordval samt följer i huvudsak standardspråkets centrala skriftspråksnormer i sin textproduktion och -bearbetning.<br><br>Eleven kan skriva flytande för hand och med hjälp av digitala verktyg. | Eleven kan använda textbindningsmetoder mångsidigt.<br><br>Eleven använder mångsidiga menings- och satsbyggnader och fäster uppmärksamhet vid textens uttryckssätt samt följer standardspråkets skriftspråksnormer. |
| M11 hjälpa eleven att befästa textproduktionsprocesserna, att producera text tillsammans med andra och att stärka förmågan | I3 | Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven stärker sin förmåga att använda källor och | Förmåga att behärska textproduktionsprocesserna, att söka information och kommunicera etiskt korrekt | Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven hört, läst eller sett.<br><br>Eleven kan mekaniskt och på | Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell. | Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta information hen samlat. | Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| att ge och ta emot respons, motivera eleven att stärka sin förmåga att söka och bedöma information och använda källor på ett mångsidigt sätt i egna texter med respekt för upphovsrätt, integritet och etiska normer för kommunikation på internet | | källhänvisningar på ett mångsidigt sätt samt övar sig i att agera i olika miljöer med respekt för integritet och upphovsrätt. | | ett enkelt sätt använda källor i sina texter.<br><br>Eleven följer upphovsrättsliga normer och förstår betydelsen av personlig integritet på nätet. | | Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt. | |
| **Att förstå språk, litteratur och kultur** | | | | | | | |
| M12 handleda eleven att fördjupa sin språkmedvetenhet och väcka elevens intresse för samiska språkfenomen, handleda eleven att känna igen olika | I4 | Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och | Förmåga att utveckla språklig medvetenhet | Eleven kan göra iakttagelser om enkla särdrag i text och språk.<br><br>Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan skriftspråk och talspråk eller | Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i språk och text.<br><br>Eleven kan beskriva språkliga variationer i olika situationer. | Eleven kan redogöra för olika språkvarianter och stildrag.<br><br>Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av språkliga och textuella val. | Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag.<br><br>Eleven kan tillämpa information om följderna av språkliga val i |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| språkregister, stildrag och nyanser samt att förstå betydelsen och följderna av språkliga val | | förstår betydelsen av språkliga val och följderna av dem. | | vardagligt språk och standardspråk. | | | sin egen kommunikation. |
| M13 vägleda eleven att uppfatta samiskheten som en resurs genom den mångsidiga samiska kulturen och det samiska språket och att bli medveten om sin egen språkliga och kulturella identitet och förstå det samiska språkets betydelse och rötter | I4 | Eleven bekantar sig med mångfalden inom det samiska språket och den samiska kulturen, bakgrunden till det samiska språket och dess särdrag och reflekterar över den språkliga och kulturella identitetens betydelse. | Förmåga att uppfatta språkets betydelse och ställning | Eleven kan nämna samiska språk och nämna något drag som är typiskt för det samiska språket eller de samiska språken.<br><br>Eleven kan berätta om modersmålets betydelse för hen. | Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för det samiska språket eller de samiska språken.<br><br>Eleven kan beskriva modersmålets betydelse för individen. | Eleven kan beskriva mångfalden inom de samiska språken och det samiska språkets ställning bland andra språk.<br><br>Eleven kan redogöra för centrala drag inom det samiska språket eller de samiska språken.<br><br>Eleven kan reflektera över modersmålets kopplingar till identiteten. | Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället.<br><br>Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det samiska språket eller de samiska språken i relation till andra språk.<br><br>Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess betydelse |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | för identitets-bygget. |
| M14 uppmuntra eleven att vidga sin litteratur- och kultursyn, introducera eleven i litteraturens historia, samisk litteratur och samiska medier samt hjälpa eleven att reflektera kring litteraturens och kulturens betydelse i det egna livet | I4 | Eleven vidgar sin litteratursyn, bekantar sig med litteraturhistoria, samisk litteratur och samiska medier. | Förmåga att utveckla litteraturkunskap, kulturmedvetenhet och läsintresse | Eleven kan nämna litterära huvudgenrer.<br><br>Eleven har läst några skönlitterära verk, till exempel noveller. | Eleven kan beskriva särdrag som är typiska för litterära huvudgenrer och nämna några centrala verk som hör till dessa.<br><br>Eleven har läst en del av de verk som man kommit överens om läsårsvis. | Eleven kan beskriva mångfalden inom skönlitteraturen och nämna litteraturens olika skeden och koppla några centrala verk till dem.<br><br>Eleven har läst de verk som man kommit överens om läsårsvis. | Eleven kan analysera mångfalden inom litteraturen som en del av kulturen.<br><br>Eleven kan beskriva litteraturens olika skeden samt deras centrala stildrag och nämna centrala verk för de olika skedena.<br><br>Eleven har mångsidig kunskap om litteratur. |
| **Att använda språket som stöd för allt lärande** | | | | | | | |
| M15 uppmuntra eleven att bredda den språkkunskap som behövs i olika läroämnen | I5 | Eleven lär sig att på ett ändamålsenligt sätt använda samiska inom olika | Förmåga att behärska det språk som används inom olika | Eleven kan beskriva hur olika vetenskapsområden kräver olika språkkunskaper. | Eleven kan använda ett enkelt språk för några vetenskapsområden. | Eleven kan använda språket på det sätt som kännetecknar olika vetenskapsområ | Eleven kan mångsidigt använda språket på det sätt som kännetecknar olika |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och att utnyttja sina kunskaper i samiska i allt lärande | | vetenskapsområden och att utnyttja sina kunskaper i samiska i allt lärande. | vetenskapsområden | | | den och förstår deras samband med vardagsspråket. | vetenskapsområden och redogöra för det språk hen använder. |
| M16 handleda eleven att utveckla sin förmåga att lära sig på ett vetgirigt, engagerat och undersökande sätt på samiska och andra språk | I5 | Eleven lär sig att mångsidigt söka samisk information i olika källor samt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp. | Förmåga att söka information samt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete | Eleven kan söka information i bekanta källor samt planera sitt arbete enligt modell. | Eleven kan söka information i källor som är nya för hen samt planera sitt arbete som medlem i en grupp. | Eleven kan söka information i olika källor samt självständigt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete. | Eleven kan självständigt söka information i tillförlitliga och mångsidiga källor samt aktivt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp. |

## Romani och litteratur

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Att kommunicera** | | | | | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M1 uppmuntra eleven att uttrycka sig på romani och att kommunicera i flerspråkiga och mångkulturella situationer | I1 | Eleven uppmuntras att uttrycka sig själv och sina åsikter i olika kommunikations-situationer. | Förmåga att kommunicera i olika situationer | Eleven kan agera i grupper som är bekanta för hen och i vardagliga kommunikations-situationer. | Eleven kan agera målinriktat i grupp och i vanliga kommunikationssituationer. | Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikations situationer. | Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper, även i krävande flerspråkiga kommunikationssituationer. |
| M2 handleda eleven att kommunicera konstruktivt, utveckla sin uttrycksförmåga och sin förmåga att ge och ta emot respons | I1 | Eleven utvecklar mångsidiga gruppkommunikationsfärdigheter och sin förmåga att ge och ta emot respons. | Förmåga att kommunicera, uttrycka sig samt ge och ta emot respons | Eleven kan lyssna på andra och deltar i diskussionen.<br><br>Eleven kan ta emot respons. | Eleven kan ta andras synpunkter i beaktande i sin egen kommunikation.<br><br>Eleven kan ge knapphändig eller ensidig respons. | Eleven kan föra diskussionen vidare genom sina egna inlägg samt på ett konstruktivt sätt ge och ta emot respons. | Eleven kan tolka de andras inlägg och deras mål, samt anpassa sin egen kommunikation enligt situation.<br><br>Eleven kan ge och ta emot respons på ett ändamålsenligt sätt. |
| M3 uppmuntra eleven att bredda sina kommunikativa färdigheter och sin förmåga att uppträda i olika miljöer och att | I1 | Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation i olika miljöer och bredda sin förmåga att uppträda. | Kommunikativa färdigheter | Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne. | Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande.<br><br>Eleven kan uttrycka sig tydligt. | Eleven kan framföra ett förberett anförande samt anpassa det enligt åhörarna. | Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne.<br><br>Eleven kan uttrycka sig själv |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| använda det romska språket med människor i olika åldrar | | | | Eleven kan uttrycka sig förståeligt, men ensidigt. | | Eleven kan uttrycka sig själv på ett för situationen lämpligt sätt. | mångsidigt och anpassa sitt uttryck enligt åhörare och ändamål. |
| **Att tolka texter** | | | | | | | |
| M4 uppmuntra eleven att utveckla förmåga att läsa analytiskt och kritiskt samt kunskaper och färdigheter som behövs för att läsa, förstå och analysera texter | I2 | Eleven lär sig att läsa analytiskt och kritiskt samt lär sig att göra iakttagelser om texter och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp. | Förmåga att analysera och tolka texter | Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur en text med hjälp av stödfrågor.<br><br>Eleven kan nämna några språkliga eller textuella drag i någon enkel texttyp. | Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en text och beskriva ändamålen med den.<br><br>Eleven kan beskriva språkliga och textuella drag i vanliga texttyper. | Eleven kan redogöra för textens syfte, målgrupp och betydelse.<br><br>Eleven kan analysera typiska drag för texttyper och beskriva dem med hjälp av några centrala begrepp. | Eleven kan tolka och reflektera över textens betydelse och bedöma textens inverkan.<br><br>Eleven kan analysera texttyper med hjälp av ändamålsenliga begrepp och bedöma texter i relation till deras syfte och ändamål. |
| M5 handleda eleven att använda, tolka och värdera olika typer av texter | I2 | Eleven lär sig att välja, använda, tolka och värdera skönlitterära, | Förmåga att vidga sin textvärld och söka information | Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former. | Eleven kan välja, använda och läsa olika texter men håller sig främst | Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika texttyper. | Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också nya texttyper. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| för att söka information, få upplevelser och utveckla sitt läsintresse | | fakta- och medietexter. | | Eleven kan nämna en egenskap som har med källornas tillförlitlighet att göra. | till bekanta texttyper.<br><br>Eleven kan beskriva tillförlitligheten hos de källor hen använder. | Eleven kan bedöma olika källors tillförlitlighet och användbarhet. | Eleven kan reflektera över faktorer som berör källornas tillförlitlighet och användbarhet och motivera sina egna val av källor. |
| M6 vägleda eleven att utvärdera sin läsfärdighet och upptäcka utvecklingsbehov genom att öva lämpliga läs- och studiestrategier | I2 | Eleven utvecklar strategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att kunna läsa och lär sig att bedöma sina utvecklingsbehov. | Förmåga att analysera sin läsfärdighet och sina lässtrategier | Eleven kan använda någon enkel lässtrategi för att förstå text.<br><br>Eleven kan identifiera någon läsrelaterad styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv. | Eleven kan använda sig av några lässtrategier.<br><br>Eleven kan beskriva sig själv som läsare och identifiera några styrkor och utvecklingsbehov. | Eleven kan välja lässtrategier som är lämpade för texttypen.<br><br>Eleven kan redogöra för sin läsfärdighet och beskriva sina styrkor och utvecklingsbehov. | Eleven kan använda för situationen ändamålsenliga lässtrategier.<br><br>Eleven kan utvärdera sina läsfärdigheter och reflektera över hur de kan utvecklas. |
| **Att producera texter** | | | | | | | |
| M7 uppmuntra eleven att framföra och motivera sina | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och | Textkompetens vid produktion av texter | Eleven kan producera enkla texter enligt modell. | Eleven kan producera olika typer av texter | Eleven kan producera texter enligt givet syfte. | Eleven kan producera text på ett kreativt sätt |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| åsikter med hjälp av olika typer av texter i olika kommunikations miljöer | | producera många olika slags texter samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent. | | Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent. | enligt instruktioner.<br><br>Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor eller utvecklingsbehov. | Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent. | enligt situation och ändamål.<br><br>Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent och reflektera över hur de kan utvecklas. |
| M8 stödja eleven att bredda sin kunskap om textgenrer, vidareutveckla sina skrivfärdigheter samt hjälpa eleven att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent | I3 | Eleven lär sig att producera berättande, beskrivande, instruerande, diskuterande och ställningstagande texter, också i multimediala miljöer, och lär sig att välja ett uttryckssätt som är lämpligt för textgenren och situationen. | Kunskap om textgenrer, förmåga att producera texter och ge akt på sina färdigheter | Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen. | Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttryckssätt som är typiska för dem. | Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttryckssätt som kännetecknar dem. | Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttryckssätt som kännetecknar dem. |
| M9 hjälpa eleven att befästa textproduktionsp | I3 | Eleven stärker sin förmåga att hantera och | Att behärska textproduktionsprocesserna, | Eleven kan göra en enkel sammanfattning | Eleven kan göra enkla anteckningar samt | Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och | Eleven kan kombinera information från flera |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| rocesserna, att producera text tillsammans med andra och att stärka förmågan att ge och ta emot respons, motivera eleven att stärka sin förmåga att söka och bedöma information och använda källor på ett mångsidigt sätt i egna texter med respekt för upphovsrätt, integritet och etiska normer för kommunikation på internet | | använda information. Eleven stärker sin förmåga att använda källor och källhänvisningar på ett mångsidigt sätt samt öva sig i att agera i olika miljöer med respekt för integritet och upphovsrätt. | förmåga att söka information och kommunicera etiskt korrekt | utifrån det eleven hört, läst eller sett.<br><br>Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter.<br><br>Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg. | källhänvisningar enligt modell. | sammanfatta information hen samlat.<br><br>Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt.<br><br>Eleven kan flytande skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg. | olika källor i sina texter. |
| **Att förstå språk, litteratur och kultur** | | | | | | | |
| M10 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om det romska språkets särdrag | I4 | Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner | Kunskap om det romska språkets särdrag | Eleven kan göra enkla iakttagelser om särdrag i text. | Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i språk och text och skilja mellan olika | Eleven kan redogöra för skillnaden mellan olika språkliga varianter och stildrag. | Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och att förstå betydelsen och konsekvenserna av språkliga val | | igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår betydelsen av språkliga val och följderna av dem. | | Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan skriftspråk och talspråk eller vardagligt språk och standardspråk. | språkvarianter och stildrag.<br><br>Eleven kan beskriva språkliga variationer i olika situationer. | Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av språkliga och textuella val. | Eleven kan tillämpa information om följderna av språkliga val i sin egen kommunikation. |
| M11 vägleda eleven att bli medveten om betydelsen av språklig och kulturell identitet och stödja eleven att utveckla sin egen språkliga och kulturella identitet | I4 | Eleven bekantar sig med mångfalden inom det romska språket och den romska kulturen, bakgrunden till det romska språket och dess särdrag och reflekterar över den kulturella identitetens betydelse. | Förmåga att uppfatta betydelsen av språklig och kulturell identitet | Eleven kan nämna något drag som är typiskt för det romska språket i Finland.<br><br>Eleven kan berätta om modersmålets betydelse för hen. | Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för det romska språket i Finland.<br><br>Eleven kan beskriva modersmålets betydelse för individen. | Eleven kan beskriva mångfalden inom det romska språket i Finland och dess ställning bland andra språk.<br><br>Eleven kan redogöra för centrala drag inom det romska språket i Finland.<br><br>Eleven kan reflektera över modersmålets | Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället.<br><br>Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det romska språket i Finland i relation till andra språk.<br><br>Eleven kan nämna romska dialekter som |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | kopplingar till identiteten. | talas i olika länder.<br><br>Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess betydelse för identitetsbygget. |

## Teckenspråk och litteratur

| Mål för undervisningen | Innehåll | Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen | Föremål för bedömningen | Kunskapskrav för vitsordet 5 | Kunskapskrav för vitsordet 7 | Kunskapskrav för vitsordet 8 | Kunskapskrav för vitsordet 9 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Att kommunicera** | | | | | | | |
| M1 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att klara av olika kommunikationssituationer genom att framföra sina | I1 | Eleven uppmuntras att uttrycka sig själv och sina åsikter på teckenspråk i olika kommunikationssituationer samt | Förmåga att kommunicera i olika situationer | Eleven kan agera i grupper som är bekanta för hen och i vardagliga kommunikationssituationer. | Eleven kan agera målinriktat i grupp och i vanliga kommunikationssituationer. | Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikationssituationer.<br><br>Eleven kan ge och ta emot | Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper, även i krävande flerspråkiga kommunikationssituationer. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| åsikter och genom att ta i beaktande andras åsikter samt förmåga att ge och få respons, lära eleven att ta ansvar i olika språksituationer och att identifiera värderingar och attityder som förmedlas genom språket | | ge och ta emot respons. | | Eleven kan ta emot respons. | Eleven kan ge knapp eller ensidig respons. | respons på ett konstruktivt sätt. | Eleven kan ge och ta emot respons på ett för situationen ändamålsenligt sätt. |
| M2 erbjuda eleven möjligheter att analysera, ta ställning och uppmana samt uppmuntra eleven att fördjupa sin förståelse för sin roll i kommunikationen och att uttrycka sig, delta och påverka, även med hjälp av olika hjälpmedel | I1 | Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation i olika miljöer och bredda sin förmåga att uppträda. | Förmåga att använda olika kommunikationssätt och kommunicera | Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne.<br><br>Eleven kan uttrycka sig förståeligt. | Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande.<br><br>Eleven kan uttrycka sig tydligt. | Eleven kan framföra ett förberett anförande samt anpassa det enligt mottagarna.<br><br>Eleven kan uttrycka sig själv på ett för situationen lämpligt sätt. | Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne.<br><br>Eleven kan uttrycka sig själv mångsidigt och anpassa sitt uttryck enligt mottagare och ändamål. |

| **Att tolka texter** | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M3 uppmuntra eleven att iaktta, analysera, tolka och vara kritisk till olika typer av framföranden och föredrag och hjälpa eleven att upptäcka hur hens tolknings-förmåga behöver utvecklas | I2 | Eleven lär sig att läsa analytiskt och kritiskt samt lär sig att göra iakttagelser om olika former av teckenspråkiga texter och anföranden och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp. | Tolkningsförmåga och utvärdering av den | Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur teckenspråkiga texter och anföranden med hjälp av stödfrågor. | Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en teckenspråkig text eller ett anförande och beskriva ändamålen med den. | Eleven kan redogöra för syfte, målgrupp och betydelse i en teckenspråkig text eller ett tecknat anförande. | Eleven kan tolka och reflektera över betydelse och bedöma vilken inverkan en teckenspråkig text eller ett anförande har. |
| M4 uppmuntra eleven att utöver berättande, beskrivande och ställningstagande texter också arbeta med instruerande och diskuterande texter, att diskutera om dem och dela sina erfarenheter i | I2 | Eleven lär sig att välja, använda, tolka och värdera teckenspråkiga skönlitterära, fakta- och medietexter. | Förmåga att arbeta med olika texter och dela med sig av textupplevelser | Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former. | Eleven kan välja, använda och läsa olika texter men håller sig främst till bekanta texttyper. | Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika texttyper. | Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också nya texttyper. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kommunikations-miljöer på olika sätt | | | | | | | |
| **Att producera texter** | | | | | | | |
| M5 handleda eleven att använda ett av de mest använda teckenspråkens skriftsystem | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera många olika slags texter samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent. | Kunskap om teckenspråkets skriftsystem | Eleven kan med teckenspråkets skriftsystem producera enkla texter enligt modell.<br><br>Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent. | Eleven kan med teckenspråkets skriftsystem producera olika typer av texter enligt instruktioner.<br><br>Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor eller utvecklingsbehov. | Eleven kan producera texter enligt givet syfte och där hen använder teckenspråkets skriftsystem.<br><br>Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent. | Eleven kan producera text på ett kreativt sätt enligt situation och ändamål och enligt teckenspråkets skriftsystem.<br><br>Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent och reflektera över hur de kan utvecklas. |
| M6 uppmuntra eleven att uttrycka sig mångsidigare och att fördjupa sin kunskap om teckenspråkets | I3 | Eleven stärker sin förmåga att uttrycka sig på teckenspråk och stärker sina textproduktionsprocesser. | Förmåga att uttrycka sig på teckenspråk | Eleven kan planera och producera enkla texter med hjälp av modell eller stödfrågor. | Eleven kan producera text och fästa uppmärksamhet vid enkla strukturella drag inom teckenspråket. | Eleven kan producera text som är smidig och lätt att förstå.<br><br>Eleven känner till | Eleven kan producera en sammanhängande och åskådlig text. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| strukturer, vad ett tecken består av och hur det uttrycks | | | | | | teckenspråkets allmänna strukturella drag, hur tecken produceras samt följer i huvudsak centrala konventioner inom teckenspråkets skriftsystem när hen producerar och bearbetar texter. | Eleven kan mångsidigt använda teckenspråkets olika uttryckssätt.<br><br>Eleven kan mångsidigt använda olika grepp i anslutning till teckenspråkets satser och fästa uppmärksamhet vid textens stil. |
| M7 uppmuntra eleven att befästa processerna för självständig eller gemensam produktion av olika slags texter i olika kommunikationsmiljöer, bredda användningen av källor samt respektera upphovsrätt och | I3 | Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven stärker sin förmåga att använda källor och källhänvisningar på ett mångsidigt sätt samt övar sig att agera i olika miljöer med respekt | Förmåga att producera texter och behärska textprocessen, etisk kommunikation | Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven sett.<br><br>Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter. | Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell. | Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta information hen samlat.<br><br>Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt. | Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| etisk kommunikation | | för integritet och upphovsrätt. | | | | | |
| **Att förstå språk, litteratur och kultur** | | | | | | | |
| M8 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och att känna igen olika språkregister, stildrag och nyanser och att förstå betydelsen av språkliga val och följderna av dem | I4 | Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår betydelsen av språkliga val och följderna av dem. | Förmåga att utveckla språklig medvetenhet | Eleven kan göra iakttagelser om enkla särdrag i text och språk.<br><br>Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan teckenspråk och vardagligt och standardspråk. | Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i text och språk.<br><br>Eleven kan beskriva språkliga variationer i olika situationer. | Eleven kan redogöra för särdrag i olika språkliga varianter och stildrag.<br><br>Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av språkliga och textuella val. | Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag.<br><br>Eleven kan tillämpa information om följderna av språkliga val i sin egen kommunikation. |
| M9 handleda eleven att lära känna det finlandssvenska teckenspråkets kulturella och språkliga mångfald, hjälpa eleven att se | I4 | Eleven bekantar sig med teckenspråkets och kulturens mångfald, teckenspråkets och de dövas kulturella historia och nuläge samt reflekterar över | Förmåga att uppfatta teckenspråkets betydelse och ställning | Eleven kan nämna de teckenspråk som används i Finland.<br><br>Eleven kan nämna något drag som är | Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för teckenspråket.<br><br>Eleven kan beskriva modersmålets | Eleven kan beskriva mångfalden inom teckenspråket och deras ställning bland andra språk. | Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| språket som en resurs, att reflektera över teckenspråkets betydelse och ställning och att förstå dess historia samt stödja eleven att utveckla en teckenspråkig och kulturell identitet | | den språkliga och kulturella identitetens betydelse. | | typiskt för teckenspråket.<br><br>Eleven kan berätta om modersmålets betydelse för hen. | betydelse för individen. | Eleven kan redogöra för centrala drag inom teckenspråket och beskriva skillnaden mellan talat och tecknat språk.<br><br>Eleven kan reflektera över modersmålets kopplingar till identiteten. | Eleven kan redogöra för drag som är typiska för teckenspråket i relation till andra språk.<br><br>Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess betydelse för identitetsbygget. |
| M10 uppmuntra eleven att vidga sin kultursyn, att bekanta sig med olika kulturformer och -institutioner samt hjälpa eleven att reflektera över språkets och kulturens betydelse både i sitt eget liv och i samhället | I4 | Eleven vidgar sin kultursyn genom att bekanta sig med olika kulturformer och -institutioner.<br>Eleven introduceras till den teckenspråkiga kulturen och teckenspråkets olika användargrupper och olika kommunikationsmetoder. | Kännedom om kultur och olika kulturformer | Eleven kan särskilja olika kulturformer från varandra och känner till någon kulturinstitution.<br><br>Eleven kan nämna någon av teckenspråkets användargrupper. | Eleven kan beskriva hur olika kulturformer kopplas ihop med olika kulturinstitutioner.<br><br>Eleven kan nämna teckenspråkets olika användargrupper. | Eleven kan beskriva kulturens mångfald och känner till de viktigaste kulturinstitutionerna.<br><br>Eleven kan beskriva teckenspråkets olika användargrupper och olika kommunikationsmetoder. | Eleven kan analysera kulturens mångfald i samhället och i det egna livet.<br><br>Eleven kan analysera teckenspråkets olika användargrupper och deras situation i samhället. |

| **Att använda språket som stöd för allt lärande** | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M11 ge eleven möjlighet att stärka sin förmåga att använda tolktjänster och samarbeta med en teckenspråkstolk i studierna eller för att uträtta olika ärenden och besöka kulturevenemang | I5 | Eleven lär sig att beställa tolkning och agera tillsammans med en tolk i olika situationer. | Förmåga att använda tolk | Eleven kan använda tolktjänster under handledning. | Eleven kan använda tolktjänster och känner till enkel tolkningspraxis. | Eleven kan beställa en tolk självständigt och agera med tolken i vanliga situationer. | Eleven kan tolkningens principer och praxis och kan ta hänsyn till dem i sitt eget agerande. |
| M12 handleda eleven att utöka sin textvärld med texter som anknyter till fortsatta studier och samhället samt utveckla sin språkfärdighet inom olika kunskapsområden | I5 | Eleven lär sig att mångsidigt söka teckenspråkig information i olika källor, planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp. Eleven lär sig att använda en teckenspråkig ordbok, bekantar sig med | Förmåga att se hur textvärlden vidgas, språkfärdighet inom olika kunskapsområden | Eleven kan söka information i bekanta källor och planera sitt arbete enligt modell. | Eleven kan söka information i källor som är nya för hen samt planera sitt arbete som medlem i en grupp. | Eleven kan söka information i olika källor samt självständigt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete. | Eleven kan självständigt söka information i tillförlitliga och mångsidiga källor samt aktivt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | utvecklingen hos de teckenspråkiga och vidgar sin kunskap om sitt teckenspråksregister inom olika vetenskapsområden. | | | | | |

## Svenska som andraspråk och litteratur

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Att kommunicera** | | | | | | | |
| M1 uppmuntra eleven att utveckla sina färdigheter att handla målinriktat, etiskt och konstruktivt i | I1 | Eleven utvecklar sina färdigheter att handla målinriktat, etiskt och konstruktivt i kommunikationssituationer i | Att utveckla kommunikativa färdigheter | Eleven deltar i förutsebara kommunikationssituationer genom att lyssna aktivt. | Eleven deltar muntligt och på ett konstruktivt sätt i kommunikationssituationer i skolan. | Eleven främjar med sitt agerande en lyckad kommunikationssituation. | Eleven tar initiativ i olika kommunikationssituationer och anpassar sitt tal enligt situationen. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kommunikations-situationer i sko-lan och i sam-hället | | skolan och i sam-hället. | | | | | |
| M2 handleda eleven att för-djupa förmågan att förstå for-mellt tal, den muntliga kom-munikationen i undervisningen och talade me-dietexter | I1 | Eleven fördjupar sin förmåga att förstå formellt tal, den muntliga kommunikat-ionen i undervis-ningen och ta-lade medietex-ter. | Förmåga att för-stå i kommunikations-situationer | Eleven förstår ta-lade texter på vardagligt språk som åskådliggörs tydligt. | Eleven förstår ta-lade texter på vardagligt språk och tar reda på deras betydelse tillsammans med de andra. | Eleven förstår huvuddragen i muntliga kom-munikationen i undervisningen och i talade me-dietexter som behandlar teman som är bekanta för eleven. | Eleven urskiljer den väsentliga informationen i den muntliga kommunikat-ionen i undervis-ningen och i ta-lade medietexter samt utvärderar vad hen har hört.<br><br>Eleven kan ta emot informat-ion i formella tal-situationer. |
| M3 uppmuntra eleven att ut-veckla sin för-måga att upp-träda och ut-trycka sig mål-medvetet i olika situationer och med hjälp av olika uttryckssätt | I1 | Eleven utvecklar sin förmåga att uppträda och ut-trycka sig mål-medvetet i olika situationer och med hjälp av olika uttrycks-sätt. | Förmåga att upp-träda | Eleven uttrycker sig själv i olika vardagliga situat-ioner eller berät-tar om något ämne som intres-serar hen på det sätt som hens språkkunskaper ger möjlighet till. | Eleven förbere-der och håller ett anförande eller en muntlig pre-sentation om ett tema som ligger nära hen själv.<br><br>Eleven uttrycker sig förståeligt. | Eleven förbere-der och håller en tydlig presentat-ion om ett tema som förutsätter att hen söker in-formation.<br><br>Eleven uttrycker sig på ett för | Eleven förbere-der och håller en sammanhäng-ande och till sitt innehåll mångsidig och åskådlig presen-tation. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Eleven kompletterar sin språkfärdighet med andra uttrycks-sätt. | | situationen lämpligt sätt. | Eleven uttrycker sig målmedvetet och ändamålsenligt. |
| **Att tolka texter** | | | | | | | |
| M4 handleda eleven att använda sin kunskap om textgenrer för att tolka texter, vidga elevens ord- och begreppsförråd och använda lässtrategier effektivt samt utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser utgående från texten, orden och de språkliga strukturerna | I2 | Eleven använder sin kunskap om textgenrer för att tolka talade, skrivna och multimediala texter, utvidgar sitt ord- och begreppsförråd, använder effektivt lässtrategier och strategier för att förstå text och drar slutsatser om en texts betydelser utgående från texten, orden och de språkliga strukturerna. | Förmåga att använda kunskaper om textgenrer i tolkningen av talade, skrivna och multimediala texter | Eleven förstår varför texter skiljer sig från varandra.<br><br>Eleven känner igen några särdrag för de vanligaste textgenrerna.<br><br>Eleven förstår bristfälligt innehållet i en text. | Eleven känner igen de vanligaste textgenrerna.<br><br>Eleven förstår texter som behandlar ämnesområden som är bekanta för hen och kan uppfatta texten som helhet.<br><br>Eleven tar reda på nyckelord för att förstå huvudtanken i texten.<br><br>Eleven använder texter för att | Eleven identifierar strukturen och de språkliga särdragen i olika textgenrer.<br><br>Eleven utvidgar aktivt sitt ord- och begreppsförråd genom att läsa olika slags texter.<br><br>Eleven använder ändamålsenliga strategier för att tolka texter. | Eleven särskiljer mellan strukturen och de språkliga särdragen i olika textgenrer med hjälp av ändamålsenliga begrepp.<br><br>Eleven utvecklar sitt ord- och begreppsförråd så att det är tillräckligt för att hen självständigt kan tolka och utvärdera texter. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | utvidga sitt ord- och begreppsförråd. | | |
| M5 handleda eleven att tolka texter kritiskt både självständigt och i grupp | I2 | Eleven övar sig på att kritiskt tolka talade, skrivna och multimediala texter både självständigt och i grupp. | Förmåga att tolka talade, skrivna och multimediala texter | Eleven läser och förstår enkla texter med ett konkret språk och i för eleven bekanta situationer.<br>Eleven ställer frågor och uttrycker åsikter utifrån texterna tillsammans med andra och självständigt. | Eleven läser och förstår texter, även abstrakta sådana, som är lämpliga för hens ålder.<br><br>Eleven drar slutsatser om texterna och framför motiverade åsikter om textens innehåll. | Eleven använder sin förmåga att tolka texter som en resurs för lärandet.<br><br>Eleven utvärderar texter och drar slutsatser om och ställer kritiska frågor utifrån texten.<br><br>Eleven förstår att andra texter inverkar på textens tolkning. | Eleven utvärderar texternas sätt att påverka.<br>Eleven iakttar sådana betydelser i texterna som inte är direkt uttalade, såsom textens tankegång, attityder och synpunkter.<br><br>Eleven tolkar hur andra texter inverkar på textens betydelse. |
| **Att producera texter** | | | | | | | |
| M6 handleda eleven att stärka förmågan att planera, producera och bearbeta texter självständigt och | I3 | Eleven planerar, producerar och bearbetar texter.<br>Eleven använder berättande, beskrivande och | Förmåga att tillämpa kunskap om textgenrer i produktionen av texter | Eleven producerar texter som till sin struktur, sitt språk och sitt innehåll är enkla och konkreta och som berör ett | Eleven planerar och producerar med hjälp av modeller texter om olika ämnesområden, både självständigt och | Eleven planerar, producerar och bearbetar texter där hen använder särdragen för olika textgenrer | Eleven producerar självständigt texter där särdragen för olika textgenrer används på ett mångsidigt sätt. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| tillsammans med andra samt att kunna använda olika textgenrer som källor och modeller för de egna texterna | | ställningsta-gande texter som modeller och källor för de egna texterna. | | ämne som är be-kant för hen. | tillsammans med andra.<br><br>Eleven tar emot respons på sina texter.<br><br>Eleven produce-rar texter där man känner igen textgenrerna men där textgen-rernas typiska särdrag används bristfälligt. | på ett ändamåls-enligt sätt. | Eleven använder också andra tex-ter som källor för de egna tex-terna. |
| M7 hjälpa eleven att befästa kun-skaperna om normerna för standardskrift-språket samt be-härskningen av det ordförråd och de strukturer som behövs för olika textgenrer | I3 | Eleven följer nor-merna för stan-dardskriftspråket i sina texter och använder de ord-förråd och språk-liga strukturer som är karakte-ristiska för olika textgenrer.<br>Eleven utvecklar smidighet och mångsidighet i sin | Förmåga att be-härska skriftspråk-ket | Eleven produce-rar texter om ämnesområden som är bekanta för hen själv. Texten kan vara icke-koherent, något svårläst och skriven med ett väldigt be-gränsat ordför-råd. | Eleven produce-rar texter som är förståeliga trots språkliga brister. Ordförrådet kan fortfarande vara begränsat.<br><br>Elevens använd-ning av skrift-språksnormer är osäkert. | Eleven produce-rar koherenta texter och an-vänder ända-målsenliga ord och strukturer i dem.<br><br>Eleven följer skriftspråksnor-merna tämligen väl. | Eleven produce-rar texter som in-nehållsmässigt och språkligt är mångsidiga.<br><br>Eleven följer skriftspråksnor-merna väl. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | textproduktion samt skriver för hand och med hjälp av digitala verktyg. | | Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg. | | Eleven kan skriva flytande för hand och med hjälp av digitala verktyg. | |
| **Att förstå språk, litteratur och kultur** | | | | | | | |
| M8 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och intressera sig för språkliga fenomen, hjälpa eleven att känna igen språkliga strukturer, olika register, stildrag och nyanser och förstå betydelser och följder av olika språkliga val | I4 | Eleven blir intresserad av språkliga fenomen. Eleven känner igen språkliga strukturer och använder formellt och informellt språk som en resurs för språkanvändningen samt använder språkliga stildrag och nyanser. Eleven förstår betydelser och följder av olika språkliga val. | Förmåga att utveckla språklig medvetenhet | Eleven observerar att språkbruket varierar i olika situationer.<br><br>Eleven identifierar skillnaderna mellan skrivet och talat språk.<br><br>Eleven uppfattar gränserna mellan satser och känner igen verbet i centrum av satsen. | Eleven reflekterar över textens språkliga och textuella drag och deras betydelser tillsammans med andra.<br><br>Eleven känner igen formellt och informellt språkbruk och skillnaderna mellan olika språkliga stilar.<br><br>Eleven kan dela in satsen i satskonstruktionens olika delar. | Eleven uppfattar och skiljer mellan språkliga och textuella drag i texter och deras betydelser med hjälp av ändamålsenliga begrepp.<br><br>Eleven förstår formellt och informellt språkbruk och effekterna av olika språkliga stilar.<br><br>Eleven förstår betydelser och följder av olika språkliga val. | Eleven drar slutsatser om texters språkliga och textuella särdrag.<br><br>Eleven utnyttjar formellt och informellt språk i sitt språkbruk.<br><br>Eleven förstår vilken inverkan språkliga val har för hur betydelsen byggs upp i en text. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M9 inspirera eleven att bekanta sig med olika litteraturgenrer, den svenska och i synnerhet den finlandssvenska litteraturen, dess historia och kopplingar till världslitteraturen samt att handleda eleven att känna till hur olika texter förhåller sig till varandra | I4 | Eleven läser och tolkar svenskspråkig litteratur, i synnerhet modern finlandssvensk litteratur. Eleven bekantar sig med den finlandssvenska litteraturens viktigaste skeden och deras kopplingar till världslitteraturen. Eleven förstår hur litteraturgenren och andra texter påverkat ett verk. | Förmåga att analysera och tolka skönlitteratur | Eleven läser korta och lättförståeliga svenskspråkiga skönlitterära texter. Eleven skiljer mellan fiktiva texter och andra texter.<br><br>Eleven förstår att olika texter har skrivits vid olika tidpunkter.<br><br>Eleven identifierar med hjälp av modeller kopplingar mellan texter. | Eleven läser svenskspråkiga, även finlandssvenska, skönlitterära texter och diskuterar sina läsupplevelser med de andra.<br><br>Eleven känner till några litteraturgenrer och kan identifiera till vilken genre en text hör. | Eleven läser och kan analysera en skönlitterär text.<br><br>Eleven kan nämna centrala verk i den finlandssvenska litteraturen.<br><br>Eleven kan särskilja litteraturgenrernas särdrag i texter som hen läser. | Eleven läser mångsidig svenskspråkig litteratur och analyserar och tolkar det hen läst genom att diskutera och skriva om sina upplevelser.<br><br>Eleven känner till den finlandssvenska litteraturen och dess förhållande till världslitteraturen. |
| M10 hjälpa eleven att vidga sin kulturuppfattning och att redogöra för flerspråkighet och kulturell mångfald i skolan och i samhället samt | I4 | Eleven förstår betydelsen av språklig och kulturell mångfald i skolan och i samhället. Eleven ser skillnader och likheter mellan kulturer samt | Förmåga att utveckla kulturell medvetenhet | Eleven känner till att det förekommer flerspråkighet och kulturell mångfald i alla samhällen.<br><br>Eleven kan identifiera och kan | Eleven identifierar flerspråkighet och kulturell mångfald på individnivå och i den nära omgivningen. | Eleven redogör för vad flerspråkighet och kulturell mångfald innebär i samhället.<br><br>Eleven kan redogöra för sina | Eleven framför synpunkter på vad flerspråkighet och kulturell mångfald betyder för hen själv och för samhället. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| att se kulturella likheter och kulturbundenheter i och mellan olika företeelser | | kulturbundenheter i och mellan olika företeelser. | | beskriva kulturella och kulturbundna företeelser i sin närmaste omgivning. | Eleven breddar sina kulturella erfarenheter och kan berätta om dem. | kulturella erfarenheter.<br><br>Eleven observerar att kulturen samt individers verksamhet och olika gruppbildningar påverkar varandra. | Eleven deltar aktivt i att skapa gemensamma kulturella upplevelser. |
| **Att använda språket som stöd för allt lärande** | | | | | | | |
| M11 handleda eleven att befästa en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, producera texter och lära sig språk, handleda eleven att iaktta och jämföra olika inlärningsstilar och sätt att lära sig samt att lära sig av andra | I5 | Eleven stärker en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att lära sig och använda språk. Eleven jämför och använder olika sätt att lära sig både självständigt och i grupp. | Förmåga att utveckla sitt eget sätt att lära sig språk | Eleven gör iakttagelser om hur hen lär sig språk och sina egna sätt att lära sig. | Eleven identifierar sina styrkor och utvecklingsområden när det gäller hens sätt att lära sig och använda språk samt ställer upp mål för sitt eget lärande. | Eleven utvecklar sina färdigheter att lära sig språk och använder mångsidigt sin omgivning som en resurs för att lära sig språk. | Eleven ställer upp utmanande mål för sitt eget lärande och främjar det gemensamma lärandet. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M12 handleda eleven att lägga märke till hur språket används inom olika vetenskapsområden | I5 | Elevens språkkunskap utvecklas från ett vardagligt språk mot språket som används inom olika vetenskapsområden. | Förmåga att utveckla ett abstrakt språk | Eleven behandlar teman som berör olika vetenskapsområden på ett vardagligt språk. | Eleven förstår med stöd av en stark kontext språk som är rätt så kognitivt krävande och lämpligt med hänsyn till elevens ålder. | Eleven förstår kognitivt krävande språk som är lämpligt med hänsyn till hens ålder, men behöver stöd från kontexten. | Eleven känner till metoder för användningen av ett abstrakt språk och använder dem för att tolka texter. |
| M13 uppmuntra eleven att utveckla förmågan att söka information samt att planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp | I5 | Eleven använder ändamålsenliga sätt att söka information och följer upphovsrättsliga normer. Eleven planerar, strukturerar samt utvärderar sitt eget arbete självständigt och i grupp. | Förmåga att söka information samt förmåga att planera, strukturera och utvärdera sitt eget arbete | Eleven söker enstaka information från givna källor.<br><br>Eleven följer upphovsrätten och förstår betydelsen av personlig integritet på nätet.<br><br>Eleven planerar och utvärderar sitt eget arbete endast i liten grad. | Eleven söker information från bekanta källor eller källor som hen fått, men upprepar informationen.<br><br>Eleven utvärderar sitt arbete. | Eleven söker information från olika källor och planerar, strukturerar och utvärderar sitt eget arbete både självständigt och i grupp.<br><br>Eleven bidrar med sin egen insats i det gemensamma arbetet. | Eleven söker och kombinerar mångsidigt information från olika källor samt jämför informationen och bedömer dess tillförlitlighet.<br><br>Eleven främjar målmedvetet gemensamt arbete. |

## Finska som andraspråk och litteratur

| Opetuksen tavoite | Sisältöalueet | Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet | Arvioinnin kohde | Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Vuorovaikutustilanteissa toimiminen** | | | | | | | |
| T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa | S1 | Oppilas kehittää taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen kasvokkaisissa koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa. | Vuorovaikutussuhteen rakentaminen | Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla. | Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin. | Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista. | Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittaa puhettaan tilanteen mukaan. |
| T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja | S1 | Oppilas syventää muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja. | Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa | Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä. | Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. | Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä. | Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa.<br><br>Oppilas pystyy vastaanottamaan |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | tietoa muodollisissa puhetilanteissa. |
| T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen | S1 | Oppilas kehittää esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen. | Esiintymistaidot | Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla.<br><br>Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla. | Oppilas valmistelee ja pitää puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen läheisestä aiheesta.<br><br>Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi. | Oppilas valmistelee ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa.<br><br>Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla. | Oppilas valmistelee ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen.<br><br>Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. |
| **Tekstien tulkitseminen** | | | | | | | |
| T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja | S2 | Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, | Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa | Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan.<br><br>Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä | Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja.<br><br>Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä | Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä.<br><br>Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- | Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella | | laajentaa sana- ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päättelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella. | | tavallisimmista tekstilajeista.<br><br>Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti. | käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden.<br><br>Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen.<br><br>Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa. | ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä.<br><br>Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa. | Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin. |
| T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä | S2 | Oppilas harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä. | Puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinta | Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kielellään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa.<br><br>Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden | Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä.<br><br>Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä. | Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina.<br><br>Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. | Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja.<br><br>Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | kanssa ja itsenäisesti. | | Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan. | asenteita ja näkökulmia.<br><br>Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin. |
| **Tekstien tuottaminen** | | | | | | | |
| T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä | S3 | Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kantaaottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä. | Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa | Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista. | Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.<br><br>Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään.<br><br>Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta | Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti. | Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti.<br><br>Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista. | | |
| T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa | S3 | Oppilas noudattaa kirjoittamissaan teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. | Kirjoitetun kielen hallinta | Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista.<br><br>Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. | Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa. | Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta.<br><br>Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. | Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta. |
| **Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen** | | | | | | | |
| T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan | S4 | Oppilas kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja | Kielitietoisuuden kehittyminen | Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. | Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden | Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä | Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia | | hyödyntää muodollista ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resurssina sekä kielen tyylipiirteitä ja sävyjä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia. | | Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja.<br><br>Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena. | merkityksiä yhdessä muiden kanssa.<br><br>Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja.<br><br>Oppilas osaa jakaa lauseen rakenneosiinsa. | niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla.<br><br>Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia.<br><br>Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia. | Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä.<br><br>Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä. |
| T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin | S4 | Oppilas lukee ja tulkitsee suomenkielistä kirjallisuutta, erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaisen kirjallisuuden päävaiheisiin ja niiden yhteyksiin | Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus | Oppilas lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä.<br><br>Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. | Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa.<br><br>Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen | Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan.<br><br>Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita. | Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla.<br><br>Oppilas tuntee suomalaisen |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| suhteita toisiin teksteihin | | maailmankirjallisuuteen sekä ymmärtää kirjallisuuden lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen. | | Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä.<br><br>Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä. | kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin.<br><br>Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä.<br><br>Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu. | Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä. | kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin. |
| T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kult- tuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden | S4 | Oppilas ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisen koulun ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta. | Kulttuurisen tietoisuuden kehittyminen | Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen.<br><br>Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään. | Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta.<br><br>Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä. | Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta.<br><br>Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan.<br><br>Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten | Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle.<br><br>Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kulttuurisidonnaisuutta | | | | | | ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa. | |
| **Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena** | | | | | | | |
| T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta | S5 | Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään kielenoppijana ja kielen käyttäjänä. Hän vertailee ja hyödyntää erilaisia oppimisen tapoja itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. | Oman kielenoppimisen kehittäminen | Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan. | Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita. | Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina. | Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista. |
| T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla | S5 | Oppilaan kielitaito kehittyy arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä. | Abstraktin kielen rakentuminen | Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä. | Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla. | Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea. | Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä | S5 | Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia tiedonhankintakeinoja tekijänoikeuksia noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentää ja arvioi omaa työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. | Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen | Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.<br><br>Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.<br><br>Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän. | Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen.<br><br>Oppilas arvioi omaa työskentelyään. | Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.<br><br>Oppilas tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn. | Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden.<br><br>Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä. |

# Det andra inhemska språket, finska/svenska

## Finska, A -lärokurs

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i finska i årskurs 7–9**

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att

tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i finska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i finska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i A-finska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i finska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i finska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i finska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M10) och som anknyter till växande språkkunskap i A-lärokursen i finska har två kunskapsnivåer B1.1 och B1.2 kombinerats till en mellannivå B1.1/B1.2 (förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter) och A2.2 och B1.1 till en mellannivå A2.2/B1.1 (förmåga att producera texter). Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

| **Mål för under-visningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för under-visningen** | **Föremål för be-dömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|

| **Kulturell mångfald och språkmedvetenhet** | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M1 utveckla elevens förmåga att ge akt på och reflektera över företeelser som anknyter till nationalspråkens ställning i Finland samt stärka elevens förmåga och vilja att komma till rätta i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer | I1 | Eleven känner till det finska språkets ställning i Finland.<br><br>Eleven lägger märke till kulturella skillnader mellan nationalspråken.<br><br>Eleven utvecklar sin förmåga och vilja att komma till rätta i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer. | Förståelse för frågor som gäller språkens ställning och språkens och kulturens betydelse | Eleven känner till att man talar finska och svenska i Finland.<br><br>Eleven är medveten om att det finns olika språkmiljöer i Finland och kan reagera i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer. | Eleven kan förklara varför man talar finska och svenska i Finland.<br><br>Eleven är medveten om nationalspråkens betydelse för individen.<br><br>Eleven kan komma till rätta i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer. | Eleven kan berätta om rättigheter och skyldigheter i anknytning till Finlands nationalspråk.<br><br>Eleven kan ta i beaktande språkens betydelse för individen.<br><br>Eleven kan agera i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer. | Eleven kan klargöra för rättigheter och skyldigheter i anknytning till Finlands nationalspråk.<br><br>Eleven kan reflektera över språkens betydelse för individen.<br><br>Eleven kan agera flexibelt i finskspråkiga och flerspråkiga miljöer enligt situation. |
| M2 uppmuntra eleven att upptäcka möjligheter att vidga sin syn på omvärlden genom att använda sig av sina kunskaper i | I1 | Eleven lär sig att hitta olika sammanhang och miljöer där hen kan utveckla sina kunskaper i finska. | Förmåga att med hjälp av finska språket utveckla sina världsmedborgerliga färdigheter | Eleven kan ge exempel på några sammanhang och miljöer där finska kan användas. | Eleven kan berätta om sammanhang och miljöer där finska kan användas för att främja det egna lärandet. | Eleven kan jämföra sammanhang och miljöer där finska kan användas för att främja det egna lärandet. | Eleven kan reflektera över hur hen kan utnyttja finskspråkiga sammanhang och miljöer för att främja det egna lärandet. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| finska i olika sammanhang och miljöer | | | | | | | |
| M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande | I1 | Eleven lär sig att ge akt på regelbundenheter i finska språket och göra jämförelser mellan finska och andra språk.<br><br>Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande. | Språklig förmåga | Eleven kan göra iakttagelser om några regelbundenheter i det finska språket. | Eleven kan dra några slutsatser om regelbundenheter i det finska språket i jämförelse med andra språk.<br><br>Eleven kan ge exempel på några språkvetenskapliga begrepp i finska och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. | Eleven kan dra slutsatser om finska i jämförelse med andra språk.<br><br>Eleven kan berätta om centrala språkvetenskapliga begrepp i finska och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. | Eleven kan utgående från sina iakttagelser dra slutsatser om regelbundenheter i det finska språket, tillämpa dem samt jämföra olika sätt att uttrycka samma saker i olika språk.<br><br>Eleven känner till och kan använda centrala språkvetenskapliga begrepp i finska för att utveckla sina språkkunskaper. |
| **Färdigheter för språkstudier** | | | | | | | |
| M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja olika sätt | I2 | Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och att reflektera | Förmåga att ställa upp mål, utnyttja studiestrategier och | Eleven kan använda några för hen själv | Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande | Eleven kan utnyttja de mest centrala och för hen själv | Eleven kan mångsidigt utnyttja varierande och för hen själv |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| för att lära sig finska och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap | | över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra.<br><br>Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande.<br><br>Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation | passande sätt att lära sig språk.<br><br>Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | sätten att lära sig språk.<br><br>Eleven kan beskriva olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | passande sätten att lära sig finska.<br><br>Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | passande sätt att lära sig finska.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. |
| M5 stödja elevens förmåga att kreativt tillämpa sina språkfärdigheter och utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande | I2 | Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper i olika situationer samt utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång. | Förmåga att utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande | Eleven kan ge några exempel på hur hen kan utveckla sina färdigheter i finska. | Eleven kan beskriva hur hen kan utveckla de egna färdigheterna i finska även efter avslutad skolgång. | Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång. | Eleven kan reflektera över och jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som hen får i sin omgivning.<br><br>Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare. | | | | | |
| **Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera** | | | | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A2.2** | **Kunskapsnivå B1.1** | **Kunskapsnivå B1.1/B1.2** |
| M6 uppmuntra eleven att öva sig i att delta i olika slag av vardagliga kommunikationssituationer | I3 | Eleven lär sig att aktivt delta i olika bekanta kommunikationssituationer. | Kommunikaionsförmåga i olika situationer | Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner. | Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer.<br><br>Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation. | Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer. | Eleven kan kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter också i vissa mer krävande situationer som till exempel då man diskuterar om en aktuell händelse. |
| M7 handleda eleven att ta initiativ i kommunikationssituationer och att fördjupa sin | I3 | Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssitutioner och att använda olika | Användning av kommunikationsstrategier | Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. | Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation.<br><br>Eleven använder vid behov | Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och | Eleven kan ta initiativ i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas och kan |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| förmåga att på finska använda olika kommunikationsformer, stående uttryck, omskrivningar, utfyllnader och andra kompensationsstrategier | | kompensationsstrategier. | | Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons.<br><br>Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa. | standarduttryck för att be om precisering av nyckelord.<br><br>Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga.<br><br>Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga). | försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet.<br><br>Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap.<br><br>Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck. | försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Kan rätta till missförstånd eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap.<br><br>Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta och mer komplicerade uttryck. |
| M8 hjälpa eleven att i kommunikationssituationer gällande åsikter och ställningstaganden fästa uppmärksamhet vid | I3 | Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation.<br><br>Eleven lär sig att anpassa sin kommunikation enligt situation. | Kulturellt lämpligt språkbruk | Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt | Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna.<br><br>Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga | Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna och kan ta hänsyn till formell språkanvändning. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kulturellt lämpligt språkbruk | | | | | på ett lämpligt sätt.<br><br>Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner. | kulturellt betingade aspekter. | Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till viktiga kulturellt betingade aspekter. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A2.2** | **Kunskapsnivå B1.1** | **Kunskapsnivå B1.1/B1.2** |
| M9 erbjuda eleven möjligheter att tolka olika slags texter för informationssökning, även tydliga faktatexter och att uppmuntra hen att i tolkandet använda sig av slutledningsförmåga och förståelse av texternas centrala innehåll | I3 | Eleven lär sig att förstå budskapet i muntliga och skriftliga texter genom att använda sin slutledningsförmåga.<br><br>Eleven lär sig att hitta det centrala innehållet i texter för sin informationssökning. | Förmåga att tolka texter | Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text. | Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord.<br><br>Eleven kan härleda betydelsen | Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text.<br><br>Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. | Eleven förstår det väsentliga och flera detaljer i mer krävande allmänspråkligt tal i normalt tempo eller i allmänspråklig skriven text.<br><br>Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | av obekanta ord utgående från kontexten. | Eleven urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer. | Eleven urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord eller viktiga detaljer. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att producera texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A2.1** | **Kunskapsnivå A2.2** | **Kunskapsnivå A2.2/B1.1** |
| M10 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en tilltagande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda lämpligt ordförråd och centrala strukturer.<br><br>Eleven lär sig att uttala förståeligt. | Förmåga att producera texter | Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen.<br><br>Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt.<br><br>Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några | Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen.<br><br>Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer.<br><br>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck. | Eleven kan räkna upp och beskriva (för åldern typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer.<br><br>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck. | Eleven kan redogöra för det väsentliga angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen.<br><br>Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och också krävande strukturer samt idiomatiska uttryck.<br><br>Eleven kan tillämpa grundläggande uttalsregler också på |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken. | | | andra än inövade uttryck. |

## Svenska, A-lärokurs

**Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9**

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua

osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen A-oppimäärän oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

| **Opetuksen tavoite** | **Sisältöalueet** | **Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet** | **Arvioinnin kohde** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 5** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 7** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 8** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen** | | | | | | | |
| T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä | S1 | Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä. Hän oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään. | Kansalliskielten asemaan ja pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky | Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä.<br><br>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä Suomessa.<br><br>Oppilas osaa kertoa jotakin Pohjoismaiden | Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet.<br><br>Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä.<br><br>Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. | Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa.<br><br>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä ja joistakin siihen liittyvistä ilmiöistä.<br><br>Oppilas osaa vertailla Pohjoismaiden kulttuureja | Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa.<br><br>Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä.<br><br>Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | kulttuureista ja elämänmuodoista. | Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä. | ja elämänmuotoja.<br><br>Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa. | kulttuureja ja elämänmuotoja.<br><br>Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa. |
| T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä ja sisältöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa | S1 | Oppilas oppii löytämään ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat maailmankuvaa. | Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä | Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää ruotsin kieltä. | Oppilas osaa nimetä ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan. | Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan. | Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen. |
| T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään | S1 | Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon | Kielellinen päättely | Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. | Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.<br><br>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, | Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.<br><br>Oppilas osaa antaa esimerkkejä, miten sama asia ilmaistaan | Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä.<br><br>Oppilas osaa vertailla, miten sama asia |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena | | käsitteitä oppimisensa tukena. | | | miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä.<br><br>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen. | ruotsissa ja jossakin muussa kielessä.<br><br>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen. | ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä.<br><br>Oppilas tuntee ja osaa käyttää ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä kielitaitonsa kehittämiseen. |
| **Kielenopiskelutaidot** | | | | | | | |
| T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen | S2 | Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja oppii reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän oppii käyttämään erilaisia tapoja | Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen | Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.<br><br>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa. | Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.<br><br>Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa. | Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.<br><br>Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa. | Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.<br><br>Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen | | oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti. | | | | | |
| T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää jatkuvan kielenopiskelun valmiuksia | S2 | Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielen oppijana. | Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen | Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan. | Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. | Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. | Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. |
| **Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa** | | | | **Taitotaso A1.2** | **Taitotaso A2.1** | **Taitotaso A2.2** | **Taitotaso B1.1** |
| T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan | S3 | Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti | Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa | Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin | Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja | Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista | Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti | | vuorovaikutustilanteissa. | | toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin. | tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta. | jokapäiväisistä viestintätilanteista.<br><br>Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa. | keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti monenlaisissa jokapäiväisissä viestintätilanteissa. |
| T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota | S3 | Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Hän oppii käyttämään viestintästrategioita. | Viestintästrategioiden käyttö | Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.<br><br>Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.<br><br>Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista. | Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin.<br><br>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään. | Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.<br><br>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä | Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnässä eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.<br><br>Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki). | Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä. |
| T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista | S3 | Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa. | Viestinnän kulttuurinen sopivuus | Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa. | Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin. | Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.<br><br>Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja. | Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt.<br><br>Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia. |
| **Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä** | | | | **Taitotaso A1.2** | **Taitotaso A2.1** | **Taitotaso A2.2** | **Taitotaso B1.1** |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata oppilasta käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä | S3 | Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita. | Tekstien tulkintataidot | Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.<br><br>Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja. | Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.<br><br>Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.<br><br>Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana. | Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.<br><br>Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä. | Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä.<br><br>Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä.<br><br>Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta. |
| **Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä** | | | | **Taitotaso A1.1** | **Taitotaso A1.3** | **Taitotaso A2.1** | **Taitotaso A2.2** |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin | S3 | Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi. | Tekstien tuottamistaidot | Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.<br><br>Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja. | Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.<br><br>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. | Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.<br><br>Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.<br><br>Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa. | Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.<br><br>Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa. |

## Finska, modersmålsinriktad A -lärokurs

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 7–9**

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M10) och som anknyter till växande språkkunskap i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska har två kunskapsnivåer B1.2 och B2.1 kombinerats till en mellannivå B1.2/B2.1. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

| Mål för undervisningen | Innehåll | Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen | Föremål för bedömningen | Kunskapskrav för vitsordet 5 | Kunskapskrav för vitsordet 7 | Kunskapskrav för vitsordet 8 | Kunskapskrav för vitsordet 9 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kulturell mångfald och språkmedvetenhet** | | | | | | | |
| M1 utveckla elevens förmåga att reflektera över värderingar och företeelser som är förknippade med nationalspråkens ställning i Finland samt stärka elevens förmåga och vilja att ta del av och verka i flerspråkiga och mångkulturella miljöer | I1 | Eleven lär känna det finska språkets ställning i Finland.<br><br>Eleven lär sig att förstå kulturella skillnader mellan nationalspråken samt bakgrunden till dessa.<br><br>Eleven lär sig att agera i olika språkmiljöer. | Förståelse för frågor som gäller nationalspråkens ställning | Eleven kan berätta om våra nationalspråk och ge några exempel på flerspråkiga miljöer.<br><br>Eleven kan reagera i flerspråkiga miljöer. | Eleven är medveten om värderingar och företeelser som anknyter till nationalspråken.<br><br>Eleven kan komma till rätta i flerspråkiga miljöer. | Eleven kan ta i beaktande värderingar och företeelser som anknyter till nationalspråken.<br><br>Eleven kan agera i flerspråkiga miljöer. | Eleven kan genom sitt agerande beakta värderingar och företeelser som anknyter till nationalspråken.<br><br>Eleven kan agera flexibelt enligt situation i flerspråkiga miljöer. |
| M2 uppmuntra eleven att upptäcka möjligheter att mångsidigt använda finska i | I1 | Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att mångsidigt använda finska i | Förmåga att mångsidigt använda sig av sina språkkunskaper för att utveckla sina | Eleven kan ge exempel på några sammanhang och miljöer där hen kan använda finska. | Eleven kan berätta om sammanhang och miljöer där hen kan använda finska för att | Eleven kan jämföra olika sammanhang och miljöer där hen kan använda finska för att | Eleven kan reflektera över hur hen ändamålsenligt kan använda finska i olika sammanhang |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| olika samman-hang och miljöer | | olika samman-hang och miljöer. | världsmedbor-gerliga färdig-heter | | främja det egna lärandet. | främja det egna lärandet. | och miljöer för att främja det egna lärandet. |
| M3 handleda eleven att lägga märke till regel-bundenheter i finska språket, på vilket sätt man i olika språk uttrycker samma saker samt att använda sig av språkvetenskap-liga begrepp som stöd för sitt lä-rande | I1 | Eleven lär sig att ge akt på regel-bundenheter i finska språket och likheter och olikheter i jämfö-relse med andra språk.<br><br>Eleven lär sig att använda språk-vetenskapliga begrepp som stöd för sitt lä-rande. | Språklig förmåga | Eleven kan göra iakttagelser om regelbunden-heter och känner till några språk-vetenskapliga begrepp i finska. | Eleven kan dra slutsatser om finskans regel-bundenheter i jämförelse med andra språk.<br><br>Eleven känner till de vanligaste språkvetenskap-liga begreppen i finska. | Eleven kan dra slutsatser om finskans regelbunden-heter och jäm-föra olika sätt att uttrycka samma saker i olika språk.<br><br>Eleven känner till centrala språkve-tenskapliga begrepp i finska. | Eleven kan dra slutsatser om finskans regel-bundenheter, tillämpa dem samt jämföra olika sätt att ut-trycka samma sa-ker i olika språk.<br><br>Eleven känner till och kan använda centrala språkve-tenskapliga be-grepp i finska. |
| **Färdigheter för språkstudier** | | | | | | | |
| M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att ut-nyttja mångsidiga sätt för att lära sig finska och att | I2 | Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och att reflektera över sitt lärande självständigt och | Förmåga att ställa upp mål, att utnyttja stu-diestrategier och att reflektera över sitt lärande samt förmåga att | Eleven kan an-vända några för hen själv pas-sande sätt att lära sig språk.<br><br>Eleven kan ge några exempel | Eleven kan an-vända de vanli-gaste och för hen själv passande sätten att lära sig språk. | Eleven kan ut-nyttja de mest centrala och för hen själv pas-sande sätten att lära sig språk. | Eleven kan mångsidigt ut-nyttja varierande och för hen själv passande sätt att lära sig språk. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap | | i samarbete med andra.<br><br>Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande.<br><br>Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation | på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan beskriva olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. |
| M5 stödja elevens egen aktivitet och förmåga att kreativt tillämpa sina språkfärdigheter och utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande | I2 | Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper i olika situationer samt utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck | Förmåga att utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande | Eleven kan använda sina färdigheter i finska i några situationer och ge exempel på hur hen kan utveckla de egna färdigheterna. | Eleven kan beskriva olika möjligheter att utveckla sina färdigheter i finska även avslutad skolgång.<br><br>Eleven kan använda sina kunskaper i finska i olika situationer. | Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven kan mångsidigt tillämpa sina | Eleven kan reflektera över och jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina färdigheter i finska även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven kan målmedvetet |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | som finns i hens omgivning.<br><br>Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare. | | | | kunskaper i finska i olika situationer. | tillämpa sina kunskaper enligt situation. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera** | | | | **Kunskapsnivå A2.1** | **Kunskapsnivå B1.1** | **Kunskapsnivå B1.2** | **Kunskapsnivå B1.2/B2.1** |
| M6 uppmuntra eleven att delta i olika kommunikationssituationer, vilkas teman också kan vara relativt krävande | I3 | Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer. | Kommunikationsförmåga i olika situationer | Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation. | Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer. | Eleven kan relativt obehindrat delta i kommunikation också i vissa mer krävande situationer som till exempel då man informerar om en aktuell händelse. | Eleven kan kommunicera relativt obehindrat också i nya och mer krävande situationer. |
| M7 handleda eleven att öva sig i att föra ordet, att ta initiativ i muntlig eller skriftlig kommunikation och att förhandla om betydelser | I3 | Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer.<br><br>Eleven lär sig att använda olika kompensationsstrategier och omformulera sitt budskap. | Användning av kommunikationsstrategier | Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mer sällan nonverbala uttryck.<br><br>Eleven måste relativt ofta be | Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. | Eleven kan ta initiativ och använda lämpliga uttryck i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas.<br><br>Eleven kan relativt naturligt | Eleven kan uttrycka sin åsikt och diskutera betydelsen också där mer krävande ämnen behandlas.<br><br>Eleven kan diskutera betydelsen också |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | samtalspartnern upprepa eller förtydliga.<br><br>Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation. | Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap.<br><br>Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck. | rätta till missförstånd.<br><br>Eleven kan diskutera betydelsen också av mera komplicerade uttryck. | av komplicerade uttryck och begrepp.<br><br>Eleven kan naturligt rätta till missförstånd och korrigera sitt språk. |
| M8 handleda eleven att i kommunikationen fästa uppmärksamhet vid hur formell situationen är, att öva sig i att använda olika slags texter (till exempel bloggar, intervjuer) och att i sin kommunikation bli förtrogen med kraven på kulturell växelverkan | I3 | Eleven lär sig att anpassa sin kommunikation enligt situation.<br><br>Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation. | Kulturellt lämpligt språkbruk | Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana. | Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna.<br><br>Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter. | Eleven kan för olika ändamål använda ett språk som inte är för familjärt men inte heller för formellt.<br><br>Eleven känner till de viktigaste artighetskutmerna och följer dem.<br><br>Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till | Eleven kan för olika ändamål använda ett språk som inte är för familjärt men inte heller för formellt.<br><br>Eleven kan ta hänsyn till sin samtalspartner och till de krav som olika situationer ställer. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | viktiga kulturellt betingade aspekter. | |
| **Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter** | | | | **Kunskapsnivå A2.1** | **Kunskapsnivå B1.1** | **Kunskapsnivå B1.2** | **Kunskapsnivå B1.2/B2.1** |
| M9 erbjuda eleven och tillsammans med hen söka mångsidiga och betydelsefulla texter vilka kräver slutledningsförmåga och textförståelsestrategier | I3 | Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter och att tillämpa olika strategier för att tolka dem. | Förmåga att tolka texter | Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal.<br><br>Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd.<br><br>Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten. | Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text.<br><br>Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap.<br><br>Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer. | Eleven förstår tydligt tal som innehåller fakta om bekanta eller ganska allmänna ämnen och klarar också i någon mån av texter som förutsätter slutledning.<br><br>Eleven förstår det väsentliga och de viktigaste detaljerna i en pågående mera omfattande formell eller informell diskussion i omgivningen. | Eleven förstår muntlig och skriven text som är mera invecklad till språk och innehåll samt klarar av texter som förutsätter slutledning.<br><br>Eleven kan följa med komplicerad argumentation samt redogöra för det centrala innehållet i olika texter.<br><br>Eleven förstår en stor del av en pågående diskussion i omgivningen. |

| **Växande språkkunskap, förmåga att producera texter** | | | | **Kunskapsnivå A2.1** | **Kunskapsnivå B1.1** | **Kunskapsnivå B1.2** | **Kunskapsnivå B1.2/B2.1** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M10 handleda eleven att producera, tolka och dela texter vars tema också kan vara något mer krävande och att i sammanhanget fästa uppmärksamhet vid texternas mångsidighet och användandet samt behärskningen av varierande strukturer | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt i olika sammanhang och för olika ändamål genom att använda centralt ordförråd och centrala strukturer. | Förmåga att producera texter | Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen.<br><br>Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. | Eleven kan redogöra för det väsentliga och även för vissa detaljer angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen.<br><br>Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och olika strukturer samt en del allmänna fraser och idiom. | Eleven kan berätta om vanliga konkreta ämnen genom att beskriva, specificera och jämföra.<br><br>Eleven uttrycker sig relativt obehindrat.<br><br>Eleven kan skriva personliga och mera allmänna meddelanden och uttrycka sina tankar också om en del fiktiva ämnen.<br><br>Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd, vanliga idiom, olika strukturer och | Eleven kan med rätt mångsidiga strukturer och ett omfattande ordförråd uttrycka sig klart och exakt om olika ämnen som hör till det egna erfarenhetsområdet.<br><br>Eleven kan uttrycka sina tankar också om fiktiva ämnen.<br><br>Eleven kan delta också i mer formella diskussioner. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | även komplice-<br>rade meningar. | |

## Svenska, modersmålsinriktad A-lärokurs

**Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9**

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman

osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Äidinkielenomaisen ruotsin A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.2 ja B2.1 välitasoksi B1.2/B2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

| **Opetuksen tavoite** | **Sisältöalueet** | **Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet** | **Arvioinnin kohde** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 5** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 7** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 8** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen** | | | | | | | |
| T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä vahvistaa oppilaan taitoa ja halukkuutta toimia monikielisissä ja -kulttuurisissa ympäristöissä | S1 | Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kielen aseman kansalliskielenä sekä siihen liittyviä arvoja ja ilmiöitä. Hän oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii toimimaan monikielisissä ja -kulttuurisissa ympäristöissä. | Kansalliskielten asemaan liittyvät ilmiöt, pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky | Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä.<br><br>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä.<br><br>Oppilas osaa kertoa jotakin Pohjoismaiden | Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet.<br><br>Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä.<br><br>Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. | Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa.<br><br>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä ja joistakin siihen liittyvistä ilmiöistä.<br><br>Oppilas osaa vertailla | Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa.<br><br>Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä sekä siihen liittyviä arvoja ja ilmiöitä.<br><br>Oppilas osaa vertailla ja pohtia |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | kulttuureista ja elämänmuodoista. | Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia ruotsin kielellä. | Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja.<br><br>Oppilas osaa kertoa tavoista toimia ruotsin kielellä. | Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja.<br><br>Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia ruotsin kielellä. |
| T2 kannustaa oppilasta löytämään mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä | S1 | Oppilas oppii kehittämään taitoaan käyttää ruotsin kieltä monipuolisesti erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä. | Kielitaidon hyödyntäminen | Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin yhteisöistä ja toimintaympäristöistä, joissa voi hyödyntää ruotsin kielen taitoaan. | Oppilas osaa nimetä yhteisöjä ja toimintaympäristöjä, joissa voi hyödyntää ruotsin kielen taitoaan. | Oppilas osaa kuvailla, miten ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää ruotsinkielisissä yhteisöissä ja toimintaympäristöissä. | Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsin kielen taitoaan ruotsinkielisissä yhteisöissä ja toimintaympäristöissä. |
| T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon | S1 | Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon | Kielellinen päättely | Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. | Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.<br><br>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia | Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.<br><br>Oppilas osaa antaa esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja | Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä.<br><br>Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| käsitteitä oppimisensa tukena | | käsitteitä oppimisensa tukena. | | | ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä.<br><br>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja niiden käytöstä kielitaitonsa kehittämiseen. | jossakin muussa kielessä.<br><br>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen. | jossakin muussa kielessä.<br><br>Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen. |
| **Kielenopiskelutaidot** | | | | | | | |
| T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia ruotsin kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa | S2 | Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen | Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen | Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja.<br><br>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa. | Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja.<br><br>Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa. | Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.<br><br>Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa. | Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä.<br><br>Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| tärkeintä on viestin välittyminen | | tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti. | | | | | |
| T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan ja jatkuvan kielten-opiskelun valmiuksia | S2 | Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan eri tilanteissa itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielen oppijana. | Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen | Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan. | Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. | Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. | Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä. |
| **Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa** | | | | **Taitotaso A2.1** | **Taitotaso B1.1** | **Taitotaso B1.2** | **Taitotaso B1.2/B2.1** |
| T6 rohkaista oppilasta toimimaan monissa erilaisissa | S3 | Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti | Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa | Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja | Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja | Oppilas pystyy osallistumaan viestintään melko | Oppilas pystyy osallistumaan viestintään melko |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| viestintätilanteissa, joissa aiheet voivat olla jo melko vaativia | | vuorovaikutustilanteissa. | | jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta. | ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa. | vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta. | vaivattomasti myös uusissa ja vaativammissa viestintätilanteissa. |
| T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan puheenvuoron ottamista ja keskusteluun tai kirjalliseen viestintään liittymistä sekä neuvottelemaan merkityksestä | S3 | Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Hän oppii käyttämään viestintästrategioita. | Viestintästrategioiden käyttö | Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin.<br><br>Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään. | Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.<br><br>Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.<br><br>Oppilas pystyy neuvottelemaan | Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen ja käyttämään tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta.<br><br>Oppilas pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä. | Oppilas pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä.<br><br>Oppilas pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | tuntemattomien ilmauksien merkityksistä. | | |
| T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota viestinnän muodollisuusasteeseen, harjoittelemaan viestintää käyttäen erilaisia tekstilajeja (kuten blogit, haastattelut) sekä ottamaan viestinnässä huomioon kulttuurienvälisen vuorovaikutustaidon vaatimukset | S3 | Oppilas oppii viestimään tilanteeseen sopivalla tavalla. Hän oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa. . | Viestinnän kulttuurinen sopivuus | Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä osaa esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata niihin. | Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt.<br><br>Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia. | Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista.<br><br>Oppilas tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti.<br><br>Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia. | Oppilas osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista.<br><br>Oppilas pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kun9ittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset. |
| **Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä** | | | | **Taitotaso A2.1** | **Taitotaso B1.1** | **Taitotaso B1.2** | **Taitotaso B1.2/B2.1** |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| T9 tarjota oppilaalle ja etsiä yhdessä oppilaiden kanssa monipuolisia ja merkityksellisiä tekstejä, jotka edellyttävät päättelyä ja erilaisia tekstinymmärtämisstrategioita | S3 | Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita. | Tekstien tulkintataidot | Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.<br><br>Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.<br><br>Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana. | Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä.<br><br>Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä.<br><br>Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta. | Oppilas ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä.<br><br>Oppilas ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta. | Oppilas ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä.<br><br>Oppilas pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat.<br><br>Oppilas ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta.<br><br>Oppilas ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä |
| **Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä** | | | | **Taitotaso A2.1** | **Taitotaso B1.1** | **Taitotaso B1.2** | **Taitotaso B1.2/B2.1** |
| T10 ohjata oppilasta tuottamaan, tulkitsemaan ja jakamaan tekstejä melko vaativista aiheista kiinnittäen huomiota tekstilajien monipuolisuuteen (myös pienet esitelmät, mielipidekirjoitukset, tarinat), rakenteiden monipuolisuuteen ja hyvään hallintaan. | S3 | Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi | Tekstien tuottamistaidot | Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.<br><br>Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.<br><br>Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen | Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista.<br><br>Oppilas käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. | Oppilas osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen.<br><br>Oppilas ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. | Oppilas ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä sekä ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista.<br><br>Oppilas pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa. | Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa. | Oppilas käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita.<br><br>Oppilas hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa. | |

## Finska, B1 -lärokurs

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i B1-lärokursen i finska i årskurs 7–9**

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för B1-lärokursen i finska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i B1-lärokursen i finska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i B1-finska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i B1-lärokursen i finska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för B1-lärokursen i finska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för B1-lärokursen i finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i B1-lärokursen i finska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M9) och som anknyter till växande språkkunskap i B1-lärokursen i finska har två kunskapsnivåer A1.3 och A2.1 kombinerats till en mellannivå A1.3/A2.1. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kulturell mångfald och språkmedvetenhet** | | | | | | | |
| M1 uppmuntra eleven att lägga | I1 | Eleven lär sig att lägga märke till | Förståelse för frågor som | Eleven känner till att man talar | Eleven kan berätta varför man | Eleven känner till olika | Eleven kan jämföra olika |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| märke till språkmiljön och likheter och olikheter i jämförelse med det andra nationalspråket | | kulturella skillnader mellan nationalspråken.<br><br>Eleven lär känna språkmiljön. | anknyter till språkets och kulturens betydelse | finska och svenska i Finland.<br><br>Eleven lägger märke till olika språkmiljöer i Finland. | talar finska och svenska i Finland.<br><br>Eleven är medveten om olika språkmiljöer och att de har betydelse för individen. | språkmiljöer och kan beskriva särdrag i dessa.<br><br>Eleven förstår språkets betydelse för individen. | språkmiljöer och särdragen i dessa.<br><br>Eleven kan ta språkens betydelse i beaktande i olika språkmiljöer. |
| M2 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i finska språket och att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande | I1 | Eleven lär sig att ge akt på regelbundenheter i finska språket och att göra jämförelser mellan finska och andra språk.<br><br>Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande. | Språklig förmåga | Eleven kan göra iakttagelser om några regelbundenheter i det finska språket. | Eleven kan dra några slutsatser om regelbundenheter i det finska språket i jämförelse med andra språk.<br><br>Eleven kan ge exempel på några språkvetenskapliga begrepp i finska och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. | Eleven kan dra slutsatser om regelbundenheter i finska i jämförelse med andra språk.<br><br>Eleven kan berätta om centrala språkvetenskapliga begrepp i finska och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. | Eleven kan dra slutsatser om regelbundenheter i finska språket, tillämpa dem samt jämföra olika sätt att uttrycka samma saker i olika språk.<br><br>Eleven känner till och kan använda centrala språkvetenskapliga begrepp i finska för att utveckla sina språkkunskaper. |
| **Färdigheter för språkstudier** | | | | | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M3 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja olika sätt för att lära sig finska och reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap | I2 | Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra.<br><br>Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande.<br><br>Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Förmåga att ställa upp mål, utnyttja studiestrategier och reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation | Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig språk.<br><br>Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig språk.<br><br>Eleven kan beskriva olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig språk.<br><br>Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan mångsidigt använda sig av varierande och för hen själv passande sätt att lära sig finska.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. |
| M4 uppmuntra eleven att lägga märke till möjligheterna att använda sina språkfärdigheter och handleda hen att | I2 | Eleven lär sig att hitta möjligheter att använda sina kunskaper genom att modigt utnyttja språket i olika situationer i | Förmåga att utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande | Eleven kan ge några exempel på möjligheter att utveckla kunskaperna i finska. | Eleven kan beskriva möjligheter att utveckla kunskaperna i finska även efter avslutad skolgång. | Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla kunskaperna i | Eleven kan reflektera över och jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla kunskaperna i finska även |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| modigt använda språket i olika situationer i och utanför skolan | | och utanför skolan. | | | | finska även efter avslutad skolgång. | efter avslutad skolgång. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A1.3/A2.1** |
| M5 erbjuda eleven tillfällen att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika medier | I3 | Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer. | Kommunikationsförmåga i olika situationer | Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer. | Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner. | Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner. | Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer.<br><br>Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer. |
| M6 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier | I3 | Eleven lär sig att använda olika språkliga kommunikationsstrategier. | Användning av kommunikationsstrategier | Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet).<br><br>Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda | Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation.<br><br>Eleven behöver mycket hjälpmedel. | Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel.<br><br>Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till | Eleven deltar i kommunikation och behöver endast sporadiskt hjälpmedel.<br><br>Eleven kan reagera med korta verbala uttryck. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper.<br><br>Eleven kan uttrycka om hen har förstått. | Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare. | exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons.<br><br>Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa. | Eleven måste relativt ofta be om förtydligande eller upprepning och behöver mera sällan stödja sig på non-verbala uttryck.<br><br>Eleven kan utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation. |
| M7 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk | I3 | Eleven lär sig ett lämpligt och artigt språkbruk. | Kulturellt lämpligt språkbruk | Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven klarar av några korta sociala situationer och kan använda några artiga hälsnings- och talltalsfraser samt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana. |

| **Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A1.3/A2.1** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M8 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter | I3 | Eleven lär sig att förstå för åldern lämpliga muntliga och skriftliga texter. | Förmåga att tolka texter | Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck.<br><br>Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken. | Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text. | Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan plocka ut enkel information hen behöver ur en kort text. | Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal.<br><br>Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att producera texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A1.3/A2.1** |
| M9 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda lämpligt | Förmåga att producera texter | Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. | Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker | Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och | Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll | | ordförråd och centrala strukturer.<br><br>Eleven lär sig att uttala begripligt. | | Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt.<br><br>Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck. | samt skriva några korta meningar om inövade ämnen.<br><br>Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt.<br><br>Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken. | grundläggande satsstrukturer.<br><br>Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden.<br><br>Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. | saker som är viktiga för hen.<br><br>Eleven behärskar ett centralt ordförråd och strukturer.<br><br>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler. |

## Svenska, B1-lärokurs

**Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9**

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen

arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

| **Opetuksen tavoite** | **Sisältöalueet** | **Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet** | **Arvioinnin kohde** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 5** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 7** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 8** | **Osaamisen kuvaus arvosanalle 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen** | | | | | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin | S1 | Oppilas oppii tuntemaan suomenruotsalaista ja pohjoismaista kieliympäristöä sekä suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureja ja elämänmuotoja.<br>Hän oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä arvoja. | Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen | Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä.<br><br>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista. | Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet.<br><br>Oppilas tietää, että ruotsia puhutaan eri tavoin Suomessa ja Ruotsissa.<br><br>Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista. | Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa.<br><br>Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä.<br><br>Oppilas osaa kuvailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja. | Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa.<br><br>Oppilas osaa kertoa joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä.<br><br>Oppilas osaa vertailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja. |
| T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan | S1 | Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin.<br>Hän oppii | Kielellinen päättely | Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. | Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksia. | Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.<br><br>Oppilas osaa kertoa, miten sama | Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena | | käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena. | | | Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsin kielessä ja jossakin muussa kielessä.<br><br>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen. | asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä.<br><br>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen. | Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä.<br><br>Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen. |
| **Kielenopiskelutaidot** | | | | | | | |
| T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja | S2 | Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän | Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen | Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja.<br><br>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä | Oppilas osaa käyttää itselle sopivia yleisimpiä kielenoppimistapoja.<br><br>Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia | Oppilas osaa käyttää itselle sopivia keskeisimpiä kielenoppimistapoja.<br><br>Oppilas osaa eritellä tapoja toimia rakentavasti | Oppilas osaa käyttää itselle sopivia monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä.<br><br>Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen | | oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti. | tapojen hahmottaminen | tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa. | rakentavasti vuorovaikutuksessa. | vuorovaikutuksessa. | rakentavasti vuorovaikutuksessa. |
| T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään sekä käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella | S2 | Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään.<br><br>Oppilas oppii käyttämään ruotsia erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella. | Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen | Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää ruotsin kieltä. | Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää ruotsin kielen taitoa. | Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä. | Oppilas osaa kertoa, kuinka ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää omassa elämässä koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä. |
| **Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa** | | | | **Taitotaso A1.1** | **Taitotaso A1.2** | **Taitotaso A1.3** | **Taitotaso A1.3/A2.1** |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta | S3 | Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. | Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa | Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta. | Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin. | Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin. | Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista.<br><br>Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa. |
| T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä | S3 | Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita. | Viestintästrategioiden käyttö | Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti).<br><br>Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.<br><br>Oppilas osaa | Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.<br><br>Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja.<br><br>Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista. | Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja.<br><br>Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. | Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja.<br><br>Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin.<br><br>Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | ilmaista, onko ymmärtänyt. | | Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein. | harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin.<br><br>Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään. |
| T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan | S3 | Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia. | Viestinnän kulttuurinen sopivuus | Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa. | Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa. | Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa. | Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin. |
| **Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä** | | | | **Taitotaso A1.1** | **Taitotaso A1.2** | **Taitotaso A1.3** | **Taitotaso A1.3/A2.1** |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä | S3 | Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. | Tekstien tulkintataidot | Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.<br><br>Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä. | Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.<br><br>Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja. | Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.<br><br>Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä. | Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä.<br><br>Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. |
| **Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä** | | | | **Taitotaso A1.1** | **Taitotaso A1.2** | **Taitotaso A1.3** | **Taitotaso A1.3/A2.1** |
| T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja | S3 | Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä | Tekstien tuottamistaidot | Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja | Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa | Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja | Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin | | sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi. | | opeteltuja vakioilmaisuja.<br><br>Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja. | ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.<br><br>Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia. | perustason lauserakenteita.<br><br>Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. | käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.<br><br>Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita.<br><br>Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa. |

# Främmande språk

## Engelska, A -lärokurs

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i engelska i årskurs 7–9**

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i engelska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i engelska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i A-engelska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i engelska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i engelska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i engelska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i engelska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M10) och som anknyter till växande språkkunskap i A-lärokursen i engelska har två kunskapsnivåer B1.1 och B1.2 kombinerats till en mellannivå B1.1/B1.2. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

| Mål för undervisningen | Innehåll | Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen | Föremål för bedömningen | Kunskapskrav för vitsordet 5 | Kunskapskrav för vitsordet 7 | Kunskapskrav för vitsordet 8 | Kunskapskrav för vitsordet 9 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kulturell mångfald och språkmedvetenhet** | | | | | | | |
| M1 utveckla elevens förmåga att reflektera över värderingar och företeelser som anknyter till engelskans ställning och olika varianter samt ge eleven beredskap att utveckla sin förmåga att agera i mångkulturella miljöer | I1 | Eleven lär känna värderingar som anknyter till det engelska språkets ställning och varianter.<br><br>Eleven lär sig om länders kulturer och levnadssätt inom språkområdet.<br><br>Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att agera i mångkulturella miljöer. | Förståelse för frågor som anknyter till språkets ställning och varianter och förmåga att agera i mångkulturella miljöer | Eleven kan nämna några länder där engelska talas.<br><br>Eleven kan berätta något om länders kulturer och levnadssätt inom språkområdet. | Eleven kan berätta var engelska talas och att det talas på olika sätt.<br><br>Eleven kan beskriva ländernas kulturer och levnadssätt i språkområdet.<br><br>Eleven kan nämna kulturella drag som anknyter till kommunikation. | Eleven kan berätta om engelskans ställning som världsspråk.<br><br>Eleven kan jämföra ländernas kulturer och levnadssätt i språkområdet.<br><br>Eleven kan berätta om kulturella drag i kommunikationen. | Eleven kan reflektera över engelskans ställning som världsspråk samt därtill hörande företeelser.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över kulturella drag i kommunikation. |
| M2 uppmuntra eleven att hitta intressanta engelskspråkiga innehåll och sammanhang som | I1 | Eleven lär sig att hitta engelskspråkiga innehåll och sammanhang som vidgar bilden av den | Förmåga att med hjälp av engelska språket utveckla sina världsmedborgerliga färdigheter | Eleven kan ge exempel på några engelskspråkiga innehåll och sammanhang där | Eleven kan nämna engelskspråkiga innehåll och sammanhang, som främjar hens lärande. | Eleven kan jämföra engelskspråkiga innehåll och sammanhang, som främjar hens lärande. | Eleven kan reflektera över hur hen kan utnyttja engelskspråkiga innehåll och sammanhang för |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| vidgar uppfattningen om den globaliserade världen och möjligheterna att ta del av den | | globaliserade världen.<br><br>Eleven lär sig olika sätt att agera i en språkligt och kulturellt mångskiftande värld på engelska. | | engelska språket kan användas. | | | att främja det egna lärandet. |
| M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i engelska språket och sätt att i olika språk uttrycka samma saker samt att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande | I1 | Eleven lär sig att lägga märke till regelbundenheter i engelska språket och göra jämförelser mellan engelska och andra språk.<br><br>Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande. | Språklig förmåga | Eleven kan göra iakttagelser om några regelbundenheter i engelska språket. | Eleven kan dra några slutsatser om regelbundenheter i engelska språket.<br><br>Eleven kan ge några exempel på hur samma sak uttrycks i engelska och i något annat språk.<br><br>Eleven kan ge exempel på några språkvetenskapliga begrepp i det engelska språket | Eleven kan dra slutsatser om engelska språkets regelbundenheter.<br><br>Eleven kan berätta hur samma sak uttrycks i engelska och i något annat språk.<br><br>Eleven kan berätta om det engelska språkets centrala språkvetenskapliga begrepp och | Eleven kan dra slutsatser om engelska språkets regelbundenheter och tillämpa dem.<br><br>Eleven kan jämföra hur samma sak uttrycks i engelska och i något annat språk.<br><br>Eleven känner till och kan använda det engelska språkets centrala |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. | använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. | språkvetenskapliga begrepp för att utveckla sina språkkunskaper. |
| **Färdigheter för språkstudier** | | | | | | | |
| M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja mångsidiga sätt för att lära sig engelska och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt att handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap | I2 | Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och att reflektera över sin lärprocess självständigt och i samarbete med andra.<br><br>Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande.<br><br>Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Förmåga att ställa upp mål, att utnyttja studiestrategier, att reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation | Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig engelska.<br><br>Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig engelska.<br><br>Eleven kan beskriva några sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig engelska.<br><br>Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv passande sätt att lära sig engelska.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M5 stödja elevens egen aktivitet och förmåga att kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande | I2 | Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som hen får i den omgivande världen.<br><br>Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare. | Förmåga att utveckla färdigheterna för kontinuerligt språklärande | Eleven kan ge några exempel på möjligheter att utveckla sina kunskaper i engelska. | Eleven kan beskriva olika möjligheter att utveckla sina kunskaper i engelska även efter avslutad skolgång. | Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i engelska även efter avslutad skolgång. | Eleven kan jämföra och reflektera över olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i engelska även efter avslutad skolgång. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera** | | | | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A2.2** | **Kunskapsnivå B1.1** | **Kunskapsnivå B1.1/B1.2** |
| M6 uppmuntra eleven att delta i olika kommunikationssituationer som är lämpliga med hänsyn till elevens ålder | I3 | Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer. | Kommunikationsförmåga i olika situationer | Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner. | Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer och kan i allt högre grad ta initiativ i | Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga | Eleven kan kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter också i vissa mer krävande |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och livserfarenhet och som även kan behandla åsikter | | | | | en kommunikationssituation | kommunikationssituationer. | situationer som till exempel då man diskuterar en aktuell händelse. |
| M7 stödja eleven att ta initiativ i kommunikationssituationer, i användandet av kompensationsstrategier och i betydelseförhandlingar | I3 | Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer.<br><br>Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier. | Användning av kommunikationsstrategier | Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel.<br><br>Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons.<br><br>Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa. | Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation genom att vid behov använda standarduttryck för att be om precisering av nyckelord.<br><br>Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga.<br><br>Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet | Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och kan försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet.<br><br>Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap.<br><br>Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck. | Eleven kan ta initiativ i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas och kan försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet, rätta till missförstånd.<br><br>Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap.<br><br>Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck och också av relativt komplicerade uttryck. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | (hund/djur eller hus/stuga). | | |
| M8 hjälpa eleven att känna igen kulturella drag i kommunikationen och stödja elevernas förmåga att delta på ett uppbyggande sätt i kulturell växelverkan | I3 | Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation.<br><br>Eleven lär sig att använda språket i kulturell växelverkan. | Kulturellt lämpligt språkbruk | Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamålen, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt.<br><br>Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner. | Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna.<br><br>Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter. | Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna och kan fästa vikt vid språkets formalitet.<br><br>Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till de viktigaste kulturellt betingade aspekterna. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A2.2** | **Kunskapsnivå B1.1** | **Kunskapsnivå B1.1/B1.2** |
| M9 erbjuda eleven möjlighet att lyssna till och läsa många olika för hen själv betydelsefulla | I3 | Eleven lär sig att tolka muntliga och skriftliga texter. | Förmåga att tolka texter | Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, | Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i | Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal | Eleven förstår det väsentliga och många detaljer i lite mer krävande allmänspråkligt och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| allmänna och lättfattliga texter samt att tolka texterna med hjälp av olika strategier | | Eleven lär sig strategier för att förstå texter. | | bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text. | en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord.<br><br>Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten. | eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap.<br><br>Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer. | relativt långsamt tal eller i lättfattlig skriven text.<br><br>Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap.<br><br>Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att producera texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A2.2** | **Kunskapsnivå B1.1** | **Kunskapsnivå B1.1/B1.2** |
| M10 handleda eleven att för olika ändamål producera både muntliga och skriftliga texter med allmänna eller för hen betydelsefulla teman och att samtidigt | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda det engelska språkets centrala ordförråd och strukturer. | Förmåga att producera texter | Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. | Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt | Eleven kan redogöra för det väsentliga och även för vissa detaljer angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. | Eleven kan redogöra för det väsentliga och många detaljer angående olika vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| hjälpa eleven att fästa vikt vid ett gott uttal och ett mångsidigt bruk av strukturer | | Eleven lär sig att uttala begripligt. | | Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. | grundläggande och ibland också lite svårare strukturer.<br><br>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck. | Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och olika strukturer samt en del allmänna fraser och idiom.<br><br>Eleven kan tillämpa flera grundläggande uttalsregler också på andra än inövade uttryck. | Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och olika strukturer samt allmänna fraser och idiom.<br><br>Eleven kan tillämpa flera grundläggande uttalsregler också på andra än inövade uttryck. |

## Annat främmande språk, A -lärokurs

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 7–9**

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i annat främmande språk.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i annat främmande språk avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i A-lärokursen i annat främmande språk då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i annat främmande språk som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i annat främmande språk. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i annat främmande språk och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i annat främmande språk och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M6-M9) och som anknyter till växande språkkunskap i A-lärokursen i annat främmande språk har två kunskapsnivåer A2.2 och B1.1 kombinerats till en mellannivå A2.2/B1.1. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kulturell mångfald och språkmedvetenhet** | | | | | | | |
| M1 utveckla elevens förmåga att | I1 | Eleven lär känna värderingar som | Förståelse för frågor som | Eleven kan nämna några | Eleven kan berätta var | Eleven kan berätta om | Eleven kan reflektera över |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| reflektera över företeelser och värderingar som anknyter till målspråkets ställning samt ge eleven beredskap att utveckla sin förmåga att agera i mångkulturella miljöer | | anknyter till målspråkets ställning och varianter.<br><br>Eleven lär sig om ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet.<br><br>Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att agera i mångkulturella miljöer. | anknyter till målspråkets ställning och varianter och förmåga att agera i mångkulturella miljöer | länder där målspråket talas.<br><br>Eleven kan berätta något om ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet. | målspråket talas och att det talas på olika sätt.<br><br>Eleven kan beskriva ländernas kulturer och levnadssätt i språkområdet.<br><br>Eleven kan nämna kulturella drag som anknyter till kommunikation. | målspråkets ställning i världen.<br><br>Eleven kan jämföra ländernas kulturer och levnadssätt i språkområdet.<br><br>Eleven kan berätta om kulturella drag i kommunikationen. | företeelser som anknyter till målspråkets ställning i världen.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över kulturella drag i kommunikationen. |
| M2 uppmuntra eleven att på målspråket hitta intressanta innehåll och sammanhang som vidgar elevens världsbild | I1 | Eleven lär sig att hitta målspråkliga innehåll och sammanhang som vidgar elevens världsbild. | Förmåga att med hjälp av målspråket utveckla sina världsmedborgerliga färdigheter | Eleven kan ge exempel på några innehåll och sammanhang där målspråket kan användas. | Eleven kan nämna målspråkliga innehåll och sammanhang, som främjar hens lärande. | Eleven kan jämföra målspråkliga innehåll och sammanhang som främjar hens lärande. | Eleven kan reflektera över hur hen kan utnyttja målspråkliga innehåll och sammanhang för att främja det egna lärandet. |
| M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i | I1 | Eleven lär sig att lägga märke till regelbundenheter i | Språklig förmåga | Eleven kan göra iakttagelser om några | Eleven kan dra några slutsatser om | Eleven kan dra slutsatser om målspråkets regelbundenheter. | Eleven kan dra slutsatser om målspråkets regelbundenheter |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| målspråket och sätt att i olika språk uttrycka samma saker samt att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande | | målspråket och göra jämförelser mellan målspråket och andra språk.<br><br>Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp i målspråket som stöd för sitt lärande. | | regelbundenheter i målspråket. | regelbundenheter i målspråket.<br><br>Eleven kan ge några exempel på hur samma sak uttrycks i målspråket och i något annat språk.<br><br>Eleven kan ge några exempel på språkvetenskapliga begrepp och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. | Eleven kan berätta hur samma sak uttrycks i målspråket och i något annat språk.<br><br>Eleven kan berätta om målspråkets centrala språkvetenskapliga begrepp och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. | och tillämpa dem.<br><br>Eleven kan jämföra hur samma sak uttrycks i målspråket och i något annat språk.<br><br>Eleven känner till språkvetenskapliga begrepp i målspråket och kan använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. |
| **Färdigheter för språkstudier** | | | | | | | |
| M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja mångsidiga sätt för att lära sig målspråket och | I2 | Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och lär sig att reflektera över sitt lärande självständigt och i | Förmåga att ställa upp mål, att utnyttja studiestrategier, att reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda | Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig språk. | Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig språk. | Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig målspråket. | Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv passande sätt att lära sig målspråket. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt att handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap | | samarbete med andra.<br><br>Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lrande.<br><br>Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation | Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan beskriva några sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. |
| M5 stödja elevens egen aktivitet och förmåga att kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande | I2 | Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som hen får i den | Förmåga att utveckla färdigheterna för kontinuerligt språklärande | Eleven kan ge några exempel på möjligheter att utveckla sina kunskaper i målspråket. | Eleven kan beskriva möjligheter att utveckla sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång. | Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång. | Eleven kan jämföra och reflektera över olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | omgivande världen.<br><br>Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare. | | | | | |
| **Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera** | | | | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A2.1** | **Kunskapsnivå A2.2** | **Kunskapsnivå A2.2/B1.1** |
| M6 uppmuntra eleven att öva sig i att delta i många olika slag av vardagliga kommunikationssituationer samt ta initiativ i dem | I3 | Eleven lär sig att ta initiativ i vardagliga kommunikationssituationer. | Kommunikationsförmåga i olika situationer | Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner. | Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation. | Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer.<br><br>Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation. | Eleven reder sig relativt obehindrat i många vardagliga kommunikationssituationer.<br><br>Eleven kan ta initiativ i många olika kommunikationssituationer. |
| M7 handleda eleven att vara aktiv i kommunikationssituationer och att fördjupa sin förmåga att på målspråket använda | I3 | Eleven lär sig att vara aktiv i kommunikationssituationer.<br><br>Eleven lär sig att utnyttja | Användning av kommunikationsstrategier | Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. | Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation och använder mer sällan nonverbala uttryck. | Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation och använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. | Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation, kan be om precisering av nyckelord och försäkra sig om att samtalspartnern har |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| olika kommunikationsformer, stående uttryck, omskrivningar, utfyllnader och andra kompensationsstrategier | | kommunikationsstrategier. | | Eleven behöver mycket hjälpmedel.<br><br>Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare. | Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga och kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation. | Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga och använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga). | förstått budskapet.<br><br>Eleven kan sporadiskt omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. |
| M8 handleda eleven att i kommunikation som berör åsikter och ställningstaganden fästa uppmärksamhet vid kulturellt lämpligt språkbruk | I3 | Eleven lär sig att använda målspråket på ett kulturellt lämpligt sätt i kommunikation. | Kulturellt lämpligt språkbruk | Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven klarar av korta sociala situationer och kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana. | Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett sakligt sätt.<br><br>Eleven kan diskutera artigt med | Eleven kan använda språket för olika ändamål.<br><br>Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikations-rutiner. | |
| **Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A2.1** | **Kunskapsnivå A2.2** | **Kunskapsnivå A2.2/B1.1** |
| M9 erbjuda eleven möjligheter att tolka olika slags texter för informationssökning, även tydliga faktatexter och att uppmuntra hen att i tolkandet använda sig av slutledningsförmåga och förståelse av texternas centrala innehåll | I3 | Eleven lär sig att tolka muntliga och skriftliga texter.<br><br>Eleven lär sig strategier för att förstå texter. | Förmåga att tolka texter | Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text. | Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal.<br><br>Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd.<br><br>Eleven klarar mycket enkel slutledning med | Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord.<br><br>Eleven kan härleda obekanta ords betydelse utgående från kontexten. | Eleven kan följa med huvudtanken i ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord.<br><br>Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | hjälp av kontexten. | | |
| **Växande språkkunskap, förmåga att producera texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A2.1** | **Kunskapsnivå A2.2** |
| M10 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en tilltagande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sig på olika sätt muntligt och skriftligt genom att använda målspråkets centrala ordförråd och centrala strukturer.<br><br>Eleven lär sig att uttala begripligt. | Förmåga att producera texter | Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck.<br><br>Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck. | Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer.<br><br>Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden och uttalar inövade uttryck begripligt. | Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen.<br><br>Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer.<br><br>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck. | Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer.<br><br>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck |

# Främmande språk, B1 -lärokurs

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i B1-lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9**

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för B1-lärokursen i främmande språk.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i B1-lärokursen i främmande språk avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i B1-lärokursen i främmande språk då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i B1-lärokursen i främmande språk som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för B1-lärokursen i främmande språk. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för B1-lärokursen i främmande språk och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i B1-lärokursen i främmande språk och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 9 som gäller målen för undervisningen (M5-M9) och som anknyter till växande språkkunskap i B1-lärokursen i främmande språk har två kunskapsnivåer A1.3 och A2.1 kombinerats till en mellannivå A1.3/A2.1. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

| Mål för undervisningen | Innehåll | Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen | Föremål för bedömningen | Kunskapskrav för vitsordet 5 | Kunskapskrav för vitsordet 7 | Kunskapskrav för vitsordet 8 | Kunskapskrav för vitsordet 9 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kulturell mångfald och språkmedvetenhet** | | | | | | | |
| M1 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i målspråket och sätt att i olika språk uttrycka samma saker samt att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande | I1 | Eleven lär sig att lägga märke till målspråkets regelbundenheter och att jämföra målspråket med andra språk.<br><br>Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande. | Språklig förmåga | Eleven kan göra iakttagelser om några regelbundenheter i målspråket. | Eleven kan dra några slutsatser om regelbundenheter i målspråket.<br><br>Eleven kan ge några exempel på hur samma sak uttrycks i målspråket och i något annat språk.<br><br>Eleven kan ge några exempel på | Eleven kan dra slutsatser om målspråkets regelbundenheter.<br><br>Eleven kan berätta hur samma sak uttrycks i målspråket och i något annat språk.<br><br>Eleven kan berätta om målspråkets centrala språkvetenskapliga begrepp och | Eleven kan dra slutsatser om målspråkets regelbundenheter och tillämpa dem.<br><br>Eleven kan jämföra hur samma sak uttrycks i målspråket och i något annat språk.<br><br>Eleven känner till språkvetenskapliga begrepp i |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | språkvetenskapliga begrepp och använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. | kan använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. | målspråket och kan använda dem för att utveckla sina språkkunskaper. |
| M2 utveckla elevens förmåga att reflektera över företeelser och värderingar som anknyter till målspråkets ställning samt ge eleven beredskap att utveckla sin förmåga att agera i mångkulturella miljöer | I1 | Eleven lär känna värderingar som anknyter till målspråkets ställning och varianter.<br><br>Eleven lär sig om ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet.<br><br>Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att agera i mångkulturella miljöer. | Förståelse för frågor som anknyter till målspråkets ställning och varianter och förmåga att agera i mångkulturella miljöer | Eleven kan nämna några länder där målspråket talas.<br><br>Eleven kan ge några exempel på länders kulturer och levnadssätt inom språkområdet. | Eleven kan berätta var målspråket talas och känner till att språket talas på olika sätt.<br><br>Eleven kan berätta om ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet.<br><br>Eleven kan nämna kulturella drag som anknyter till kommunikation. | Eleven kan berätta om målspråkets ställning i världen.<br><br>Eleven kan beskriva ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet.<br><br>Eleven kan berätta om kulturella drag som anknyter till kommunikation. | Eleven kan reflektera över målspråkets ställning i världen samt därtill hörande företeelser.<br><br>Eleven kan jämföra ländernas kulturer och levnadssätt inom språkområdet.<br><br>Eleven kan jämföra kulturella drag som anknyter till kommunikation. |
| **Färdigheter för språkstudier** | | | | | | | |
| M3 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att | I2 | Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier | Förmåga att ställa upp mål, att utnyttja | Eleven kan använda några för hen själv | Eleven kan använda de vanligaste och för hen | Eleven kan använda de mest centrala och för | Eleven kan använda mångsidiga och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| utnyttja mångsidiga sätt för att lära sig målspråket och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap | | och att reflektera över sin lärprocess självständigt och i samarbete med andra.<br><br>Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande.<br><br>Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | studiestrategier, att reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation | passande sätt att lära sig språk.<br><br>Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | själv passande sätten att lära sig språk.<br><br>Eleven kan beskriva några sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | hen själv passande sätten att lära sig språk.<br><br>Eleven kan redogöra för olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | för hen själv passande sätt att lära sig målspråket.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. |
| M4 uppmuntra och handleda eleven att lägga märke till möjligheterna att använda målspråket i sitt eget liv och att modigt använda språket i olika situationer | I2 | Eleven lär sig att hitta möjligheter att använda målspråket även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven lär sig att använda målspråket i olika | Förmåga att utveckla färdigheterna för kontinuerligt språklärande | Eleven kan ge några exempel på möjligheter att utveckla sina kunskaper i målspråket. | Eleven kan beskriva olika möjligheter att utveckla sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång. | Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång. | Eleven kan reflektera över och jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| i och utanför skolan | | situationer i och utanför skolan. | | | | | |
| **Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A1.3/A2.1** |
| M5 erbjuda eleven tillfällen att öva muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika kommunikationsmedel | I3 | Eleven lär sig att agera i olika kommunikationssituationer. | Kommunikationsförmåga i olika situationer | Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer. | Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner. | Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner. | Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer.<br><br>Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer. |
| M6 stödja eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier | I3 | Eleven lär sig att utnyttja språkliga kommunikationsstrategier. | Användning av kommunikationsstrategier | Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet).<br><br>Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, | Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation.<br><br>Eleven behöver mycket hjälpmedel.<br><br>Eleven kan be samtalspartnern | Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel.<br><br>Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud | Eleven deltar i kommunikation och behöver endast sporadiskt hjälpmedel.<br><br>Eleven kan reagera med korta verbala uttryck.<br><br>Eleven måste be om förtydligande eller upprepning. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper.<br><br>Eleven kan uttrycka om hen har förstått. | att upprepa eller tala långsammare. | eller liknande minimal respons.<br><br>Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa. | |
| M7 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk | I3 | Eleven lär sig att använda olika artighetsfraser som hör till målspråkets kultur. | Kulturellt lämpligt språkbruk | Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang | Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven använder vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i sociala sammanhang. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A1.3/A2.1** |
| M8 uppmuntra eleven att tolka för hens ålder lämpliga och för hen själv intressanta muntliga och skriftliga texter | I3 | Eleven lär sig att tolka muntliga och skriftliga texter. | Förmåga att tolka texter | Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck.<br><br>Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket | Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. | Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. | Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt långsamt tal.<br><br>Eleven kan plocka ut |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | begränsat antal skrivtecken. | Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text. | Eleven kan plocka ut enkel information hen behöver ur en kort text. | information hen behöver ur korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att producera texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A1.3/A2.1** |
| M9 erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig i att tala och skriva kortfattat om olika ämnen och i detta sammanhang även fästa uppmärksamhet vid uttal och vid de strukturer som är mest relevanta för textens innehåll | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda målspråkets centrala ordförråd och strukturer.<br><br>Eleven lär sig att uttala begripligt. | Förmåga att producera texter | Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck.<br><br>Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck. | Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen.<br><br>Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt och behärskar ett mycket | Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer.<br><br>Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt | Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer.<br><br>Eleven kan med hjälp av ett relativt begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken. | skriva enkla meddelanden.<br><br>Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. | samt skriva relativt enkla meddelanden.<br><br>Eleven uttalar inövade uttryck relativt bra. |

## Främmande språk, B2 -lärokurs

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i B2-lärokursen i främmande språk i årskurs 7–9**

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för B2-lärokursen i främmande språk.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i B2-lärokursen i främmande språk avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i B2-lärokursen i främmande språk då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i B2-lärokursen i främmande språk som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts

upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för B2-lärokursen i främmande språk. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för B2-lärokursen i främmande språk och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i B2-lärokursen i främmande språk och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 7 som gäller målen för undervisningen (M7) och som anknyter till växande språkkunskap i B2-lärokursen i främmande språk har två kunskapsnivåer A1.1 och A1.2 kombinerats till en mellannivå A1.1/A1.2. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kulturell mångfald och språkmedvetenhet** | | | | | | | |
| M1 hjälpa eleven att bilda sig en uppfattning om relationen mellan det nya språket och språk hen studerat tidigare, bekanta sig med området där målspråket | I1 | Eleven lär känna målspråkets ställning i relation till andra språk.<br><br>Eleven lär känna målspråkets språkområde samt dess | Kännedom om målspråkets relation till andra språk samt språkområdets kulturer och levnadssätt som anknyter till dem | Eleven kan berätta var målspråket talas.<br><br>Eleven kan ge några exempel på målspråkets kulturer och levnadssätt som anknyter till dem. | Eleven kan berätta var målspråket talas samt ge några exempel på målspråkets relation till andra språk.<br><br>Eleven kan berätta om | Eleven kan berätta var målspråket talas och jämföra målspråkets relation till andra språk.<br><br>Eleven kan beskriva målspråkets kulturer och | Eleven kan jämföra och reflektera över målspråkets relation till andra språk.<br><br>Eleven kan utnyttja målspråkets mest |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| talas och några centrala drag i levnadssätten samt stödja utvecklingen av elevens språkliga slutledningsförmåga, nyfikenhet och flerspråkighet | | kulturer och levnadssätt.<br><br>Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutledningsförmåga och sin flerspråkighet. | Språklig förmåga och flerspråkighet | | målspråkets kulturer och levnadssätt som anknyter till dem. | levnadssätt som anknyter till dem. | centrala särdrag i sitt lärande.<br><br>Eleven kan jämföra målspråkets kulturer och levnadssätt som anknyter till dem. |
| **Färdigheter för språkstudier** | | | | | | | |
| M2 uppmuntra eleven att se kunskaperna i målspråket som en del av det kontinuerliga lärandet och breddade språkresurser, handleda eleven att hitta sätt att lära sig språk som bäst lämpar sig för hen själv och hens ålder samt uppmuntra hen att använda även | I2 | Eleven lär sig att hitta möjligheter att använda målspråket även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta sätt som är mest effektiva för hen själv. | Förmåga att utveckla färdigheterna och studiestrategierna för kontinuerligt språklärande | Eleven kan ge några exempel på möjligheter att använda målspråket.<br><br>Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig språk. | Eleven kan berätta om möjligheter att använda sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig målspråket. | Eleven kan berätta för vilka ändamål hen kan använda sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig målspråket. | Eleven kan berätta hur hen kan utnyttja sina kunskaper i målspråket även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv passande sätt att lära sig målspråket. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| begränsade språkfärdigheter utanför lektionerna | | | | | | | |
| **Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A2.1** |
| M3 erbjuda eleven tillfällen att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika medier | I3 | Eleven lär sig att agera i olika muntliga och skriftliga kommunikationssituationer. | Kommunikationsförmåga i olika situationer | Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer. | Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner. | Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner. | Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation. |
| M4 stödja eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier | I3 | Eleven lär sig att utnyttja språkliga kommunikationsstrategier i kommunikationssituationer. | Användning av kommunikationsstrategier | Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet).<br><br>Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, | Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation.<br><br>Eleven behöver mycket hjälpmedel.<br><br>Eleven kan be samtalspartnern | Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel.<br><br>Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud | Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mer sällan nonverbala uttryck.<br><br>Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Kan uttrycka om hen har förstått. | att upprepa eller tala långsammare. | eller liknande minimal respons.<br><br>Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa. | Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation. |
| M5 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk | I3 | Eleven lär sig att använda för målspråket och språkområdets kultur typiska artighetsfraser. | Kulturellt lämpligt språkbruk | Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven klarar av korta sociala situationer.<br><br>Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A2.1** |
| M6 uppmuntra eleven att tolka för hens ålder lämpliga och för | I3 | Eleven lär sig att tolka olika muntliga och skriftliga texter. | Förmåga att tolka texter | Eleven förstår en begränsad mängd talade | Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt | Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och | Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| hen själv intressanta muntliga och skriftliga texter | | | | och skrivna ord och uttryck.<br><br>Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken. | tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text. | långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan plocka ut enkel information hen behöver ur en kort text. | uttryck samt tydligt tal.<br><br>Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd.<br><br>Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att producera texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.1/A1.2** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** |
| M7 erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig i att tala och skriva kortfattat i för åldern lämpliga | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda språkets centrala | Förmåga att producera texter | Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. | Eleven kan under handledning berätta om några bekanta och för hen viktiga saker med hjälp av ett | Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker | Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll | | ordförråd och strukturer.<br><br>Eleven lär sig att uttala begripligt. | | Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck. | begränsat uttrycksförråd.<br><br>Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.<br><br>Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.<br><br>Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken. | samt skriva några korta meningar om inövade ämnen.<br><br>Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt.<br><br>Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken. | grundläggande satsstrukturer.<br><br>Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden.<br><br>Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. |

## Samiska, A -lärokurs

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i samiska i årskurs 7–9**

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att

tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för A-lärokursen i samiska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i A-lärokursen i samiska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i A-lärokursen i samiska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i A-lärokursen i samiska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för A-lärokursen i samiska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för A-lärokursen i samiska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i A-lärokursen i samiska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kulturell mångfald och språkmedvetenhet** | | | | | | | |
| M1 utveckla elevens förmåga att | I1 | Eleven lär känna det samiska | Förståelse för frågor som gäller | Eleven kan nämna några | Eleven kan nämna några | Eleven kan nämna några | Eleven kan reflektera över de |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| reflektera över värderingar och företeelser som anknyter till det samiska språkets ställning som urfolksspråk samt stärka elevens färdigheter och vilja att agera i miljöer där man talar samiska och värnar om den samiska kulturen | | språkets ställning som urfolksspråk samt värderingar och företeelser som anknyter till språket.<br><br>Eleven lär känna de samiska kulturerna och de levnadssätt som anknyter till dem.<br><br>Eleven lär sig att agera i miljöer där man talar samiska och där man värnar om den samiska kulturen. | det samiska språkets ställning och varianter, kännedom om de samiska kulturerna samt agerande i miljöer där man talar samiska och värnar om den samiska kulturen | länder där samiska talas som urfolksspråk.<br><br>Eleven kan ge några exempel på samiska kulturer och de levnadssätt som anknyter till dem. | samiska språk och berätta var de talas som urfolksspråk.<br><br>Eleven kan beskriva de samiska kulturerna och de levnadssätt som anknyter till dem samt det samiska språkets ställning.<br><br>Eleven kan ge några exempel på sätt att agera på det samiska språket. | samiska språk och berätta var de talas som urfolksspråk samt känner till att de talas på olika sätt.<br><br>Eleven kan jämföra de samiska kulturerna och de levnadssätt som anknyter till dem.<br><br>Eleven kan berätta om sätt att agera på det samiska språket. | samiska språken och deras ställning som urfolksspråk.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över de samiska kulturerna och de levnadssätt som anknyter till dem.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att agera på det samiska språket. |
| M2 uppmuntra eleven att hitta möjligheter att använda samiska i olika sammanhang och miljöer samt att hitta sådana innehåll | I1 | Eleven lär sig att hitta möjligheter att använda samiska i olika sammanhang och miljöer. | Förmåga att utnyttja kunskaperna i samiska | Eleven kan ge några exempel på möjligheter att använda det samiska språket i olika sammanhang och miljöer. | Eleven kan berätta om möjligheter att använda det samiska språket i olika sammanhang och miljöer. | Eleven kan jämföra möjligheter att använda det samiska språket i olika sammanhang och miljöer. | Eleven kan jämföra och reflektera över möjligheter att använda det samiska språket i olika sammanhang och miljöer. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och företeelser i den samiska kulturen och det samiska levnadssättet som intresserar hen själv | | Eleven lär sig att hitta innehåll och företeelser som intresserar hen i den samiska kulturen och det samiska levnadssättet. | | | Eleven kan nämna några innehåll och företeelser som intresserar hen i den samiska kulturen och det samiska levnadssättet. | Eleven kan berätta om innehåll och företeelser som intresserar hen i den samiska kulturen och det samiska levnadssättet. | Eleven kan beskriva innehåll och företeelser som intresserar hen i den samiska kulturen och det samiska levnadssättet. |
| M3 handleda eleven att lägga märke till regelbundenheter i det samiska språket och sätt att i olika språk uttrycka samma saker samt att använda sig av språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande | I1 | Eleven lär sig att lägga märke till regelbundenheter i det samiska språket och att göra jämförelser mellan samiska och andra språk.<br><br>Eleven lär sig att använda språkvetenskapliga begrepp som stöd för sitt lärande. | Språklig förmåga | Eleven kan göra iakttagelser om några regelbundenheter i det samiska språket. | Eleven kan dra några slutsatser om regelbundenheter i det samiska språket.<br><br>Eleven kan ge några exempel på hur samma sak uttrycks i samiska och i något annat språk.<br><br>Eleven kan ge några exempel på språkvetenskapliga begrepp i det samiska språket och använda dem för | Eleven kan dra slutsatser om regelbundenheter i det samiska språket.<br><br>Eleven kan ge exempel på hur samma sak uttrycks i det samiska språket och i något annat språk.<br><br>Eleven kan berätta om centrala språkvetenskapliga begrepp i det samiska språket och använda | Eleven kan dra slutsatser om regelbundenheter i det samiska språket och tillämpa dem.<br><br>Eleven kan jämföra hur samma sak uttrycks i det samiska språket och i något annat språk.<br><br>Eleven känner till och kan använda språkvetenskapliga begrepp i det samiska språket och använda |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | att utveckla sina språkkunskaper. | dem för att utveckla sina språkkunskaper. | dem för att utveckla sina språkkunskaper. |
| **Färdigheter för språkstudier** | | | | | | | |
| M4 uppmuntra eleven att ställa upp mål, att utnyttja mångsidiga sätt för att lära sig samiska och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap | I2 | Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och lär sig att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra.<br><br>Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och hittar de mest effektiva för hens eget lärande.<br><br>Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Förmåga att ställa upp mål, att utnyttja studiestrategier, att reflektera över sitt lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation | Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig samiska.<br><br>Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig samiska.<br><br>Eleven kan beskriva några sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig samiska.<br><br>Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv passande sätt att lära sig samiska.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M5 utveckla elevens förmåga att på egen hand och kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande | I2 | Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter självständigt även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven lär sig att utnyttja de språkliga intryck som finns i hens omgivning.<br><br>Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare. | Förmåga att utveckla färdigheterna för kontinuerligt språklärande | Eleven kan ge några exempel på möjligheter att utveckla sina kunskaper i samiska. | Eleven kan beskriva möjligheter att utveckla sina kunskaper i samiska även efter avslutad skolgång. | Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i samiska även efter avslutad skolgång. | Eleven kan jämföra och reflektera över olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i samiska även efter avslutad skolgång. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera** | | | | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A2.1** | **Kunskapsnivå A2.2** | **Kunskapsnivå B1.1** |
| M6 uppmuntra eleven att öva sig i att delta i många olika slag av vardagliga kommunikationssituationer samt ta initiativ i dem | I3 | Eleven lär sig att ta initiativ i vardagliga kommunikationssituationer. | Kommunikationsförmåga i olika situationer | Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd | Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation. | Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i | Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | av sin samtals-partner. | | en kommunikat-ionssituation. | kommunikations-situationer. |
| M7 handleda eleven att vara aktiv i kommuni-kationssituat-ioner och att för-djupa sin för-måga att an-vända olika kom-munikationsfor-mer, stående ut-tryck, omskriv-ningar, utfyllna-der och andra kompensations-strategier i sa-miska | I3 | Eleven lär sig att aktivt delta i kommunikations-situationer.<br><br>Eleven lär sig att använda olika språkliga kom-munikationsstra-tegier. | Användning av kommunikations-strategier | Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikat-ion.<br><br>Eleven behöver mycket hjälpme-del.<br><br>Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsam-mare. | Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation och använder mer sällan non-verbala uttryck.<br><br>Eleven måste re-lativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga och kan i någon mån utnyttja samtals-partnerns uttryck i sin egen kom-munikation. | Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation och använder vid behov standard-uttryck för att be om precisering av nyckelord.<br><br>Eleven måste då och då be sam-talspartnern upprepa eller förtydliga och använder till ex-empel ett närlig-gande eller all-männare be-grepp när hen inte vet det ex-akta begreppet (hund/djur eller hus/stuga). | Eleven kan i nå-gon mån ta ini-tiativ i olika ske-den av en kom-munikationssitu-ation och för-säkra sig om att samtalspartnern har förstått bud-skapet.<br><br>Eleven kan om-skriva eller byta ut obekanta ord eller omformu-lera sitt budskap.<br><br>Eleven kan disku-tera betydelsen av obekanta ut-tryck. |
| M8 handleda eleven att i kom-munikationssitu-ationer gällande | I3 | Eleven lär sig att använda mål-språket på ett kulturellt | Kulturellt lämp-ligt språkbruk | Eleven kan an-vända några av de allra vanlig-aste | Eleven klarar av korta sociala si-tuationer. | Eleven kan an-vända språket på ett enkelt sätt för centrala | Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artig-hetskutymerna. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| åsikter och ställningstaganden fästa uppmärksamhet vid kulturellt lämpligt språkbruk | | lämpligt sätt i kommunikation. | | artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana. | ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt.<br><br>Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner. | Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A2.1** | **Kunskapsnivå A2.2** | **Kunskapsnivå B1.1** |
| M9 erbjuda eleven möjligheter att tolka olika slags texter för informationssökning, även tydliga faktatexter och uppmuntra hen att i tolkandet använda sig av slutledningsförmåga och | I3 | Eleven lär sig att tolka olika muntliga och skriftliga texter.<br><br>Eleven lär sig olika strategier för att förstå texter. | Förmåga att tolka texter | Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text. | Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal.<br><br>Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar | Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som | Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text.<br><br>Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| förståelse av texternas centrala innehåll | | | | | hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd.<br><br>Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten. | innehåller bekanta ord.<br><br>Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten. | gemensam erfarenhet eller allmän kunskap.<br><br>Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att producera texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A2.1** | **Kunskapsnivå A2.2** |
| M10 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en tilltagande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda centralt ordförråd och centrala strukturer i samiska.<br><br>Eleven lär sig att uttala begripligt. | Förmåga att producera texter | Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck.<br><br>Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck. | Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer.<br><br>Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga | Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen.<br><br>Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. | Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden.<br><br>Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. | Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck. | Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck. |

## Samiska, B2 -lärokurs

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i B2-lärokursen i samiska i årskurs 7–9**

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för B2-lärokursen i samiska.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i B2-lärokursen i samiska avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i B2-lärokursen i samiska då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i B2-lärokursen i samiska som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen.

Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för B2-lärokursen i samiska. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för B2-lärokursen i samiska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i B2-lärokursen i samiska och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I vitsordet 7 som gäller mål för undervisningen (M7) och som anknyter till växande språkkunskap i B2-lärokursen i samiska har två kunskapsnivåer A1.1 och A1.2 kombinerats till en mellannivå A1.1/A1.2. Kunskapsnivåerna finns i den Europeiska referensramen och i den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kulturell mångfald och språkmedvetenhet** | | | | | | | |
| M1 hjälpa eleven att bilda sig en uppfattning om förhållandet mellan det samiska språket hen studerar och andra samiska språk, finska samt de språk eleven tidigare studerat, | I1 | Eleven lär känna det samiska språkets relation till andra språk.<br><br>Eleven lär känna de områden där samiska talas samt sameområden, samiska kulturer och | Förmåga att bilda sig en uppfattning om det samiska språket i relation till andra språk och om språkområdet samt känna till samiska kulturer och levnadssätt | Eleven kan berätta var samiska talas.<br><br>Eleven kan ge några exempel på samiska kulturer och levnadssätt som anknyter till dem. | Eleven kan berätta var samiska talas och ge några exempel på det samiska språkets relation till det finska språket.<br><br>Eleven kan berätta om de | Eleven kan berätta var samiska talas samt om det samiska språket i relation till det finska språket.<br><br>Eleven kan beskriva samiska kulturer och | Eleven kan berätta var samiska talas samt om det samiska språket i relation till det finska språket och de språk hen har tidigare studerat. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och att bekanta sig med områden där samiska talas, sameområdet samt vissa centrala delar av den samiska kulturen och det samiska levnadssättet | | levnadssätt som anknyter till dem. | | | samiska kulturerna och levnadssätt som anknyter till dem. | levnadssätt som anknyter till dem. | Eleven kan jämföra samiska kulturer och levnadssätt som anknyter till dem. |
| **Färdigheter för språkstudier** | | | | | | | |
| M2 uppmuntra eleven att se kunskaperna i samiska som en del av det kontinuerliga lärandet och breddade språkresurser, handleda eleven att hitta sätt att lära sig språk som bäst lämpar sig för hen själv och hens ålder samt uppmuntra hen att använda även begränsade | I2 | Eleven lär sig att hitta möjligheter att använda det samiska språket även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta sätt som är mest effektiva för hen själv. | Förmåga att utveckla färdigheterna och studiestrategierna för kontinuerligt språklärande | Eleven kan ge några exempel på möjligheter att använda det samiska språket.<br><br>Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig samiska. | Eleven kan berätta om möjligheter att använda kunskaperna i samiska även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande sätten att lära sig samiska. | Eleven kan berätta för vilka ändamål hen kan använda sina kunskaper i samiska även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv passande sätten att lära sig samiska. | Eleven kan berätta hur kunskaperna i samiska kan utnyttjas även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv passande sätt att lära sig samiska. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| språkfärdigheter utanför lektionerna | | | | | | | |
| **Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A2.1** |
| M3 erbjuda eleven tillfällen att öva sig i muntlig och skriftlig kommunikation med hjälp av olika medier | I3 | Eleven lär sig att agera i olika muntliga och skriftliga kommunikationssituationer. | Kommunikationsförmåga i olika situationer | Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer. | Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner. | Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner. | Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation. |
| M4 stödja eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier | I3 | Eleven lär sig att utnyttja språkliga kommunikationsstrategier i kommunikationssituationer. | Användning av kommunikationsstrategier | Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet).<br><br>Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap | Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation.<br><br>Eleven behöver mycket hjälpmedel.<br><br>Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller | Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel.<br><br>Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. | Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mer sällan nonverbala uttryck.<br><br>Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | eller sina andra språkkunskaper. Kan uttrycka om hen har förstått. | tala långsammare. | Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa. | Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation. |
| M5 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som hör till artigt språkbruk | I3 | Eleven lär sig att använda för det samiska språket och språkområdets kultur typiska artighetsfraser. | Kulturellt lämpligt språkbruk | Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang. | Eleven klarar av korta sociala situationer.<br><br>Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** | **Kunskapsnivå A2.1** |
| M6 uppmuntra eleven att tolka för hens ålder lämpliga och för hen själv intressanta muntliga | I3 | Eleven lär sig att förstå olika muntliga och skriftliga texter. | Förmåga att tolka texter | Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. | Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, | Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, | Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och skriftliga texter | | | | Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken. | bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text. | bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan plocka ut enkel information hen behöver ur en kort text. | Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd.<br><br>Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att producera texter** | | | | **Kunskapsnivå A1.1** | **Kunskapsnivå A1.1/A1.2** | **Kunskapsnivå A1.2** | **Kunskapsnivå A1.3** |
| M7 erbjuda eleven rikligt med möjligheter att öva sig i att tala och skriva kortfattat i för åldern lämpliga situationer och i detta | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda språkets centrala ordförråd och strukturer. | Förmåga att producera texter | Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärda standarduttryck. | Eleven kan under handledning berätta om några bekanta och för hen viktiga saker med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd. | Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några | Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll | | Eleven lär sig att uttala begripligt. | | Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck. | Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.<br><br>Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.<br><br>Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken. | korta meningar om inövade ämnen.<br><br>Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt.<br><br>Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken. | grundläggande satsstrukturer.<br><br>Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden.<br><br>Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. |

## Latin, B2 -lärokurs

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i B2-lärokursen i latin i årskurs 7–9**

Bedömningen ska vara mångsidig och ge eleverna möjlighet att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Med hjälp av uppmuntrande och handledande respons som anknyter till formativ bedömning hjälper man eleverna att bli medvetna om sina egna färdigheter och att utveckla dem. Eleverna ska uppmuntras att tillämpa sina kunskaper i olika kommunikationssituationer. Lärandet ska bedömas på flera olika sätt, också genom självvärdering och kamratrespons. Den summativa bedömningen ska grunda sig på hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen som ställts upp i den lokala läroplanen för B2-lärokursen i latin.

Bedömningen av växande språkkunskap ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den. Som verktyg vid bedömningen kan man även använda till exempel den Europeiska språkportföljen.

Bedömningen ska vara mångsidig så att elever som har inlärningssvårigheter i språket, eller som på något annat sätt har ett annorlunda språkligt utgångsläge, ges olika möjligheter att visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i B2-lärokursen i latin avslutas i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i B2-lärokursen i latin då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i B2-lärokursen i latin som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för B2-lärokursen i latin. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för B2-lärokursen i latin och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i B2-lärokursen i latin och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Kulturell mångfald och språkmedvetenhet** | | | | | | | |
| M1 handleda eleven att strukturera sin uppfattning om sambandet mellan | I1 | Eleven lär sig att strukturera sin uppfattning om relationen | Kännedom om latinets ställning och betydelse | Eleven kan ge några exempel på latinets ställning och | Eleven kan ge exempel på relationen mellan de språk hen kan. | Eleven kan berätta om relationen mellan de språk hen kan. | Eleven kan jämföra relationen mellan de olika språk hen kan. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| de språk hen kan samt förstå latinets betydelse som europeiskt språk och som grund för de romanska språken | | mellan de språk hen kan och latin.<br><br>Eleven lär sig att förstå latinets ställning och betydelse som europeiskt språk och som grund för de romanska språken. | | betydelse som europeiskt språk. | Eleven kan ge exempel på latinets ställning och betydelse som europeiskt språk och som grund för de romanska språken. | Eleven kan berätta om latinets ställning och betydelse som europeiskt språk och som grund för de romanska språken. | Eleven kan reflektera över latinets ställning och betydelse som europeiskt språk och som grund för de romanska språken. |
| M2 hjälpa eleven att identifiera och förstå företeelser i det latinska språket och antikens kultur och hur de påverkat genom medeltiden till nutiden | I1 | Eleven lär sig att bilda sig en uppfattning om företeelser i det latinska språket och antikens kultur och hur de påverkat genom medeltiden till nutiden. | Kännedom om det latinska språket och den antika kulturens betydelse | Eleven kan ge några exempel på företeelser i antikens kultur. | Eleven kan berätta om några företeelser som anknyter till det latinska språket och antikens kultur och deras påverkan. | Eleven kan berätta om företeelser som anknyter till det latinska språket och antikens kultur och deras påverkan. | Eleven kan reflektera över företeelser som anknyter till det latinska språket och antikens kultur och bedöma deras påverkan. |
| **Färdigheter för språkstudier** | | | | | | | |
| M3 uppmuntra eleven att ställa upp egna mål för sina språkstudier, att utnyttja | I2 | Eleven lär sig att ställa upp mål för sina språkstudier och lär sig att reflektera över sin | Förmåga att ställa upp mål, utnyttja studiestrategier och reflektera över sitt | Eleven kan använda några för hen själv passande sätt att lära sig språk. | Eleven kan använda de vanligaste och för hen själv passande | Eleven kan använda de mest centrala och för hen själv | Eleven kan använda mångsidiga och för hen själv |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| olika sätt att lära sig språk och att reflektera över sitt lärande självständigt och i samarbete med andra samt handleda eleven att delta på ett uppbyggande sätt i kommunikation där det viktigaste är att man når fram med sitt budskap | | lärprocess självständigt och i samarbete med andra.<br><br>Eleven lär sig att använda olika sätt för att lära sig språk och att hitta de mest effektiva för hens eget lärande.<br><br>Eleven lär sig olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | lärande samt förmåga att bilda sig en uppfattning om olika sätt att delta i kommunikation | Eleven kan ge några exempel på olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | sätten att lära sig språk.<br><br>Eleven kan beskriva några sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | passande sätten att lära sig latin.<br><br>Eleven kan jämföra olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. | passande sätt att lära sig latin.<br><br>Eleven kan jämföra och reflektera över olika sätt att delta uppbyggande i kommunikation. |
| M4 utveckla elevens förmåga att på egen hand och kreativt tillämpa sina språkkunskaper samt utveckla sina färdigheter för kontinuerligt språklärande | I2 | Eleven lär sig att tillämpa sina språkkunskaper och att självständigt utveckla dem även efter avslutad skolgång.<br><br>Eleven lär sig att utnyttja de | Förmåga att utveckla färdigheterna för kontinuerligt språklärande | Eleven kan ge några exempel på möjligheter att utveckla sina kunskaper i latin. | Eleven kan beskriva olika möjligheter att utveckla sina kunskaper i latin även efter avslutad skolgång. | Eleven kan jämföra olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i latin även efter avslutad skolgång. | Eleven kan jämföra och reflektera över olika möjligheter att tillämpa och utveckla sina kunskaper i latin även efter avslutad skolgång. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | språkliga intryck som finns i hens omgivning.<br><br>Eleven utvecklar tilltro till sig själv som språkinlärare. | | | | | |
| **Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera** | | | | | | | |
| M5 handleda eleven att bekanta sig med huvuddragen i latinets form- och satslära, basordförråd, principer för uttal samt hjälpa hen att strukturera det språkstoff som studeras | l3 | Eleven lär sig om det latinska språket, centralt ordförråd och uttal. | Kännedom om språket | Eleven behärskar en begränsad mängd av latinets ordförråd samt form- och satslära | Eleven behärskar i någon mån latinets form- och satslära, ordförråd och några grundregler för uttal. | Eleven behärskar det centrala i latinets form- och satslära.<br><br>Eleven behärskar relativt bra det centrala latinska ordförrådet och grundreglerna för uttal. | Eleven behärskar det centrala i latinets form- och satslära.<br><br>Eleven behärskar bra det centrala latinska ordförrådet och grundreglerna för uttal. |
| M6 erbjuda eleven möjligheter att mångsidigt öva kortfattad muntlig och skriftlig kommunikation i | l3 | Eleven lär sig muntlig och skriftlig kommunikation. | Förmåga att använda språket i olika situationer | Eleven behärskar i någon mån bekanta ord och fasta uttryck. | Eleven kan agera i några situationer där språket används genom att använda bekanta ord och fasta uttryck. | Eleven kan agera i situationer som anknyter till bekanta ämnen och förutsätter användning av | Eleven kan agera i många olika situationer som anknyter till bekanta eller allmänna ämnen genom att |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| sammanhang som är typiska för latinet | | | | | | bekanta ord och fasta uttryck. | använda bekanta ord och fasta uttryck. |
| **Växande språkkunskap, förmåga att tolka och producera texter** | | | | | | | |
| M7 uppmuntra eleven att med hjälp av kontexten förstå innebörden i tal eller text som är förutsägbara | I3 | Eleven lär sig att tolka muntliga och skriftliga texter med hjälp av kontexten. | Förmåga att tolka texter | Eleven förstår en begränsad mängd enskilda muntliga och skriftliga ord och uttryck. | Eleven förstår skrivna texter bestående av några ord och långsamt tal som innehåller bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text. | Eleven förstår skrivna texter och långsamt tal som innehåller bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven kan plocka ut enkel information som hen behöver ur en kort text. | Eleven förstår med hjälp av kontexten mer omfattande skrivna texter och långsamt tal som i huvudsak innehåller bekanta ord och uttryck.<br><br>Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. |
| M8 erbjuda eleven möjligheter | I3 | Eleven lär sig att uttrycka sig | Förmåga att producera texter | Eleven kan uttrycka sig | Eleven kan uttrycka sig mycket | Eleven kan med ett begränsat | Eleven kan med ett begränsat |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| att öva sig i att tala och skriva kortfattat och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll | | muntligt och skriftligt.<br><br>Eleven lär sig att uttala begripligt. | | muntligt och skriftligt med några ord. | begränsat i tal med hjälp av bekanta och inövade ord och inlärda standarduttryck samt skriva några meningar.<br><br>Eleven uttalar i huvudsak begripligt. | ordförråd muntligt berätta eller mycket kort skriva om några bekanta och för hen viktiga saker som behandlar inövade ämnen.<br><br>Eleven uttalar begripligt. | ordförråd berätta eller skriva om vardagliga och för hen viktiga saker och skriva enkla meddelanden.<br><br>Eleven kan uttala väl. |

# Matematik

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i matematik i årskurs 7–9**

Med mångsidig bedömning och uppmuntrande respons stöder man utvecklingen av det matematiska tänkandet och självförtroendet samtidigt som studiemotivationen stärks. Responsen stöder elevens positiva självbild i matematiklärandet. Eleverna ska regelbundet informeras om sina framsteg och prestationer i relation till de uppställda målen i matematik. Bedömningen vägleder varje elev att utveckla sina kunskaper och sin förståelse i matematik. Dessutom utvecklas färdigheterna att arbeta långsiktigt.  Responsen ska hjälpa eleverna att iaktta vilka kunskaper och färdigheter som borde utvecklas och hur.

Eleverna ska ha en aktiv roll i bedömningen. Genom självvärdering lär de sig att ställa upp mål för sitt lärande och iaktta sina framsteg i relation till målen. Eleverna ska också handledas att fästa vikt vid sina arbetssätt och sina attityder till matematikstudierna.

Eleverna ska ges möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt. Föremål för bedömning är elevens matematiska kunskaper och färdigheter och hur de tillämpas. I bedömningen fästs även vikt vid prestationssättet, hur eleverna motiverar sina lösningar, hur lösningarna är strukturerade och hur korrekta de är. I bedömningen beaktas därtill elevernas förmåga att använda hjälpmedel, inklusive digitala verktyg.

Vid grupparbete bedöms såväl gruppens som den enskilda gruppmedlemmens arbetsinsats och resultat. I bedömningen ska man fästa uppmärksamhet på produktens matematiska innehåll och på framställningssättet. Syftet med responsen är att eleverna lär sig förstå betydelsen av varje gruppmedlems arbete och utveckling. Eleverna handleds att själva utvärdera arbetet och resultatet.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i matematik avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i matematik då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i matematik som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för matematik. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i matematik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i matematik och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Men handledning av arbetet avses i matematiken exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, ställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel under arbetets gång.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Betydelse, värderingar och attityder** | | | | | | | |
| M1 stärka elevens motivation, positiva självbild | I1–I6 | Eleven lär sig att identifiera de saker och studiemetoder som | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven* | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och självförtroende som elev i matematik | | motiverar hen. Eleven strävar efter att förstärka sin positiva självbild och sitt självförtroende som elev i matematik. | | *handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |
| M2 uppmuntra eleven att ta ansvar för sitt matematiklärande både i självständigt arbete och i arbete tillsammans med andra | I1–I6 | Eleven påbörjar arbetet, håller i gång det och bedömer när arbetet blivit slutfört. Eleven deltar på eget initiativ i gruppens arbete. | Förmåga att ta ansvar för lärandet | Eleven förmår påbörja arbetet under handledning och hålla i gång det under handledning. | Eleven arbetar delvis självständigt och slutför arbetet under handledning. Eleven deltar i varierande grad i gruppens arbete. | Eleven tar ansvar för sitt lärande och deltar konstruktivt i gruppens arbete. | Eleven tar ansvar för gruppens arbete och strävar efter att förbättra hela gruppens kunskaper. |
| **Arbetsfärdigheter** | | | | | | | |
| M3 handleda eleven att upptäcka och förstå samband mellan det som hen lär sig | I1–I6 | Eleven observerar och förstår samband mellan det som hen lär sig. Eleven kan beskriva, förklara och tillämpa det som hen förstår. | Sambanden mellan det man lärt sig | Eleven observerar under handledning samband mellan olika saker hen lärt sig under handledning. | Eleven observerar och beskriver samband mellan det som hen lär sig. | Eleven finner samt förklarar och motiverar samband mellan det som hen lärt sig. | Eleven kombinerar de saker hen lärt sig och beskriver vad sambanden mellan dem beror på. |
| M4 uppmuntra eleven att få | I1–I6 | Eleven uttrycker sitt matematiska | Matematisk uttrycksförmåga | Eleven uttrycker under | Eleven uttrycker sitt matematiska | Eleven uttrycker sitt matematiska | Eleven uttrycker och motiverar |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| rutin i att uttrycka sig matematiskt på ett exakt sätt både muntligt och i skrift | | tänkande på ett exakt sätt genom att använda olika uttrycksmedel. | | handledning sitt matematiska tänkande på något sätt. | tänkande antingen muntligt eller skriftligt. | tänkande både muntligt och skriftligt. | sitt matematiska tänkande. |
| M5 stödja eleven då hen löser uppgifter som kräver logiskt och kreativt tänkande och utvecklar de färdigheter som behövs för detta | I1–I6 | Eleven strukturerar problem, identifierar matematisk information i problemen och löser dem genom att använda matematiska metoder. | Problemlösningsförmåga | Eleven strukturerar problem under handledning och löser delar av problem. | Eleven kan ta fram den matematiska informationen ur ett givet problem och löser problem under handledning. | Eleven strukturerar och löser problem som kräver logiskt och kreativt tänkande. | Eleven undersöker om det finns andra lösningsalternativ. |
| M6 handleda eleven att utvärdera och utveckla sina matematiska lösningar och att kritiskt granska resultatets rimlighet | I1–I6 | Eleven utvärderar och utvecklar sin matematiska lösning och granskar kritiskt resultatets rimlighet. | Förmåga att utvärdera och utveckla matematiska lösningar | Eleven beskriver under handledning en lösning som hen producerat och reflekterar under handledning över resultatets rimlighet. | Eleven beskriver en lösning som hen utarbetat, reflekterar över resultatets rimlighet och utvärderar sin lösning under handledning. | Eleven granskar kritiskt sin matematiska lösning och resultatets rimlighet. | Eleven utvärderar och utvecklar vid behov sin lösning. |
| M7 uppmuntra eleven att tillämpa matematik också | I1–I6 | Eleven identifierar matematik i olika omgivningar och i | Tillämpning av matematik | Eleven inser matematikens användningsmöjligheter i sin | Eleven tillämpar matematik genom att uttrycka problem på | Eleven tillämpar matematik i olika miljöer genom att uttrycka | Eleven ger exempel på hur matematiken tillämpas i samhället. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| i övriga läroämnen och det omgivande samhället | | andra läroämnen, uttrycker problem med matematikens språk. | | närhet och känner till nödvändigheten att uttrycka problem matematiskt. | matematikens språk med hjälp av givna exempel. | problem i den verkliga världen på matematikens språk. | Eleven utnyttjar sina matematiska färdigheter i olika situationer. |
| M8 handleda eleven att utveckla sin förmåga att hantera och analysera information samt vägleda eleven att granska information kritiskt | I1, I4, I6 | Eleven hämtar och analyserar information och reflekterar över dess sanningsenlighet och betydelse. | Analys och kritisk granskning av information | Eleven kan under handledning jämföra information på matematisk grund. | Eleven behandlar och presenterar information enligt ett givet exempel. | Eleven hämtar, behandlar och presenterar information samt reflekterar över dess tillförlitlighet. | Eleven tillämpar sina färdigheter i att hantera och analysera information, tolkar information och bedömer informationens tillförlitlighet. |
| M9 handleda eleven att använda digitala verktyg i studierna i matematik och för att lösa matematiska problem | I1–I6 | Eleven tillämpar ändamålsenliga digitala verktyg i studierna i matematik och då hen löser problem. | Användning av digitala verktyg | Eleven bekantar sig med en programvara som stöder lärandet i matematik och använder den under handledning. | Eleven använder lämplig programvara för att producera egna arbeten och för studier i matematik. | Eleven använder digitala verktyg för att granska och lösa matematiska problem. | Eleven tillämpar och förenar digitala verktyg i undersökande arbete. |
| **Begreppsliga och ämnesspecifika mål** | | | | | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M10 handleda eleven att stärka sin slutlednings- och huvudräknings-förmåga samt uppmuntra eleven att använda sin räknefärdighet i olika sammanhang | I1, I2 | Eleven drar slut-satser och gör beräkningar som stöd för vardag-liga aktiviteter. Hen blir modi-gare på att an-vända sin huvud-räkningsförmåga. | Slutledningsför-måga och räkne-färdighet | Eleven gör korta beräkningar med hjälp av huvud-räkning och fin-ner matematiska regelbunden-heter under handledning. | Eleven gör beräk-ningar med hjälp av huvudräkning och finner mate-matiska regel-bundenheter. | Eleven använder aktivt sin slutled-nings- och hu-vudräkningsför-måga. | Eleven utför be-räkningar i flera steg med hjälp av huvudräkning och tillämpar sin slutledningsför-måga i olika situ-ationer. |
| M11 handleda eleven att utveckla förmågan att utföra grundläggande räkneoperatio-ner med rationella tal | I2 | Eleven utför grundläggande räkneoperat-ioner med rat-ionella tal. | Grundläggande räkneoperatio-ner med ratio-nella tal | Eleven beräknar additioner och subtraktioner av positiva bråk som har samma nämnare.<br><br>Eleven multipli-cerar ett bråk med ett heltal. | Eleven beräknar additioner och subtraktioner av positiva bråk. Eleven multipli-cerar och divide-rar ett bråk med ett heltal. | Eleven kan obe-hindrat utföra grundläggande räkneoperat-ioner med ratio-nella tal. | Eleven använder grundläggande räkneoperatio-ner med ratio-nella tal i pro-blemlösning. |
| M12 stödja eleven att utvidga förståelsen av talbegreppet till reella tal | I2 | Eleven förstår al-gebraiska egen-skaper samt ord-nings- och nog-grannhetsegen-skaper hos reella tal samt | Förståelse av tal-begreppet | Eleven placerar ut ett givet dec-imaltal på tallin-jen. Eleven kän-ner igen situatio-ner där avrund-ning behövs. | Eleven beskriver hurudana tal som finns i olika talmängder och placerar dem på tallinjen. Eleven avrundar ett tal | Eleven känner till skillnaden mellan rationella och ir-rationella tal. Eleven avrundar ett tal med | Eleven förstår skillnaden mellan exakt värde och närmevärde samt bestämmer talens inbördes storleksordning. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | bekantar sig med talet pi och kvadratroten. | | | till en given noggrannhet. | korrekt noggrannhet. | |
| M13 stödja eleven att utveckla sin förståelse av procenträkning | I2, I6 | Eleven förstår begreppen procent och procentenhet och berättar om hur de används i olika situationer. Eleven beräknar procentuell andel, den mängd som ett procenttal anger samt förändrings- och jämförelseprocent. | Begreppet procent och procenträkning | Eleven förklarar, slutleder eller beräknar procentuell andel och den mängd som ett procenttal anger. | Eleven beräknar procentuell andel, mängden av den helhet som ett procenttal anger samt beräknar förändringens storlek och förändringen i procent. | Eleven kan använda procenträkningens olika metoder. Eleven förstår skillnaden mellan procent och procentenhet. | Eleven gör relativa jämförelser och använder procenträkning i olika situationer. |
| M14 handleda eleven att förstå begreppet obekant och utveckla förmågan att lösa ekvationer | I3, I4 | Eleven förstår begreppen obekant och uttryck samt löser förstagradsekvationer och ofullständiga andragradsekvationer genom slutledning och symboliskt. | Begreppet obekant och färdigheter att lösa ekvationer | Eleven förenar likformiga termer.<br><br>Eleven löser förstagradsekvationer under handledning och resonerar sig fram till någon av lösningarna till | Eleven förenklar uttryck.<br><br>Eleven förstår att en likhet bevaras och löser en förstagradsekvation symboliskt och en andragradsekvation antingen genom | Eleven förstår begreppet likhet och löser en ofullständig andragradsekvation symboliskt. | Eleven använder obehindrat en obekant som variabel och kan utnyttja sina ekvationslösningsfärdigheter i problemlösning. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | en ofullständig andragradsekvation. | slutledning eller symboliskt. | | |
| M15 handleda eleven att förstå variabelbegreppet och introducera funktionsbegreppet, samt att öva sig att tolka och producera funktionsgrafer | I3, I4 | Eleven utvidgar sin förståelse av variabler till att omfatta ekvationer med två variabler och ritar grafer till funktioner av första och andra graden.<br><br>Eleven drar slutsatser om sambandet mellan en funktion och dess graf. | Begreppen variabel och funktion samt förmåga att tolka och producera grafer | Eleven beräknar värdet av ett uttryck och avläser koordinater för skärningspunkter.<br><br>Eleven känner utgående från linjens ekvation igen en stigande och en fallande linje.<br><br>Eleven ritar under handledning grafen till en funktion av första graden i ett koordinatsystem. | Eleven sätter in talvärden för en variabel och placerar ut de punkter som erhållits i koordinatsystemet.<br><br>Eleven ritar grafen av en funktion av första graden och löser under handledning ett ekvationspar grafiskt eller algebraiskt. | Eleven förstår begreppen variabel och funktion och kan rita grafen till funktioner.<br><br>Eleven kan tolka grafer på ett mångsidigt sätt.<br><br>Eleven löser ett givet ekvationspar grafiskt och algebraiskt. | Eleven använder ekvationspar i problemlösning och förstår den geometriska betydelsen av ekvationslösningen.<br><br>Eleven kan tolka grafer på ett mångsidigt sätt. |
| M16 stödja eleven att förstå geometriska begrepp och | I5 | Eleven känner till begreppen punkt, linje, vinkel, sträcka och stråle och | Förmåga att uppfatta geometriska begrepp | Eleven känner igen och benämner vinklar och månghörningar och utför under | Eleven ritar symmetriska figurer som speglas med avseende på en punkt. | Eleven använder och kan motivera egenskaper hos geometriska grundbegrepp | Eleven använder likformighet och analogi i problemlösning. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| samband mellan dem | | egenskaper i anknytning till dessa.<br><br>Eleven benämner månghörningar, känner till deras egenskaper och beräknar deras omkrets.<br><br>Eleven förstår egenskaper i anknytning till symmetri och likformighet samt proportionalitet. | och samband mellan dem | handledning beräkningar i anknytning till dem.<br><br>Eleven ritar symmetriska figurer som speglas med avseende på en linje. | Eleven tar fram motsvarande delar i likformiga figurer och använder analogi samt kan bestämma en skala. | och likformighet.<br><br>Eleven använder analogi och förstår begreppet skala. | |
| M17 handleda eleven att förstå och utnyttja egenskaper hos rätvinkliga triangeln och cirkeln | I5 | Eleven förstår egenskaperna hos den rätvinkliga triangeln samt använder Pythagoras sats och trigonometriska funktioner. Eleven känner till begrepp och egenskaper i | Förmåga att uppfatta rätvinkliga triangelns och cirkelns egenskaper | Eleven beräknar hypotenusans längd genom att använda Pythagoras sats.<br><br>Eleven kan undersöka rätvinkligheten hos en triangel. | Eleven löser ut en sida i en rätvinklig triangel med Pythagoras sats.<br><br>Eleven finner den närliggande och den motsatta kateten samt | Eleven kan beräkna vinklarnas storlek och sidornas längder i en given rätvinklig triangel.<br><br>Eleven förstår begreppen bågvinkel och medelpunktsvinkel | Eleven använder Pythagoras sats och den omvända satsen till Pythagoras sats samt trigonometri i problemlösning. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | anknytning till cirkeln samt kan beräkna omkretsen av en cirkel. | | Eleven känner igen begrepp i anknytning till cirkeln och beräknar omkretsen av en cirkel under handledning. | hypotenusan till en vinkel och vet hur dessa anknyts till trigonometriska funktioner.<br><br>Eleven beräknar omkretsen av en cirkel. | samt beräknar längden på den båge som svarar mot medelpunktsvinkeln. | |
| M18 uppmuntra eleven att utveckla sin färdighet att beräkna areor och volymer | I5 | Eleven känner till benämningar och egenskaper i anknytning till rymdkroppar. Hen kan beräkna areor av planfigurer, volymer av kroppar samt mantelytans area. Eleven tillämpar sina kunskaper i praktiska situationer samt utför byten mellan areaenheter, volymenheter och rymdmått. | Förmåga att beräkna areor och volymer | Eleven utför de mest allmänna enhetsbytena för areor och volymer.<br><br>Eleven kan beräkna arean av en rektangel och volymen av ett rätblock. | Eleven utför enhetsbyten för areor och volymer.<br><br>Eleven beräknar areorna av de vanligaste planfigurerna och volymerna av de vanligaste kropparna. | Eleven utför enhetsbyten för areor och volymer.<br><br>Eleven beräknar arean av enstaka planfigurer, volymen av en kropp samt arean av en mantelyta.<br><br>Eleven beräknar arean av en sektor som svarar mot en medelpunktsvinkel. | Eleven beräknar arean av en planfigur bestående av flera delar, volymen av en kropp och arean av en mantelyta samt utnyttjar sina kunskaper i problemlösning. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M19 handleda eleven att bestämma statistiska nyckeltal och beräkna sannolikheter | I6 | Eleven behärskar insamling, klassificering, analys och rapportering av material. Eleven avläser och tolkar diagram samt gör prognoser som baseras på dem. Eleven beräknar medelvärde, bestämmer typvärde och median samt drar slutsatser utifrån dessa. Eleven beräknar klassisk och statistisk sannolikhet samt förstår informationen i sitt resultat. | Statistiska nyckeltal och beräkning av sannolikhet | Eleven avläser information ur ett stapel-, linje- och cirkeldiagram samt ur en tabell.<br><br>Eleven beräknar medelvärde och bestämmer under handledning typvärde och median.<br><br>Eleven drar under handledning slutsatser om klassiska sannolikheter. | Eleven kan presentera information med hjälp av ett lämpligt diagram eller en lämplig tabell.<br><br>Eleven beräknar de vanligaste lägesmåtten, bestämmer variationsbredden och kan under handledning redogöra för resultaten i en undersökning och för slutsatserna.<br><br>Eleven beräknar klassiska sannolikheter. | Eleven behärskar de centrala statistiska nyckeltalen.<br><br>Eleven kan genomföra en mindre undersökning, där statistiska beräkningar används.<br><br>Eleven bestämmer klassiska och statistiska sannolikheter. | Eleven observerar och jämför undersökningar genom att använda statistiska nyckeltal.<br><br>Eleven använder sannolikhetskalkyl i problemlösning. |
| M20 handleda eleven att utveckla sitt algoritmiska tänkande och sina färdigheter att tillämpa | I1 | Eleven förstår principerna för algoritmiskt tänkande. Eleven kan läsa, kommentera, tolka, testa, planera | Algoritmiskt tänkande och programmeringsfärdigheter | Eleven känner igen stegen i en enkel algoritm och testar under handledning färdiga program. | Eleven använder villkor och upprepning i programmering samt testar och tolkar program. | Eleven tillämpar principerna för algoritmiskt tänkande och programmerar enkla program. | Eleven använder programmering då hen löser problem. Eleven modifierar och utvecklar program. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| matematik och programmering för att lösa problem | | och program-mera små pro-gram med vilka man löser mate-matiska problem. | | | | | |

# Biologi

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i biologi i årskurs 7–9**

Uppmuntrande och konstruktiv respons i studierna dvs. formativ bedömning i biologi stöder elevernas motivation, utvecklar forskningsfärdigheterna och hjälper dem att hitta sina styrkor. Eleverna ska få veta hur lärandet framskrider och hur de klarar sig i förhållande till målen i biologi. Med hjälp av respons uppmuntras eleverna att agera aktivt och ansvarsfullt i sin närmiljö och att tillämpa sina biologikunskaper i praktiken. I bedömningen i biologi ska eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper på ett mångsidigt sätt. Den summativa bedömningen ska fokusera på såväl elevens teoretiska kunskaper som biologiska färdigheter i olika undervisningssituationer och lärmiljöer. Läraren iakttar elevens förmåga att göra observationer, samla in, bearbeta, tolka, utvärdera och presentera olika slags material. Vidare bedöms förmågan att använda utrustning som är typisk för biologin, digitala verktyg samt förmågan att genomföra små experiment och undersökningar i och utanför skolan. Syftet med bedömningen och responsen är att utveckla elevernas arbetsfärdigheter.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i biologi avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i biologi då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i biologi som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för biologi. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i biologi och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i biologi och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I biologi utvecklas i allmänhet elevens kunskaper inom de olika målområdena fram till slutskedet av lärokursen. Med handledning av arbetet avses i biologi exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, ställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel under arbetets gång. I varje kunskapsbeskrivning i biologi ingår även kunskapskraven för de lägre vitsorden.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Biologisk kunskap och förståelse** | | | | | | | |
| M1 handleda eleven att förstå grundstrukturen i ekosystemet och hur det fungerar samt att jämföra olika ekosystem och identifiera arter | I1-I4, I6 | Eleven fördjupar sina färdigheter om ekosystemens grundstruktur och funktion.<br><br>Eleven lär sig att jämföra olika ekosystem. Eleven lär sig att identifiera arter. | Kännedom om ekosystemets struktur och funktion | Eleven kan klassificera skogsekosystemets delar i levande och icke-levande.<br><br>Eleven bygger upp en enkel näringskedja med exempelarter.<br><br>Eleven känner igen och benämner några arter. | Eleven kan klassificera och benämna skogsekosystemets delar och berätta om deras funktion.<br><br>Eleven känner igen och benämner olika ekosystem.<br><br>Eleven känner igen och benämner arter. | Eleven kan beskriva och berätta om skogsekosystemets grundstruktur och hur det fungerar.<br><br>Eleven identifierar, benämner och jämför olika ekosystem.<br><br>Eleven identifierar och benämner arter från olika ekosystem. | Eleven kan förklara och motivera skogsekosystemets grundstruktur och hur det fungerar.<br><br>Eleven jämför olika ekosystem och redogör för de faktorer som bidragit till att de uppstått.<br><br>Eleven identifierar och benämner mångsidigt |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | arter i olika ekosystem. |
| M2 hjälpa eleven att beskriva organismers struktur och livsfunktioner samt att förstå organismsamhällets struktur | I1–I5 | Eleven lär sig att beskriva organismers struktur och livsfunktioner.<br><br>Eleven lär sig att klassificera organismer i olika organismgrupper och att ge exempel på typiska drag för varje grupp. | Kännedom om organismsamhällets och organismernas struktur och livsfunktioner | Eleven kan benämna rikena och gemensamma grundstrukturer och funktioner för olika organismgrupper. | Eleven kan benämna rikena.<br><br>Eleven benämner och jämför organismernas grundstrukturer och beskriver deras livsfunktioner. | Eleven kan benämna rikena och beskriva principerna för organismernas indelning i riken med hjälp av exempelarter.<br><br>Eleven benämner och jämför organismernas grundstrukturer samt berättar om organismernas livsfunktioner och deras uppgift. | Eleven kan benämna rikena och motivera principerna för organismernas indelning i riken.<br><br>Eleven identifierar, klassificerar och jämför de mest centrala organismgrupperna.<br><br>Eleven benämner och jämför organismernas strukturer samt förklarar organismernas livsfunktioner och deras uppgift. |
| M3 handleda eleven att undersöka hur organismer anpassar sig till olika | I1–I4, I6 | Eleven lär sig att granska organismernas anpassning till olika livsmiljöer och | Förmåga att uppfatta organismernas anpassning och livsmiljöernas variation | Eleven kan känna igen egenskaper hos organismer som lever i olika livsmiljöer. | Eleven kan beskriva hur arterna anpassar sig till olika livsmiljöer. | Eleven kan berätta och ge exempel på förekomster av arter och arters | Eleven kan förklara organismernas anpassning till olika livsmiljöer och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| livsmiljöer och att förstå vilken betydelse olika livsmiljöer har för naturens mångfald | | förstå hur anpassningen syns exempelvis som olika strukturer.<br><br>Eleven lär sig att olika livsmiljöer ökar naturens mångfald. | | Eleven ger några exempel på organismer som lever i olika livsmiljöer. | Eleven berättar vad mångfald betyder. | anpassning till olika livsmiljöer.<br><br>Eleven ger exempel på livsmiljöernas betydelse för naturens mångfald.<br><br>Eleven berättar varför mångfald är viktigt. | berättar om samband mellan orsak och verkan gällande anpassning.<br><br>Eleven motiverar livsmiljöernas betydelse för naturens mångfald.<br><br>Eleven motiverar varför mångfald är viktigt. |
| M4 handleda eleven att förstå grundprinciperna för ärftlighet och evolution | I1, I4, I5 | Eleven lär sig grundprinciperna för ärftlighet och evolution. | Förmåga att uppfatta grundprinciperna för ärftlighet och evolution | Eleven kan berätta att individens egenskaper påverkas både av arvet och miljön.<br><br>Eleven berättar att organismerna har utvecklats som ett resultat av evolutionen. | Eleven kan ge exempel på hur arvet och miljön påverkar individens egenskaper.<br><br>Eleven vet vad bioteknik betyder.<br><br>Eleven beskriver hur livet och mångfalden har | Eleven kan ge exempel på hur arvet och miljön påverkar individens egenskaper.<br><br>Eleven ger praktiska exempel på hur bioteknik används.<br><br>Eleven beskriver hur livet och mångfalden har utvecklats | Eleven kan förklara hur ärftligheten och miljön tillsammans påverkar uppkomsten av individens egenskaper samt tillämpar sitt kunnande genom praktiska exempel.<br><br>Eleven ger exempel på hur bioteknik används |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | utvecklats genom evolutionen. | genom evolutionen.<br><br>Eleven förklarar sambandet mellan ärftlighet och evolution. | och på biotekni-kens möjligheter och utmaningar.<br><br>Eleven beskriver hur livet och mångfalden har utvecklats genom evolution och ger exempel på evolution som en kontinuerlig process.<br><br>Eleven förklarar sambandet mellan ärftlighet och evolution med hjälp av exempel. |
| M5 handleda eleven att förstå människans utveckling och kroppens grundläggande funktioner | I5 | Eleven lär sig skedena i människans tillväxt och utveckling.<br><br>Eleven lär sig kroppens grundläggande funktioner. | Förmåga att uppfatta människokroppens struktur och funktion | Eleven kan benämna människans mest centrala organ och organsystem.<br><br>Eleven beskriver de mest centrala organsystemens uppgift. | Eleven kan benämna människans mest centrala organ och organsystem.<br><br>Eleven beskriver människans centrala livsfunktioner. | Eleven kan benämna människans organ och organsystem.<br><br>Eleven beskriver de centrala livsfunktionerna och regleringssystemen. | Eleven kan benämna och beskriva människans organ och organsystem.<br><br>Eleven beskriver de centrala livsfunktionerna och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Eleven beskriver de centrala skedena i människans tillväxt och utveckling. | Eleven redogör för de centrala skedena i människans tillväxt och utveckling. | regleringssystemen samt förklarar hur de bildar funktionella helheter.<br><br>Eleven förklarar och motiverar de centrala skedena i människans tillväxt och utveckling. |
| M6 handleda eleven att bedöma förändringar i naturen och människans påverkan på miljön samt att förstå betydelsen av ekosystemtjänster | I6 | Eleven lär sig om hur mänsklig verksamhet påverkar de förändringar som sker i miljön.<br><br>Eleven förstår biologins betydelse i byggandet av en hållbar framtid.<br><br>Eleven förstår betydelsen av bioekonomi och | Förmåga att uppfatta människans och naturens samspel samt förståelse för en hållbar framtid | Eleven kan ge exempel på hur mänsklig verksamhet påverkar miljön.<br><br>Eleven räknar upp delområden inom hållbar utveckling. | Eleven kan beskriva och ge exempel på hur den mänskliga verksamheten påverkar miljön.<br><br>Eleven berättar om delområdena inom hållbar utveckling och ger några exempel på hur man ur ett biologiskt perspektiv kan bygga en hållbar framtid. | Eleven kan redogöra för och ge exempel på hur den mänskliga verksamheten påverkar miljön.<br><br>Eleven beskriver delområdena inom hållbar utveckling och ger exempel på hur man ur ett biologiskt perspektiv kan bygga en hållbar framtid. | Eleven kan motivera hur den mänskliga verksamheten påverkar miljön och granskar följderna av dessa förändringar.<br><br>Eleven förklarar samband mellan orsak och verkan kring byggandet av en hållbar framtid och argumenterar för sin ståndpunkt |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | ekosystemtjänster. | | | Eleven ger exempel på bioekonomi och ekosystemtjänster. | Eleven berättar om bioekonomi och ekosystemtjänster. | utgående från kunskaperna i biologi.<br><br>Eleven bedömer betydelsen av bioekonomi och ekosystemtjänster med tanke på en hållbar framtid. |
| **Biologiska färdigheter** | | | | | | | |
| M7 handleda eleven att utveckla naturvetenskapligt tänkande och att förstå samband mellan orsak och verkan | I1–6 | Eleven lär sig samband mellan orsak och verkan inom biologin | Naturvetenskapligt tänkande | Eleven kan använda några grundbegrepp inom biologin samt förknippa dessa till givna biologiska fenomen.<br><br>Eleven berättar enkelt och med egna ord om biologiska fenomen som hen lärt sig. | Eleven kan använda biologiska grundbegrepp.<br><br>Eleven presenterar ett biologiskt fenomen som hen lärt sig med egna ord och väljer ett lämpligt sätt att presentera informationen.<br><br>Eleven ställer enkla frågor om | Eleven kan använda biologiska grundbegrepp på ett ändamålsenligt sätt.<br><br>Eleven presenterar något som hen lärt sig med egna ord på ett för biologin utmärkande sätt och väljer ett lämpligt sätt att presentera informationen. | Eleven kan använda biologiska begrepp på ett ändamålsenligt sätt.<br><br>Eleven presenterar något som hen lärt sig med egna ord och på ett strukturerat och för biologin utmärkande sätt samt väljer ett lämpligt sätt att |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | naturen och naturfenomen. | Eleven presenterar några meningsfulla frågor om naturen och naturfenomen samt redogör för biologiska samband mellan orsak och verkan. | presentera informationen.<br><br>Eleven presenterar meningsfulla frågor om naturen och naturfenomen samt redogör för biologiska samband mellan orsak och verkan. |
| M8 handleda eleven att använda utrustning som behövs vid biologisk undersökning samt digitala verktyg | I1–I5 | Eleven lär sig att använda utrustning som behövs vid biologisk undersökning.<br><br>Eleven lär sig att använda digitala verktyg samt olika informationskällor i biologistudierna. | Användning av utrustning som behövs vid biologisk undersökning samt av teknologi och information | Eleven deltar i undervisningen i laboratorium och i fält.<br><br>Eleven använder under handledning några typer av utrustning som behövs vid biologisk undersökning.<br><br>Eleven söker under handledning biologisk | Eleven kan under handledning arbeta på ett säkert sätt i laboratorium och i fält.<br><br>Eleven använder utrustning som behövs vid biologisk undersökning enligt anvisningar.<br><br>Eleven söker biologisk information från några | Eleven kan arbeta på ett säkert sätt i laboratorium och i fält.<br><br>Eleven använder utrustning som behövs vid biologisk undersökning på ett ändamålsenligt sätt.<br><br>Eleven söker biologisk information från olika | Eleven kan arbeta självständigt och målinriktat i laboratorium och i fält.<br><br>Eleven använder utrustning som behövs vid biologisk undersökning och bedömer utrustningens lämplighet för arbetet. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | information från olika informationskällor. | olika informationskällor. | informationskällor och väljer ut några tillförlitliga informationskällor. | Eleven söker biologisk information från olika informationskällor och bedömer informationskällornas tillförlitlighet och lämplighet. |
| M9 handleda eleven att sammanställa en samling organismer och att odla växter för att förstå biologiska fenomen | I1–I4, I6 | Eleven lär sig att sammanställa en samling organismer.<br><br>Eleven lär sig att odla växter för att förstå biologiska fenomen. | Förmåga att sammanställa en samling organismer och odla växter experimentellt | Eleven kan sammanställa en liten samling organismer under handledning.<br><br>Eleven deltar i växtodling. | Eleven kan enligt anvisningar sammanställa ett mindre, traditionellt eller digitalt, herbarium eller en annan digital samling organismer.<br><br>Eleven utför under handledning ett odlingsexperiment och berättar om experimentets resultat. | Eleven kan enligt anvisningar sammanställa ett traditionellt eller digitalt herbarium eller en annan digital samling organismer.<br><br>Eleven utför ett odlingsexperiment och drar slutsatser i anknytning till det biologiska fenomen som granskas. | Eleven kan med hjälp av instruktioner sammanställa ett större och noggrant utfört traditionellt eller digitalt herbarium eller en annan digital samling organismer.<br><br>Eleven planerar och utför ett odlingsexperiment, bedömer de erhållna resultatens tillförlitlighet samt förklarar hur |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | odlingsexperimentet anknyter till det granskade biologiska fenomenet. |
| M10 handleda eleven att genomföra undersökningar både i och utanför skolan | I1–I6 | Eleven lär sig att utföra biologiska undersökningar. | Förmåga att utföra biologiska undersökningar | Eleven deltar i utförandet av en biologisk undersökning och berättar vad som gjorts i undersökningen. | Eleven kan göra iakttagelser i laboratorium och i fält.<br><br>Eleven utför en mindre biologisk undersökning. | Eleven kan göra observationer och registrera den information som hen införskaffat i laboratorium och i fält.<br><br>Eleven planerar och utför en mindre biologisk undersökning och rapporterar om resultaten. | Eleven kan göra iakttagelser och lagra den information som hen samlat in i laboratorium och i terräng.<br><br>Eleven planerar och utför självständigt en egen undersökning och rapporterar om resultaten på ett tydligt sätt. |
| M11 uppmuntra eleven att tillämpa kunskaper och färdigheter i biologi i sitt eget liv samt i samhällsdebatten | I6 | Eleven lär sig att ge exempel på hur kunskaper och färdigheter i biologi kan utnyttjas i det egna livet, i | Tillämpning av kunskaper och färdigheter i biologi i vardagen | Eleven kan ge exempel på hur de egna valen påverkar hälsan och miljön. | Eleven kan ge exempel på hur de egna valen påverkar hälsan och miljön utgående från biologisk kunskap. | Eleven kan beskriva och ge exempel på hur kunskaper och färdigheter i biologi kan tillämpas i det egna livet | Eleven kan reflektera över och motivera hur kunskaper i biologi kan tillämpas i det egna livet, i |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och beslutsfattandet | | samhällsdebatten och beslutsfattandet. | | | | och i samhällsdebatten. | samhällsdebatten och beslutsfattandet. |
| **Attityder och värderingar** | | | | | | | |
| M12 inspirera eleven att fördjupa sitt intresse för naturen och naturfenomen samt stärka elevens förhållande till naturen och hens miljömedvetenhet | I1–6 | Eleven lär sig att intressera sig för naturen och naturfenomen. Elevens förhållande till naturen stärks. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |
| M13 handleda eleven att göra etiskt motiverade val | I6 | Eleven lär sig att göra etiskt motiverade val. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |
| M14 inspirera eleven att påverka och agera | I6 | Eleven inspireras att påverka och agera för att | | *Används inte som grund för bildandet av* | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| för att bygga en hållbar framtid | | bygga en hållbar framtid. | | *vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |

# Geografi

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i geografi i årskurs 7–9**

Uppmuntrande och konstruktiv respons i studierna, dvs. formativ bedömning, i geografi stöder elevernas motivation, utvecklar undersökningsfärdigheterna och hjälper eleverna att hitta sina styrkor. Eleverna ska få veta hur lärandet framskrider och hur de klarar sig i förhållande till målen i geografi. Med hjälp av respons uppmuntras eleverna att agera aktivt och ansvarsfullt i sin närmiljö och att tillämpa sina kunskaper i praktiken. I den summativa bedömningen i geografi ska eleverna ges möjlighet att visa sina kunskaper på ett mångsidigt sätt. Bedömningen ska fokusera på såväl elevernas teoretiska kunskaper och geografiska färdigheter som på geomediala färdigheter och förmåga att kritiskt granska information. Dessutom bedöms förmågan att använda informations- och kommunikationsteknik samt utrustning som är typisk för geografin. Syftet med bedömningen och responsen är att utveckla varje elevs arbetsfärdigheter.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i geografi avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i geografi då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i geografi som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för geografi. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i geografi och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i geografi och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I geografi utvecklas i allmänhet elevens kunskaper inom de olika målområdena fram till slutskedet av lärokursen. Med handledning av arbetet avses i geografi exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, ställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel under arbetets gång. I geografi ingår kunskapskraven för de lägre vitsorden i kunskapskraven för ett högre vitsord.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Geografisk kunskap och förståelse** | | | | | | | |
| M1 stödja eleven att skapa en strukturerad kartbild av jordklotet | I1-I6 | Eleven lär sig att uppfatta kartbilden av jordklotet och dess grundläggande karaktäristiska drag.<br><br>Eleven lär sig läget och namnen på centrala platser. | Förmåga att uppfatta jordklotets kartbild och känna till centrala ortnamn | Eleven kan berätta om skillnaden mellan en världsdel och ett land.<br><br>Eleven benämner världshaven och världsdelarna på kartan. | Eleven kan benämna några städer och centrala platser i Finland samt länder i Europa och övriga världen samt känner till de nämnda platsernas och ländernas geografiska läge. | Eleven kan huvuddragen i en kartbild av jordklotet, såsom bergskedjor, halvöar, sund, havsområden samt känner till de centrala platsernas geografiska läge och ortnamn. | Eleven kan använda huvuddragen i en kartbild ändamålsenligt, som att tillämpa platsernas geografiska läge och namn för att beskriva och förklara geografiska fenomen. |
| M2 handleda eleven att undersöka naturgeografiska fenomen samt att jämföra naturlandskap i | I1–I4, I6 | Eleven lär sig efekterna av naturgeografiska fenomen. | Kännedom om naturgeografiska fenomen | Eleven kan ge exempel på fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser. | Eleven kan med hjälp av exempel berätta om fenomen som orsakas av jordklotets | Eleven kan med hjälp av exempel förklara fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser. | Eleven förstår Jordens planetariska egenskaper och kan förklara fenomen som orsakas av |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Finland och på andra håll i världen | | Eleven lär sig att känna igen och beskriva naturlandskap i Finland och på andra håll i världen. | | Eleven benämner olika naturlandskap. | form och rörelser.<br><br>Eleven benämner och ger exempel på några klimat- och vegetationszoner.<br><br>Eleven känner igen och beskriver naturlandskap i Finland och på jordklotet. | Eleven benämner och placerar jordklotets mest centrala klimat- och vegetationszoner på kartan och berättar om några faktorer som bidragit till att zonerna uppstått.<br><br>Eleven ger exempel på faktorer i Finland och på jordklotet som bidragit till att naturlandskapen uppstått. | jordklotets form och rörelser samt berättar hur dessa påverkar människans verksamhet.<br><br>Eleven kan jämföra jordklotets mest centrala klimat- och vegetationszoner och förklara de faktorer som bidragit till att zonerna uppstått.<br><br>Eleven förklarar de faktorer i Finland och på jordklotet som bidragit till att naturlandskapen uppstått. |
| M3 handleda eleven att undersöka kulturgeografiska fenomen och | I1-I6 | Eleven lär sig efekterna av kulturgeografiska fenomen. | Kännedom om kulturgeografiska fenomen | Eleven kan benämna några kulturgeografiska fenomen som befolkning, | Eleven kan benämna och ge exempel på kulturgeografiska fenomen i | Eleven kan berätta om kulturgeografiska fenomen i Finland | Eleven kan förklara olika kulturgeografiska fenomen i Finland och i andra delar |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kulturlandskap samt att förstå olika kulturer, näringsgrenar och människors liv i Finland och i olika områden i världen | | Eleven lär sig variationerna i kulturella drag och kulturlandskap i Finland och i olika områden i världen. | | näringar, trafikformer och turism i Finland och i övriga världen. | Finland och i övriga världen.<br><br>Eleven nämner några faktorer som inverkar på kulturernas särdrag.<br><br>Eleven beskriver olika kulturlandskap. | och i andra delar av världen.<br><br>Eleven berättar om vilka faktorer som påverkar kulturernas särdrag på olika områden.<br><br>Eleven jämför kulturlandskap i olika områden. | av världen samt motivera de faktorer som bidragit till deras uppkomst.<br><br>Eleven beskriver variationen i kulturernas särdrag i Finland och i andra delar av världen.<br><br>Eleven förklarar vilka faktorer som bidrar till uppkomsten av kulturlandskap i Finland och i andra delar av världen. |
| M4 uppmuntra eleven att reflektera över samspelet mellan människan och naturen samt att förstå betydelsen av en hållbar | I1-I6 | Eleven lär sig samspelet mellan människans verksamhet och naturen.<br><br>Eleven förstår betydelsen av att | Insikt om samspelet mellan naturen och människan samt hållbart bruk av naturresurser | Eleven kan känna igen hur naturmiljön påverkar mänsklig verksamhet såsom näringar. | Eleven kan beskriva hur naturmiljön påverkar människans verksamhet.<br><br>Eleven klassificerar naturresurser | Eleven kan berätta hur naturmiljön påverkar människans verksamhet i Finland och på olika håll i världen. | Eleven kan förklara hur naturmiljön påverkar människans verksamhet samt nämner regionala exempel på det. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| användning av naturresurser | | bruka naturresurser hållbart. | | Eleven nämner olika naturresurser. | ur ett hållbarhetsperspektiv. | Eleven berättar varför det är viktigt att använda naturresurser på ett hållbart sätt. | Eleven motiverar hur mänsklig verksamhet orsakar olika miljöproblem.<br><br>Eleven kan förklara hur hållbar användning av naturresurser och miljöproblem förhåller sig till varandra och motivera en hållbar användning av naturresurser. |
| **Geografiska färdigheter** | | | | | | | |
| M5 handleda eleven att utveckla sin förmåga att tänka geografiskt och att ställa geografiska frågor | I1-I6 | Eleven lär sig att tänka geografiskt.<br><br>Eleven lär sig att ställa geografiska frågor. | Geografiskt tänkande | Eleven kan berätta om innebörden av centrala geografiska grundbegrepp.<br><br>Eleven beskriver ett område utgående från kartor och bilder. | Eleven kan definiera geografiska grundbegrepp.<br><br>Eleven identifierar olika regionala nivåer, såsom den egna närmiljön, kommunen, Finland, | Eleven kan beskriva fenomen genom att använda geografiska grundbegrepp.<br><br>Eleven beskriver skillnader mellan olika områden på | Eleven kan förklara fenomen genom att använda sig av ändamålsenliga geografiska begrepp.<br><br>Eleven jämför geografiska |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Europa och hela världen.<br><br>Eleven beskriver ett område på basis av kartor och bilder.<br><br>Eleven skapar enkla geografiska frågor som hänför sig till det granskade temaområdet. | några regionala nivåer.<br><br>Eleven ställer geografiska frågor och funderar ut svar på dem. | fenomen på olika regionala nivåer och beskriver orsaker till skillnaderna mellan områdena.<br><br>Eleven ställer motiverade geografiska frågor och funderar ut svar på dem. |
| M6 handleda eleven att utveckla sin rumsuppfattning samt förståelsen för symboler, proportioner, riktningar och avstånd | I1-I6 | Eleven lär sig att tillämpa kartfärdigheter i praktiken.<br><br>Eleven lär sig att använda symboler och skalor på en karta samt att ta ut riktningar och mäta avstånd. | Utveckling av rumsuppfattningen | Eleven kan väderstrecken.<br><br>Eleven känner igen och benämner några symboler på en karta. | Eleven kan uttrycka var ett objekt befinner sig med hjälp av väderstreck.<br><br>Eleven känner igen och benämner symboler på en karta.<br><br>Eleven mäter avstånd med hjälp av kartans grafiska skala. | Eleven kan rikta en terrängkarta riktigt enligt terrängen och röra sig där med hjälp av kartan.<br><br>Eleven mäter avstånd på kartan med hjälp av skalan uttryckt i ett förhållande. | Eleven kan på ett ändamålsenligt sätt använda olika karttyper, flyg- och satellitbilder. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M7 handleda eleven att träna geomediala färdigheter i vardagen och att läsa, tolka och sammanställa kartor och andra modeller över geografiska fenomen | I1-I6 | Eleven lär sig geomediafärdigheter.<br><br>Eleven lär sig att läsa, tolka och göra kartor och andra modeller av geografiska fenomen. | Geomediafärdigheter | Eleven kan känna igen enkla objekt på kartor, diagram och bilder. | Eleven kan tolka bilder, diagram, kartor och karttjänster över geografiska fenomen.<br><br>Eleven gör enkla kartor och diagram. | Eleven kan tolka bilder, diagram, kartor, karttjänster och annan geomedia över geografiska fenomen.<br><br>Eleven gör kartor, diagram och andra geografiska modeller. | Eleven kan dra slutsatser utgående från de kartor, diagram, annan geomedia och andra geografiska modeller hen gjort. |
| M8 handleda eleven att utveckla geografiska undersökningsfärdigheter | I1-I6 | Eleven lär sig geografiska undersökningsfärdigheter. | Geografiska undersökningsfärdigheter | Eleven deltar i genomförandet av en mindre undersökning och kan berätta vad man gjort i den. | Eleven kan förverkliga en mindre geografisk undersökning.<br><br>Eleven kan välja ett lämpligt sätt att presentera resultaten från undersökningen. | Eleven kan genomföra en geografisk undersökning.<br><br>Eleven åskådliggör sina resultat med hjälp av geomedia och presenterar resultaten på ett för geografin utmärkande sätt. | Eleven kan genomföra en till sin struktur tydlig geografisk undersökning.<br><br>Eleven åskådliggör och presenterar sina resultat mångsidigt med hjälp av geomedia och sammankopplar undersökningsresultaten med geografiska fenomen. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M9 lära eleven att öva sig i att iaktta miljön och förändringar i miljön samt aktivera eleven att följa med aktuella händelser i sin närmiljö, i Finland och i hela världen | I1-I6 | Eleven lär sig att iaktta miljön och de förändringar som sker där, särskilt klimatförändringen och försvagningen av biodiversiteten.<br><br>Eleven lär sig att följa med aktuella händelser i den egna närmiljön, i Finland och i hela världen. | Miljölitteracitet och förmåga att bedöma förändringar i miljön | Eleven deltar under handledning i fältundersökningar.<br><br>Eleven känner igen förändringar i miljön. | Eleven deltar självständigt i fältundersökningar enligt anvisning.<br><br>Eleven kan iaktta miljöförändringar, såsom klimatförändring och att biodiversiteten försvagas i Finland och på andra håll i världen samt ge exempel på dessa.<br><br>Eleven följer aktuella händelser i anknytning till geografiska fenomen. | Eleven deltar i fältundersökningar och sammankopplar under lärarens handledning observationerna med det fenomen som behandlas.<br><br>Eleven kan berätta om förändringar i miljön och nämner orsaker till de mest centrala miljöförändringarna.<br><br>Eleven följer aktuella händelser i anknytning till geografiska fenomen och förklarar bakgrunden till några av händelserna. | Eleven deltar i fältundersökningar och kopplar samman observationerna med det fenomen som behandlas.<br><br>Eleven kan förklara orsaker som ligger bakom miljöförändringar.<br><br>Eleven bedömer kritiskt hur geografiska händelser som hen följer med påverkar den egna närmiljön, Finland eller hela världen. |
| M10 stödja eleven att utveckla | I1-I6 | Eleven lär sig kommunikations- | Förmåga att arbeta i grupp, att | Eleven kan under handledning | Eleven kan fungera som en | Eleven kan fungera konstruktivt | Eleven kan fungera |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| sin förmåga att kommunicera och arbeta i grupp samt att argumentera och presentera geografiska data på ett tydligt sätt | | och grupparbetesfärdigheter samt att reflektera över sin aktivitet som en medlem i gruppen.<br><br>Eleven lär sig att argumentera och framföra geografisk information på ett tydligt sätt. | presentera geografisk information och att argumentera | fungera som en del av gruppen.<br><br>Eleven kan skilja geografisk information från åsikter. | medlem i gruppen.<br><br>Eleven framför geografisk information med egna ord.<br><br>Eleven lyssnar på andras åsikter och framför sina egna åsikter kring geografiska frågor. | som medlem i en grupp.<br><br>Eleven framför geografisk information på ett för läroämnet utmärkande sätt.<br><br>Eleven framför argument för sina åsikter i geografiska frågor. | uppmuntrande som en medlem i gruppen.<br><br>Eleven motiverar den geografiska information som hen framför.<br><br>Eleven motiverar utgående från sina geografiska kunskaper konsekvent sina egna åsikter kring geografiska frågor. |
| M11 handleda eleven att värna om naturen, den byggda miljön och mångfalden i dem samt stärka elevens förmåga att delta och påverka | I1-I6 | Eleven lär sig färdigheter i att delta och påverka på olika regionala nivåer. | Förmåga att tillämpa färdigheterna att delta och påverka på olika regionala nivåer | Eleven deltar under handledning i att värna om närmiljön, som att förbättra trivseln och säkerheten eller att bevara miljöns mångfald. | Eleven deltar i att värna om närmiljön.<br><br>Eleven ger exempel på sätt att delta och att påverka närmiljön, globala fenomen och regionala utvecklingsfrågor. | Eleven kan under handledning planera och deltar i att värna om närmiljön.<br><br>Eleven förklarar hur man kan delta och påverka närmiljön, globala fenomen | Eleven kan planera metoder för att värna om närmiljön och förverkligar något av dem.<br><br>Eleven jämför och bedömer olika sätt att delta och påverka närmiljön, |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | och regionala utvecklingsfrågor. | globala fenomen och regionala utvecklingsfrågor. |
| **Attityder och värderingar i geografi** | | | | | | | |
| M12 stödja eleven att växa till en aktiv och ansvarsfull medborgare som tillägnar sig en hållbar livsstil | I1-I6 | Eleven lär sig att växa till en aktiv medborgare som handlar ansvarsfullt och tillägnar sig en hållbar livsstil. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |
| M13 handleda eleven att värdesätta sin regionala identitet samt naturens, mänsklig och kulturell mångfald och att respektera mänskliga rättigheter överallt i världen | I1-I6 | Eleven lär sig att värdesätta sin regionala identitet och naturens, mänsklig och kulturell mångfald samt att respektera mänskliga rättigheter överallt i världen. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | . | | |

# Fysik

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i fysik i årskurs 7–9**

Disponering av arbetet i mindre helheter, projekt eller experimentella arbeten med egna mål och bedömningsgrunder stöder en mångsidig bedömning. Bedömningen av experimentellt arbete kan avancera från grundläggande färdigheter i arbete, observation och mätning till handledda undersökningsuppgifter och slutligen till öppna undersökningar. Eleverna ska vägledas att ge akt på sina förkunskaper, färdigheter och förhandsuppfattningar. Arbetet främjas med hjälp av konstruktiv respons och frågor. Uppmuntrande respons bidrar i synnerhet till att utveckla undersökningsfärdigheterna och stärka motivationen. I slutet av studiehelheterna bedöms hur väl eleverna har nått de uppställda målen och uppmärksamheten riktas mot nya utvecklingsområden. Bedömningen ska grunda sig på olika alster men också på observation av arbetet. Förutom alstrens innehåll bedöms studieprocessen och arbetets olika faser, till exempel hur eleverna formulerar frågor, avgränsar ämnet, söker information, motiverar åsikter, använder begrepp, hur tydligt de uttrycker sig och hur de slutför arbetet. Elevernas färdigheter i självvärdering och förmåga att ge och ta emot kamratrespons ska utvecklas som en del av den formativa bedömningen. Diskussioner mellan läraren och eleven kan användas som stöd för bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i fysik avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i fysik då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i fysik som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för fysik. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i fysik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i fysik och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Med handledning av arbetet avses i fysiken exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, framställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel under arbetets gång. Beskrivningarna av kunskapskraven i slutbedömningen är kumulativa, dvs. kriterierna för ett vitsord ingår i kriterierna för följande vitsord, även om detta inte är separat utskrivet för varje mål.

| Mål för undervisningen | Innehåll | Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen | Föremål för bedömningen | Kunskapskrav för vitsordet 5 | Kunskapskrav för vitsordet 7 | Kunskapskrav för vitsordet 8 | Kunskapskrav för vitsordet 9 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Betydelse, värderingar och attityder** | | | | | | | |
| M1 uppmuntra och inspirera eleven att studera fysik | I1-I6 | Eleven upplever studierna i fysik meningsfulla. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |
| M2 handleda och uppmuntra eleven att analysera sina kunskaper i fysik, att ställa upp mål för sitt arbete och att arbeta långsiktigt | I1-I6 | Eleven utvärderar sina egna kunskaper i fysik, lägger upp mål för sitt arbete och arbetar långsiktigt. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |
| M3 handleda eleven att förstå betydelsen av att kunna fysik i sitt | I1-I6 | Eleven förstår vilken betydelse kunskaper i fysik har i det egna | Förmåga att förstå betydelsen av fysik | Eleven känner till att vissa fenomen hör ihop med fysik och | Eleven kan ge exempel på vardagliga situationer där man behöver | Eleven förklarar med hjälp av exempel vilka kunskaper och | Eleven förklarar med hjälp av exempel vilka kunskaper och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| eget liv, i livsmiljön och i samhället | | livet, i livsmiljön och i samhället. | | betydelsen av att kunna fysik i vissa yrken. | kunskaper och färdigheter i fysik.<br><br>Eleven kan nämna yrken, i vilka man behöver kunskap i fysik. | färdigheter i fysik som vi har nytta av i den egna livsmiljön.<br><br>Eleven kan ge exempel på betydelsen av att kunna fysik inom olika yrken och i fortsatta studier. | färdigheter i fysik som vi har nytta av i det egna livet och i samhället.<br><br>Eleven kan motivera vilken betydelse kunskaper i fysik har inom olika yrken och i fortsatta studier. |
| M4 handleda eleven att använda sina fysikkunskaper för att bygga en hållbar framtid samt att bedöma sina val med tanke på en hållbar användning av energiresurser | I1-I6 | Eleven förstår betydelsen av fysik för att bygga en hållbar framtid samt utvärderar sina egna val med tanke på en hållbar användning av energiresurser. | Kunskaper och färdigheter i hållbar utveckling ur fysikens perspektiv | Eleven kan ge exempel på egna val som har betydelse med tanke på hållbar användning av energiresurser. | Eleven kan nämna situationer där fysik behövs för att bygga en hållbar framtid.<br><br>Eleven kan nämna några goda lösningar med tanke på hållbar användning av energiresurser. | Eleven kan med hjälp av exempel beskriva på vilket sätt kunskaper i fysik behövs för att bygga en hållbar framtid.<br><br>Eleven kan beskriva olika lösningar med tanke på hållbar användning av energiresurser. | Eleven motiverar med hjälp av exempel hur fysik används för att bygga en hållbar framtid.<br><br>Eleven kan förklara samband mellan orsak och verkan i anknytning till att bygga en hållbar framtid samt kan motivera olika lösningar med tanke på hållbar |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | användning av energiresurser. |
| **Forskningsfärdigheter** | | | | | | | |
| M5 uppmuntra eleven att formulera frågor kring de fenomen som granskas och att vidareutveckla frågorna till utgångspunkter för undersökningar och annan aktivitet | I1-I6 | Eleven formulerar forskningsfrågor kring fenomen som granskas. | Förmåga att formulera frågor samt planera undersökningar och annan aktivitet | Eleven känner igen fenomen i anknytning till vilka man kan utveckla undersökningsfrågor. | Eleven formulerar enkla frågor i anknytning till det ämnesområde som granskas och som kan utvecklas till utgångspunkter för undersökningar. | Eleven formulerar preciserade frågor för att undersöka de fenomen som ska granskas till exempel genom att avgränsa variabler. | Eleven formulerar motiverade frågor kring de fenomen som ska granskas genom att stödja sig på tidigare inhämtade kunskaper om fenomenen.<br><br>Eleven utvecklar frågor som utgångspunkter för undersökningar eller annan aktivitet. |
| M6 handleda eleven att genomföra experimentella undersökningar i samarbete med andra och att arbeta på ett | I1-I6 | Eleven genomför experimentella undersökningar tillsammans med andra.<br><br>Eleven arbetar | Förmåga att genomföra en experimentell undersökning | Eleven deltar i experimentellt arbete genom att observera genomförandet av undersökningarna med hänsyn till | Eleven kan göra observationer och mätningar enligt en plan, vid behov under handledning.<br><br>Eleven arbetar | Eleven arbetar på ett säkert sätt och gör observationer och mätningar enligt anvisningar eller en plan. | Eleven arbetar på ett säkert och konsekvent sätt, vid behov självständigt, samt gör observationer och mätningar på ett |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| säkert och konsekvent sätt | | på ett säkert och konsekvent sätt. | | säkerhetsaspekterna samt klarar av att berätta om sina observationer. | på ett säkert sätt tillsammans med andra. | Eleven samarbetar med de andra. | ändamålsenligt sätt.<br><br>Eleven kan genomföra olika undersökningar i samarbete med andra och stöder vid behov de övriga gruppmedlemmarna. |
| M7 handleda eleven att behandla, tolka och presentera egna undersökningsresultat samt utvärdera dem och hela undersökningsprocessen | I1-I6 | Eleven behandlar och analyserar resultaten av undersökningarna och utvärderar undersökningsprocessen. | Förmåga att behandla, presentera och utvärdera undersökningsresultat | Eleven beskriver den utförda undersökningen och dess resultat genom att stödja sig på den sammanställda informationen eller på observationerna i undersökningen. | Eleven behandlar den information som sammanställts i undersökningen och presenterar undersökningsresultaten enligt anvisningar samt drar enkla slutsatser.<br><br>Eleven kan ge exempel på faktorer som påverkar resultatens korrekthet och tillförlitlighet. | Eleven behandlar och presenterar undersökningsresultat samt drar slutsatser.<br><br>Eleven kan ge exempel på faktorer som påverkar hur korrekta och pålitliga resultaten är och på hur undersökningsprocessen fungerar. | Eleven behandlar, tolkar och presenterar undersökningsresultat på ett för fysiken typiskt sätt, samt motiverar slutsatserna genom att stödja sig på det material som tagits fram i undersökningarna.<br><br>Eleven kan utvärdera både resultaten och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | undersöknings-processen. |
| M8 handleda eleven att förstå betydelsen av tekniska tillämp-ningar och princi-perna för hur de fungerar samt in-spirera eleven att vara med och skapa, planera, utveckla och till-lämpa enkla tek-niska lösningar | I1-I6 | Eleven förstår betydelsen av tekniska tillämp-ningar och princi-perna för hur de fungerar.<br><br>Eleven utvecklar och tillämpar enkla tekniska lösningar i sam-arbete med andra. | Teknologiska kunskaper och förmåga att sam-arbeta kring tek-nologisk pro-blemlösning | Eleven förstår betydelsen av tekniska tillämp-ningar i sitt eget liv och kan nämna några ex-empel bland dem där man använt fysik. | Eleven kan ge ex-empel på hur fy-sik tillämpas inom teknologin och beskriva hur dessa tillämp-ningar används.<br><br>Eleven deltar med idéer och planer för tek-nologisk pro-blemlösning. | Eleven kan be-skriva tekniska tillämpningar där fysik använts och förklara princi-perna för hur de fungerar.<br><br>Eleven arbetar i samarbete med andra för att söka idéer till samt planera, ut-veckla och till-lämpa en teknisk lösning i vilken fysik använts. | Eleven beskriver tillämpningar inom teknik där fysik används och förklarar principerna för hur de fungerar samt motiverar deras betydelse för samhället.<br><br>Eleven är aktiv då man söker idéer, planerar, utvecklar och till-lämpar en tek-nisk lösning både självständigt och konstruktivt i samarbete med andra. |
| M9 handleda eleven att använda digitala verktyg för att söka, behandla och presentera | I1-I6 | Eleven använder digitala verktyg samt simule-ringar i sitt eget lärande. | Förmåga att an-vända digitala verktyg | Eleven använder under handled-ning digitala verktyg för att söka informat-ion. | Eleven använder digitala verktyg för att hämta och presentera in-formation utgå-ende från | Eleven använder digitala verktyg eller applikatio-ner för att hämta, behandla och presentera | Eleven använder digitala verktyg eller applikatio-ner självständigt för att hämta, behandla och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| information och mätresultat samt stödja elevens lärande med hjälp av åskådliga simuleringar | | | | Eleven bekantar sig med någon simulering som stöder lärandet. | anvisningarna.<br><br>Eleven kan göra observationer av en simulering. | information och mätresultat.<br><br>Eleven kan göra observationer och dra slutsatser av en simulering. | presentera information och mätresultat.<br><br>Eleven kan göra observationer och dra slutsatser av en simulering.<br><br>Eleven kan göra generaliseringar med hjälp av en simulering. |
| **Kunskaper i fysik och användning av dem** | | | | | | | |
| M10 handleda eleven att använda fysikaliska begrepp på ett exakt sätt och att forma sina begreppsstrukturer i enlighet med uppfattningar som utgår från naturvetenskapliga teorier | I1-I6 | Eleven använder fysikaliska begrepp exakt och tillämpar naturvetenskapliga teorier i sitt tänkande. | Förmåga att använda och strukturera begrepp | Eleven förklarar fenomen i fysiken genom att använda några fysikaliska begrepp. | Eleven förklarar fenomen i fysiken genom att använda fysikens centrala begrepp. | Eleven förklarar fenomen i fysiken genom att använda fysikens centrala begrepp.<br><br>Eleven kan kombinera ett fenomen med tillhörande egenskaper och med storheter som | Eleven förklarar fenomen i fysiken genom att använda fysikens centrala begrepp exakt.<br><br>Eleven kan kombinera egenskaper och storheter som beskriver egenskaperna i anknytning |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | beskriver egenskaperna. | till fenomen till en begreppsstruktur. |
| M11 handleda eleven att använda olika modeller för att beskriva och förklara fenomen samt att göra prognoser | I1-I6 | Eleven använder olika modeller då hen undersöker fenomen. | Förmåga att använda modeller | Eleven kan ge några exempel på modeller som använts i beskrivningen av fenomen. | Eleven använder enkla modeller i beskrivning av fenomen och uppgörande av prognoser. | Eleven använder enkla modeller och gör utgående de från dem upp prognoser och kan förklara hur modellen är skapad utgående från mätresultat.<br><br>Eleven kan bedöma modellens relation till verkligheten. | Eleven använder modeller och gör utgående från dem upp prognoser och kan skapa enkla modeller utgående från mätresultat.<br><br>Eleven kan bedöma modellens relation till verkligheten samt modellens begränsningar eller brister. |
| M12 handleda eleven att använda och kritiskt bedöma olika informationskällor och att uttrycka och motivera olika åsikter på ett för fysiken typiskt sätt | I1-I6 | Eleven använder och bedömer kritiskt olika informationskällor samt uttrycker och motiverar olika åsikter på ett för fysiken typiskt sätt. | Förmåga att argumentera och använda informationskällor | Eleven söker under handledning information ur olika informationskällor.<br><br>Eleven känner till synpunkter som motiveras på ett | Eleven söker information ur olika informationskällor.<br><br>Eleven kan uttrycka olika synvinklar och övar sig att motivera dem på ett för | Eleven söker information ur olika informationskällor och väljer informationskällor som anses vara tillförlitliga.<br><br>Eleven kan | Eleven söker information ur olika informationskällor och kan reflektera över informationskällans tillförlitlighet.<br><br>Eleven kan |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | för fysiken typiskt sätt. | fysiken typiskt sätt. | uttrycka och motivera olika synvinklar på ett för fysiken typiskt sätt. | uttrycka och motivera olika synvinklar på ett för fysiken typiskt sätt samt jämföra motstridiga synvinklar med varandra. |
| M13 handleda eleven att uppfatta den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap | I1, I4 | Eleven uppfattar den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap. | Förmåga att uppfatta den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och sätt på vilka kunskap produceras | Eleven känner till att experimentellt arbete är det sätt på vilket man inom fysik producerar naturvetenskaplig kunskap. | Eleven kan ge exempel på hur naturvetenskaplig kunskap utvecklas och på vetenskapliga sätt att producera kunskap. | Eleven kan med hjälp av exempel i anknytning till fysik beskriva den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling.<br><br>Eleven kan beskriva vetenskapliga sätt att producera kunskap. | Eleven kan med hjälp av exempel i anknytning till fysik förklara och motivera den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling.<br><br>Eleven kan förklara och motivera vetenskapliga sätt att producera kunskap. |
| M14 handleda eleven att nå tillräckliga teoretiska kunskaper för fortsatta studier i fråga om | I5, I6 | Eleven når tillräckliga teoretiska kunskaper för fortsatta studier. | Hur eleven nått teoretiska kunskaper i fråga om växelverkan och rörelse samt | Eleven känner i bekanta situationer till några begrepp, fenomen och storheter i | Eleven kan i bekanta situationer använda några centrala begrepp, objekt, fenomen, | Eleven kan i bekanta situationer använda centrala begrepp, objekt, fenomen, egenskaper, | Eleven kan i bekanta och tillämpningsbara situationer använda centrala begrepp, objekt, |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| växelverkan och rörelse samt elektricitet | | | elektricitet för fortsatta studier | anknytning till växelverkan och rörelse samt elektricitet. | egenskaper, storheter, modeller och lagar i anknytning till växelverkan och rörelse samt elektricitet. | storheter, modeller och lagar i anknytning till växelverkan och rörelse samt elektricitet. | fenomen, egenskaper, storheter, modeller och lagar i anknytning till växelverkan och rörelse samt elektricitet. |
| M15 handleda eleven att tillämpa sina kunskaper och färdigheter i fysik inom mångvetenskapliga lärområden samt erbjuda eleven möjligheter att lära sig hur fysik tillämpas i olika situationer, till exempel i naturen, i näringslivet, i organisationer eller i vetenskapliga samfund | I1-I6 | Eleven tillämpar sina kunskaper och färdigheter i fysik i olika situationer. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | . | |

# Kemi

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i kemi i årskurs 7–9**

Disponering av arbetet i mindre helheter, projekt eller experimentella arbeten med egna mål och bedömningsgrunder stöder en mångsidig bedömning. Bedömningen av experimentellt arbete kan avancera från grundläggande färdigheter i arbete, observation och mätning till handledda undersökningsuppgifter och slutligen till öppna undersökningar. Eleverna ska vägledas att ge akt på sina förkunskaper, färdigheter och förhandsuppfattningar. Arbetet främjas med hjälp av konstruktiv respons och frågor. Uppmuntrande respons bidrar i synnerhet till att utveckla undersökningsfärdigheterna och stärka motivationen. I slutet av studiehelheterna bedöms hur väl eleverna har nått de uppställda målen och uppmärksamheten riktas mot nya utvecklingsområden. Bedömningen ska grunda sig på olika alster men också på observation av arbetet. Förutom alstrens innehåll bedöms studieprocessen och arbetets olika faser, till exempel hur eleverna formulerar frågor, avgränsar ämnet, söker information, motiverar åsikter, använder begrepp, hur tydligt de uttrycker sig och hur de slutför arbetet. Elevernas färdigheter i självvärdering och förmåga att ge och ta emot kamratrespons ska utvecklas som en del av den formativa bedömningen. Diskussioner mellan läraren och eleven kan användas som stöd för bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i kemi avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i kemi då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i kemi som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för kemi. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i kemi och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i kemi och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Med handledning av arbetet avses i kemin exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsinstruktioner, framställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel under arbetets gång. Beskrivningarna av kunskapskraven i slutbedömningen är kumulativa, dvs. kriterierna för ett vitsord ingår i kriterierna för följande vitsord, även om detta inte är separat utskrivet för varje mål.

| Mål för undervisningen | Innehåll | Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen | Föremål för bedömningen | Kunskapskrav för vitsordet 5 | Kunskapskrav för vitsordet 7 | Kunskapskrav för vitsordet 8 | Kunskapskrav för vitsordet 9 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Betydelse, värderingar och attityder** | | | | | | | |
| M1 uppmuntra och inspirera eleven att studera kemi | I1-I6 | Eleven upplever studierna i kemi meningsfulla. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |
| M2 handleda och uppmuntra eleven att identifiera sina kunskaper i kemi, att ställa upp mål för sitt arbete och att arbeta långsiktigt | I1-I6 | Eleven utvärderar sitt eget kunnande i kemi, lägger upp mål för sitt arbete och arbetar långsiktigt. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M3 handleda eleven att förstå betydelsen av att kunna kemi i sitt eget liv, i livsmiljön och i samhället | I1-I6 | Eleven förstår vilken betydelse kunskaper i kemi har i det egna livet, i livsmiljön och i samhället. | Förmåga att förstå betydelsen av kemi | Eleven känner till att vissa fenomen hör ihop med kemi och betydelsen av att kunna kemi i vissa yrken. | Eleven kan ge exempel på vardagliga situationer där man behöver kunskaper och färdigheter i kemi.<br><br>Eleven kan nämna yrken, i vilka man behöver kunskap i kemi. | Eleven förklarar med hjälp av exempel vilka kunskaper och färdigheter i kemi som vi har nytta av i den egna livsmiljön.<br><br>Eleven kan ge exempel på betydelsen av att kunna kemi inom olika yrken och i fortsatta studier. | Eleven förklarar med hjälp av exempel vilka kunskaper och färdigheter i kemi som vi har nytta av i det egna livet och i samhället.<br><br>Eleven kan motivera betydelsen av kunskaper i kemi inom olika yrken och i fortsatta studier. |
| M4 handleda eleven att använda sina kemikunskaper för att bygga en hållbar framtid samt att bedöma sina val med tanke på en hållbar användning av naturresurser och livscykeln hos en produkt | I1-I6 | Eleven förstår betydelsen av kemi för att bygga en hållbar framtid samt utvärderar sina egna val med tanke på en hållbar användning av naturresurser och livscykeln hos en produkt. | Kunskaper och färdigheter i hållbar utveckling ur kemins perspektiv | Eleven kan ge exempel på egna val som har betydelse med tanke på hållbar användning av naturresurser och livscykeln hos en produkt. | Eleven kan ge exempel på situationer, där kemi behövs för att bygga en hållbar framtid.<br><br>Eleven kan nämna några goda lösningar med tanke på hållbar användning av | Eleven kan med hjälp av exempel beskriva på vilket sätt kunskaper i kemi behövs för att bygga en hållbar framtid.<br><br>Eleven kan beskriva olika lösningar med tanke på hållbar användning av | Eleven motiverar med hjälp av exempel hur kemi används för att bygga en hållbar framtid.<br><br>Eleven kan förklara sambandet mellan orsak och verkan i anknytning till att bygga en hållbar |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | naturresurser och livscykeln hos en produkt. | naturresurser och livscykeln hos en produkt. | framtid samt kan motivera olika lösningar med tanke på hållbar användning av naturresurser och livscykeln hos en produkt. |
| **Forskningsfärdigheter** | | | | | | | |
| M5 uppmuntra eleven att formulera frågor kring de fenomen som granskas och att vidareutveckla frågorna till utgångspunkter för undersökningar och annan aktivitet | I1-I6 | Eleven formulerar forskningsfrågor om de fenomen som granskas. | Förmåga att formulera frågor samt planera undersökningar och annan aktivitet | Eleven känner igen fenomen i anknytning till vilka man kan utveckla undersökningsfrågor. | Eleven formulerar enkla frågor i anknytning till det ämnesområde som granskas och som kan utvecklas till utgångspunkter för undersökningar. | Eleven formulerar preciserade frågor för att undersöka de fenomen som ska granskas till exempel genom att avgränsa variabler. | Eleven formulerar motiverade frågor kring de fenomen som ska granskas genom att stödja sig på tidigare inhämtade kunskaper om fenomenen.<br><br>Eleven utvecklar frågor som utgångspunkter för undersökningar eller annan aktivitet. |
| M6 handleda eleven att | I1-I6 | Eleven genomför experimentella | Förmåga att genomföra en | Eleven deltar i experimentellt | Eleven kan göra observationer | Eleven arbetar på ett säkert sätt | Eleven arbetar på ett säkert och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| genomföra experimentella undersökningar i samarbete med andra och att arbeta på ett säkert och konsekvent sätt | | undersökningar tillsammans med andra.<br><br>Eleven arbetar på ett säkert och konsekvent sätt. | experimentell undersökning | arbete genom att observera genomförandet av undersökningarna med hänsyn till säkerhetsaspekterna samt klarar av att berätta om sina observationer. | och mätningar enligt en plan, vid behov under handledning.<br><br>Eleven arbetar på ett säkert sätt tillsammans med andra. | och gör observationer och mätningar enligt anvisningar eller en plan.<br><br>Eleven samarbetar med de andra. | konsekvent sätt, vid behov självständigt, samt gör observationer och mätningar på ett ändamålsenligt sätt.<br><br>Eleven kan genomföra olika undersökningar i samarbete med andra och stöder vid behov de övriga gruppmedlemmarna. |
| M7 handleda eleven att behandla, tolka och presentera egna undersökningsresultat samt utvärdera dem och hela undersökningsprocessen | I1-I6 | Eleven behandlar och analyserar resultaten av undersökningarna och utvärderar undersökningsprocessen. | Förmåga att behandla, presentera och utvärdera undersökningsresultat | Eleven beskriver den utförda undersökningen och dess resultat genom att stödja sig på den sammanställda informationen eller på de gjorda observationerna i undersökningen. | Eleven behandlar den information som sammanställts i undersökningen och presenterar undersökningsresultaten enligt instruktionerna samt drar enkla slutsatser. | Eleven behandlar och presenterar undersökningsresultat samt drar slutsatser.<br><br>Eleven kan ge exempel på faktorer som påverkar hur korrekta och pålitliga resultaten är och | Eleven behandlar, tolkar och presenterar undersökningsresultat på ett för kemin typiskt sätt, samt motiverar slutsatserna genom att stödja sig på det material som |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Eleven nämner faktorer som påverkar resultatens korrekthet och tillförlitlighet. | på hur undersökningsprocessen fungerar. | tagits fram i undersökningarna.<br><br>Eleven kan utvärdera både resultaten och undersökningsprocessen. |
| M8 vägleda eleven att uppfatta hur kemi tillämpas inom teknologi samt att vara med och skapa, planera, utveckla och tillämpa lösningar som omfattar tillämpning av kemi i samarbete med andra | I1-I6 | Eleven förstår hur kemi tillämpas inom teknologin.<br><br>Eleven utvecklar och tillämpar enkla teknologiska lösningar i samarbete med andra. | Teknologiska kunskaper och förmåga att samarbeta kring teknologisk problemlösning | Eleven förstår betydelsen av teknologiska tillämpningar i sitt eget liv och kan nämna några exempel bland dem, där man använt kemi. | Eleven kan ge exempel på hur kemi tillämpas inom teknologin och beskriva hur dessa tillämpningar används.<br><br>Eleven deltar med idéer och planer för problemlösning. | Eleven kan beskriva teknologiska tillämpningar där kemi tillämpas och förklara principerna för hur de fungerar.<br><br>Eleven arbetar i samarbete med andra för att söka idéer till samt planera, utveckla och tillämpa en teknologisk lösning i vilken kemi använts. | Eleven beskriver tillämpningar inom teknologin där kemi används och förklarar principerna för hur de fungerar samt motiverar deras betydelse för samhället.<br><br>Eleven är aktiv då man söker idéer, planerar, utvecklar och tillämpar en lösning både självständigt och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | konstruktivt i samarbete med andra. |
| M9 handleda eleven att använda digitala verktyg för att söka, behandla och presentera information och mätresultat samt stödja elevens lärande med hjälp av åskådliga simuleringar | I1-I6 | Eleven använder digitala verktyg samt simuleringar i sitt eget lärande. | Förmåga att använda digitala verktyg | Eleven använder under handledning digitala verktyg för att söka information.<br><br>Eleven bekantar sig med någon simulering som stöder lärandet. | Eleven använder digitala verktyg för att hämta och presentera information enligt anvisningarna.<br><br>Eleven kan göra observationer av en simulering. | Eleven använder digitala verktyg eller applikationer för att hämta, behandla och presentera information och mätresultat.<br><br>Eleven kan göra observationer och dra slutsatser av en simulering. | Eleven använder digitala verktyg eller applikationer självständigt för att hämta, behandla och presentera information och mätresultat.<br><br>Eleven kan göra observationer och dra slutsatser av en simulering. Eleven kan göra generaliseringar med hjälp av en simulering. |
| **Kunskaper i kemi och användning av dem** | | | | | | | |
| M10 handleda eleven att använda kemiska begrepp på ett exakt sätt och att | I1-I6 | Eleven använder kemiska begrepp exakt och tillämpar | Förmåga att använda och strukturera begrepp | Eleven förklarar fenomen i kemin genom att använda några kemiska begrepp. | Eleven förklarar fenomen i kemin genom att använda kemins | Eleven förklarar fenomen i kemin genom att använda kemins | Eleven förklarar fenomen i kemin genom att använda kemins |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| forma sina begreppsstrukturer i enlighet med uppfattningar som utgår från naturvetenskapliga teorier | | naturvetenskapliga teorier i sitt tänkande. | | | centrala begrepp. | centrala begrepp.<br><br>Eleven kan kombinera ett fenomen med tillhörande egenskaper och med storheter som beskriver egenskaperna. | centrala begrepp exakt.<br><br>Eleven kan kombinera egenskaper och storheter som beskriver egenskaperna i anknytning till fenomen till en begreppsstruktur. |
| M11 handleda eleven att använda olika modeller för att beskriva och förklara ämnens struktur och kemiska fenomen | I1-I6 | Eleven använder olika modeller då hen granskar ämnets struktur och kemiska fenomen. | Förmåga att använda modeller | Eleven känner till att modeller används för att beskriva ämnens struktur. | Eleven kan nämna exempel där modeller används för att illustrera strukturen hos ett ämne och kemiska fenomen. | Eleven kan beskriva ämnens struktur och kemiska fenomen med olika modeller.<br><br>Eleven kan bedöma modellens relation till verkligheten. | Eleven kan beskriva och förklara strukturen hos ett ämne och kemiska fenomen genom att använda olika modeller.<br><br>Eleven kan bedöma modellens relation till verkligheten samt modellens begränsningar eller brister. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M12 handleda eleven att använda och kritiskt bedöma olika informationskällor och att uttrycka och motivera olika åsikter på ett för kemin typiskt sätt | I1-I6 | Eleven använder och bedömer kritiskt olika informationskällor samt uttrycker och motiverar olika åsikter på ett för kemin typiskt sätt. | Förmåga att argumentera och använda informationskällor | Eleven söker under handledning information från olika informationskällor.<br><br>Eleven känner till åsikter som motiveras på ett för kemin typiskt sätt. | Eleven söker information ur olika informationskällor.<br><br>Eleven kan uttrycka olika synvinklar och övar sig att motivera dem på ett för kemin typiskt sätt. | Eleven söker information ur olika informationskällor och väljer informationskällor som anses vara tillförlitliga.<br><br>Eleven kan uttrycka och motivera olika synvinklar på ett för kemin typiskt sätt. | Eleven söker information ur olika informationskällor och kan reflektera över informationskällans tillförlitlighet.<br><br>Eleven kan uttrycka och motivera olika synvinklar på ett för kemin typiskt sätt samt jämföra motstridiga synvinklar med varandra. |
| M13 handleda eleven att uppfatta den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap | I1, I4 | Eleven uppfattar den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap. | Förmåga att uppfatta den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och sätt på vilka kunskap produceras | Eleven känner till att experimentellt arbete är det sätt på vilket man inom kemin producerar naturvetenskaplig kunskap. | Eleven kan ge exempel på hur naturvetenskaplig kunskap utvecklas och på vetenskapliga sätt att producera kunskap. | Eleven kan med hjälp av exempel i anknytning till kemin beskriva den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling.<br><br>Eleven kan beskriva | Eleven kan med hjälp av exempel i anknytning till kemi förklara och motivera den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | vetenskapliga sätt att producera kunskap. | Eleven kan förklara och motivera vetenskapliga sätt att producera kunskap. |
| M14 handleda eleven att förstå de grundläggande principerna för ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår | I5, I6 | Eleven förstår de grundläggande principerna för ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår. | Hur eleven nått teoretiska kunskaper i fråga om ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår för fortsatta studier. | Eleven känner i bekanta situationer igen några begrepp och fenomen, i anknytning till ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår. | Eleven kan i bekanta situationer använda några centrala begrepp, fenomen och modeller i anknytning till ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår. | Eleven kan i bekanta situationer använda centrala begrepp, fenomen och modeller i anknytning till ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår. | Eleven kan i bekanta och tillämpliga situationer använda centrala begrepp, fenomen och modeller i anknytning till ämnens egenskaper, struktur och omvandlingar som dessa genomgår. |
| M15 handleda eleven att tillämpa sina kunskaper och färdigheter i kemi inom mångvetenskapliga lärområden samt erbjuda eleven möjligheter att lära sig hur kemi tillämpas i olika | I1-I6 | Eleven tillämpar sina kunskaper och färdigheter i kemi i olika situationer. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| situationer, till exempel i naturen, i näringslivet, i organisationer eller i vetenskapliga samfund | | | | | | | |

## Hälsokunskap

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i hälsokunskap i årskurserna 7–9**

Föremål för bedömningen i hälsokunskap är de olika delområdena inom hälsokunskap. Syftet med bedömningen och responsen är att stödja lärandet och sporra eleverna att utveckla sina kunskaper i hälsokunskap och att tillämpa dem i vardagen. Eleverna ska ges möjlighet att visa sina kunskaper på ett mångsidigt sätt, i olika skeden av undervisningen och med hänsyn till delområdets karaktär. Som stöd för lärandet ska man även använda självvärdering och kamratrespons. I hälsokunskap är det särskilt viktigt att komma ihåg att bedömningen inte ska basera sig på elevens värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala kompetens, temperament eller andra personliga egenskaper. I målen som anknyter till etiskt tänkande och självkännedom ska man beakta hur eleven begrundar och motiverar det aktuella temat ur ett hälsoperspektiv genom att utnyttja begrepp och olika källor inom området.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i hälsokunskap avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i hälsokunskap då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i hälsokunskap som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för hälsokunskap. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i hälsokunskap och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i hälsokunskap och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Med handledning av eleven avses i hälsokunskap till exempel att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, ställer handledande frågor, åskådliggör med material eller ger motsvarande exempel. I kunskapskraven ingår beskrivningarna för de lägre vitsorden i beskrivningarna för det högre vitsordet.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Växande och utveckling som stöder hälsan** | | | | | | | |
| M1 handleda eleven att förstå bredden av begreppet hälsa, olika sätt att främja hälsan samt människans levnadslopp, växande och utveckling ur ett resursperspektiv | I1–I3 | Eleven lär sig att granska bredden av begreppet hälsa, olika sätt att främja hälsan samt människans levnadslopp och växande och utveckling ur ett resursperspektiv. | Elevens uppfattning om hälsa | Eleven kan nämna något delområde inom hälsa.<br><br>Eleven kan nämna något skede i människans levnadslopp. | Eleven kan med hjälp av exempel beskriva delområdena inom hälsa och sambandet mellan dem samt kan ge ett exempel på vad som avses med att främja hälsan.<br><br>Eleven kan beskriva något skede i människans levnadslopp och nämna | Eleven kan med hjälp av exempel beskriva delområdena inom hälsa och sambandet mellan dem. Eleven kan med hjälp av exempel beskriva vad som avses med att främja hälsan.<br><br>Eleven kan beskriva olika skeden i människans levnadslopp, i | Eleven kan beskriva delområdena inom hälsa och förklara orsakssambanden mellan dem. Eleven kan redogöra för vad som avses med att främja hälsan.<br><br>Eleven kan redogöra för olika skeden i människans levnadslopp och kan bedöma vilken |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | särdrag för växandet och utvecklingen under ungdomen. | synnerhet utvecklingen under ungdomen, och kan med hjälp av exempel beskriva betydelsen av hälsa, växande och utveckling som resurser i livet. | betydelse hälsa har som en resurs i olika livsskeden. |
| M2 handleda eleven att utveckla sina emotionella och kommunikativa färdigheter samt förmågan att agera i olika konflikt- och krissituationer | I1 | Eleven lär sig att använda sina emotionella och kommunikativa färdigheter samt lär sig att använda olika metoder för att hantera konflikt- och krissituationer. | Förmåga att analysera sina emotionella och kommunikativa färdigheter och hur man reglerar sitt beteende | Eleven kan nämna grundläggande känslor och känner till att de inverkar på beteendet.<br><br>Eleven kan ange konfliktsituationer samt nämna drag som är karakteristiska för stress och kriser. | Eleven kan nämna de grundläggande känslorna samt ge några exempel på växelverkan mellan känslor och beteende.<br><br>Eleven kan nämna sätt för att reda ut konfliktsituationer och för att hantera stress och kriser. | Eleven kan utöver de grundläggande känslorna även beskriva andra känslor och ge exempel på växelverkan mellan känslor och beteende och hur man reglerar sitt beteende.<br><br>Eleven kan beskriva olika lösningar och sätt för att reda ut konfliktsituationer samt för att | Eleven kan kategorisera känslor, analysera bakgrundsfaktorer som inverkar på dem samt redogöra för olika sätt att reglera sitt beteende och sin kommunikation.<br><br>Eleven kan redogöra för orsaker till konfliktsituationer samt för motiverade sätt och lösningar för att reda ut |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | hantera stress och kriser. | konfliktsituat-ioner och för att hantera stress och kriser. |
| M3 handleda eleven att ut-veckla sin själv-kännedom och att ge akt på sina värderingar och attityder samt kroppens och sinnets signaler samt att kontroll-lera faktorer som stöder det egna beteendet, läran-det och studi-erna | I1 | Eleven lär sig att utveckla sin själv-kännedom och att reglera sitt beteende och lä-rande | | *Används inte som grund för bildandet av vits-ord. Eleven hand-leds att reflek-tera över sina er-farenheter som en del av själv-värderingen.* | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M4 handleda eleven att reflektera över frågor med anknytning till individualitet, gemenskap och jämlikhet ur ett hälsoperspektiv samt stödja elevens förmåga att handla på ett ansvarsfullt sätt i kommunikationssituationer | I1, I3 | Eleven lär sig att reflektera över frågor med anknytning till individualitet, gemenskap och jämlikhet ur ett hälsoperspektiv samt lär sig att handla på ett ansvarfullt sätt i kommunikationssituationer. | Förmåga att analysera den hälsomässiga utvecklingen och att agera i kommunikationssituationer | Eleven kan nämna faktorer som inverkar på individualiteten och ge något exempel på sambandet mellan sociala relationer och det psykiska välbefinnandet och hälsan.<br><br>Eleven kan nämna etiska frågor som anknyter till samspel och kommunikation och kan under handledning komma med lösningar till dem. | Eleven kan beskriva faktorer som inverkar på individualiteten och ge exempel på vilken betydelse sociala relationer har för det psykiska välbefinnandet och hälsan.<br><br>Eleven kan beskriva etiska frågor som anknyter till samspel och kommunikation och kan komma med lösningar till dem. | Eleven kan med hjälp av exempel och ur ett hälsoperspektiv analysera frågor som anknyter till den individuella utvecklingen samt kan analysera vilken betydelse sociala relationer har för det psykiska välbefinnandet och hälsan.<br><br>Eleven kan analysera etiska frågor som anknyter till samspel och kommunikation och kan komma med ansvarsfulla lösningar till dem. | Eleven kan ur ett hälsoperspektiv analysera och motivera frågor som anknyter till den individuella utvecklingen samt kan bedöma vilken betydelse sociala relationer har för det psykiska välbefinnandet och hälsan.<br><br>Eleven kan värdera etiska frågor som anknyter till samspel och kommunikation samt kan värdera och motivera ansvarsfulla lösningar till dem. |
| **Faktorer som stöder och tär på hälsan och att förebygga sjukdomar** | | | | | | | |
| M5 handleda eleven att | I1–I3 | Eleven lär sig att granska faktorer | Förmåga att observera faktorer | Eleven kan nämna faktorer | Eleven kan beskriva faktorer | Eleven kan analysera faktorer | Eleven kan analysera och bedöma |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| fördjupa sin förståelse för fysisk, psykisk och social hälsa och faktorer och mekanismer som stärker och hotar dessa samt stödja elevens förmåga att använda relaterade begrepp på ett korrekt sätt | | och mekanismer som stärker och hotar den fysiska, psykiska och sociala hälsan samt lär sig att använda relaterade begrepp på ett korrekt sätt. | som påverkar hälsan samt använda begrepp som anknyter till hälsa | som stöder respektive hotar hälsan.<br><br>Eleven kan under handledning använda enstaka begrepp som anknyter till hälsa och sjukdom. | som stöder respektive hotar hälsan samt kan i huvuddrag beskriva sambanden mellan dem.<br><br>Eleven kan på ett korrekt sätt använda några begrepp som anknyter till hälsa och sjukdom. | som stöder respektive hotar hälsan samt kan beskriva sambanden mellan dem.<br><br>Eleven kan i huvudsak använda begrepp som anknyter till hälsa och sjukdom på ett korrekt sätt. | faktorer som stöder respektive hotar hälsan samt kan beskriva deras samband och orsakssammanhang.<br><br>Eleven kan använda begrepp som anknyter till hälsa och sjukdom på ett korrekt sätt. |
| M6 stödja eleven att utveckla sina färdigheter att söka och använda information om hälsa och sjukdomar samt främja elevens förmåga att agera ändamålsenligt i situationer som anknyter till hälsa, säkerhet och sjukdomar | I2- I3 | Eleven lär sig att söka och använda information om hälsa och sjukdomar samt lär sig att agera ändamålsenligt i situationer som anknyter till hälsa, säkerhet och sjukdomar. | Förmåga att tillämpa kunskaper och färdigheter med anknytning till hälsa, säkerhet och sjukdom | Eleven kan under handledning söka hälsorelaterad information.<br><br>Eleven kan nämna något tillvägagångssätt för egenvård, för att söka hjälp och för situationer som hotar hälsan och tryggheten. | Eleven kan söka hälsorelaterad information ur några källor och kan ställvis använda informationen på ett ändamålsenligt sätt.<br><br>Eleven kan ange tillvägagångssätt för egenvård, för att söka hjälp och för | Eleven kan söka hälsorelaterad information i olika källor och huvudsakligen använda den på ett ändamålsenligt sätt.<br><br>Eleven kan beskriva ändamålsenliga tillvägagångssätt för egenvård, för att söka hjälp och | Eleven kan söka hälsorelaterad information mångsidigt i olika informationskällor, kan bilda sökord och avgränsa sökningen samt använda informationen på ett ändamålsenligt sätt.<br><br>Eleven kan bedöma olika |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | situationer som hotar hälsan och tryggheten. | för situationer som hotar hälsan och tryggheten. | tillvägagångssätt för egenvård, för att söka hjälp och för situationer som hotar hälsan och tryggheten. |
| M7 handleda eleven att iaktta och utvärdera sina egna vanor, val och motiv som berör hälsa och säkerhet samt uppmuntra eleven att reflektera över resurser som är viktiga för den egna hälsan | I1- I2 | Eleven lär sig att iaktta och utvärdera faktorer som anknyter till den egna hälsan och säkerheten samt lär sig att reflektera över resurser som är viktiga för den egna hälsan. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |
| M8 handleda eleven att iaktta och kritiskt granska företeelser som anknyter till hälsa och sjukdom samt värderingar och normer som är | I1–I3 | Eleven lär sig att iaktta och kritiskt granska företeelser som anknyter till hälsa och sjukdom samt värderingar och normer som är förknippade med | Förmåga att granska företeelser som anknyter till hälsa och sjukdom samt bedöma tillförlitligheten i hälsorelaterad information | Eleven kan nämna faktorer som påverkar hälsovanorna samt kan nämna etiska frågor som anknyter till livsstil. Eleven kan ge ett exempel | Eleven kan beskriva faktorer som påverkar hälsovanorna samt kan beskriva etiska frågor som anknyter till livsstil. Eleven kan ge | Eleven kan analysera faktorer som påverkar hälsovanorna och förklara hur olika företeelser som anknyter till hälsovanor uppstår. | Eleven kan bedöma faktorer som påverkar hälsovanorna samt kan förklara och motivera hur företeelser som anknyter till hälsovanor uppstår. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| förknippade med dem och att bedöma tillförlitligheten och relevansen i information | | dem. Eleven lär sig att bedöma tillförlitligheten och relevansen i information. | | på konsekvenserna av val som gäller livsstilen.<br><br>Eleven kan nämna någon faktor som beskriver tillförlitligheten i hälsorelaterad information. | exempel på konsekvenserna av val som gäller livsstilen.<br><br>Eleven kan under handledning bedöma tillförlitligheten i hälsorelaterad information utgående från några faktorer som beskriver informationens tillförlitlighet. | Eleven kan beskriva etiska frågor som anknyter till livsstil och analysera konsekvenserna av val som gäller livsstilen.<br><br>Eleven kan bedöma tillförlitligheten i hälsorelaterad information utgående från flera faktorer som beskriver informationens tillförlitlighet. | Eleven kan analysera etiska frågor som anknyter till livsstil samt kan bedöma och motivera konsekvenserna av val som gäller livsstilen.<br><br>Eleven kan ur olika synvinklar bedöma tillförlitligheten i hälsorelaterad information och hur användbar informationen är. |
| **Hälsa, samfund, samhälle och kultur** | | | | | | | |
| M9 handleda eleven att förstå samhällets, omgivningens, kulturens och informations- och | I3 | Eleven lär sig att iaktta samhällets, omgivningens, kulturens och informations- och | Förmåga att förstå hur omgivningen påverkar hälsan | Eleven kan nämna effekter som livsmiljön har på hälsan och kan nämna samband mellan hälsa och | Eleven kan beskriva effekter som livsmiljön har på hälsan samt ge exempel på samband mellan hälsa och | Eleven kan analysera centrala direkta och indirekta effekter som livsmiljön har på hälsan samt förklara | Eleven kan bedöma centrala direkta och indirekta effekter som livsmiljön har på hälsan samt bedöma |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kommunikations-teknologins betydelse för hälsa och välbefinnande | | kommunikations-teknologins betydelse för hälsa och välbefinnande. | | samfund, kultur eller informations- och kommunikationsteknologi. | samfund, kultur eller informations- och kommunikationsteknologi. | sambanden mellan hälsa och samfund, kultur samt informations- och kommunikationsteknologi. | sambandet mellan hälsa och samfund, kultur samt informations- och kommunikationsteknologi. |
| M10 handleda eleven att lägga grunden för den egna studie-, funktions- och arbetsförmågan och för att upprätthålla den samt att beskriva hur man använder hälsotjänster på ett ändamålsenligt sätt | I1- I2 | Eleven lär sig att lägga grunden för den egna studie-, funktions- och arbetsförmågan och för att upprätthålla den. Eleven lär sig beskriva hur man använder hälsotjänster på ett ändamålsenligt sätt. | Förmåga att uppfatta på vilka sätt man kan främja arbetsförmågan | Eleven kan nämna faktorer som påverkar studie-, funktions- och arbetsförmågan.<br><br>Eleven kan nämna den egna skolans och kommunens hälsotjänster. | Eleven kan beskriva faktorer som påverkar studie-, funktions- och arbetsförmågan.<br><br>Eleven kan beskriva den egna skolans och kommunens hälsotjänster. | Eleven kan tillämpa kunskap om faktorer som påverkar studie-, funktions- och arbetsförmågan, till exempel genom att göra upp en plan som stöder dessa.<br><br>Eleven kan beskriva olika hälsotjänster i samhället och ge exempel på hur de kan användas i olika situationer. | Eleven kan tillämpa och utvärdera kunskap om faktorer som påverkar studie-, funktions- och arbetsförmågan, till exempel genom att göra upp en motiverad plan som stöder dessa.<br><br>Eleven kan beskriva och utvärdera olika hälsotjänster i samhället och hur de kan användas på ett ändamålsenligt sätt i olika situationer. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M11 handleda eleven att förstå och bedöma uppfattningar om hälsa i den egna familjen, den närmaste omgivningen och inom olika samfund och att förstå deras betydelse för en själv samt handleda eleven att bilda sig en uppfattning om på vilka sätt hen lär sig bäst | I1–I3 | Eleven lär sig att observera uppfattningar om hälsa i den egna familjen, den närmaste omgivningen och inom olika samfund samt förstår deras betydelse för en själv. Eleven lär sig att bilda sig en uppfattning om på vilka sätt hen lär sig bäst. | Förmåga att bedöma uppfattningar om hälsa och att inse vilka faktorer som främjar lärande | Eleven kan med hjälp av ett exempel beskriva hur familjen, den närmaste omgivningen eller andra sociala samfund påverkar uppfattningarna om hälsa.<br><br>Eleven kan nämna en faktor som stöder det egna lärandet. | Eleven kan med hjälp av exempel beskriva hur familjen, den närmaste omgivningen eller andra sociala samfund påverkar uppfattningarna om hälsa samt kan känna igen hur de inverkar på den egna uppfattningen om hälsa.<br><br>Eleven kan nämna faktorer som stöder det egna lärandet. | Eleven kan med hjälp av ändamålsenliga exempel analysera hur familjen, den närmaste omgivningen och andra sociala samfund påverkar uppfattningarna om hälsa samt kan beskriva deras betydelse för den egna uppfattningen om hälsa.<br><br>Eleven kan beskriva faktorer som stöder det egna lärandet. | Eleven kan bedöma hur familjen, den närmaste omgivningen och andra sociala samfund påverkar uppfattningarna om hälsa samt kan utvärdera deras betydelse för den egna uppfattningen om hälsa.<br><br>Eleven kan analysera faktorer som stöder det egna lärandet. |
| M12 stödja elevens förmåga att kritiskt bedöma information som berör hälsa och sjukdom samt att beskriva individens rättigheter, | I3 | Eleven lär sig att kritiskt bedöma information som berör hälsa och sjukdom samt lär sig att granska individens rättigheter, ansvar och | Förmåga att bedöma hälsorelaterad information samt kännedom om metoder och sätt som påverkar hälsa och trygghet | Eleven kan nämna något sätt att påverka med hälsorelaterad information eller en faktor som inverkar på den | Eleven kan under handledning analysera sätt att påverka med hälsorelaterad information samt kan under handledning analysera | Eleven kan analysera olika sätt att påverka med hälsorelaterad information samt kan analysera tillförlitligheten i | Eleven kan bedöma sätt att påverka med hälsorelaterad information samt kan bedöma tillförlitligheten i |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| ansvar och möjligheter att påverka i frågor som gäller hälsa och trygghet i den egna lärmiljön och den närmaste omgivningen | | möjligheter att påverka i frågor som gäller hälsa och trygghet i den egna lärmiljön och den närmaste omgivningen. | | hälsorelaterade informationens tillförlitlighet.<br><br>Eleven kan ange någon konsekvens som olika livsstilar har för samhället eller för miljöns hälsa eller trygghet.<br><br>Eleven kan nämna någon metod med vilken man kan påverka hälsan och tryggheten i den närmaste omgivningen. | tillförlitligheten i den hälsorelaterade informationen.<br><br>Eleven kan beskriva vilka konsekvenser olika livsstilar har för andra människor, för samhället eller för miljöns hälsa och trygghet.<br><br>Eleven kan beskriva metoder med vilka man kan påverka hälsan och tryggheten i den närmaste omgivningen. | hälsorelaterad information.<br><br>Eleven kan analysera vilka konsekvenser olika livsstilar har för andra människor, för samhället och för miljöns hälsa och trygghet.<br><br>Eleven kan analysera metoder med vilka man kan påverka hälsan och tryggheten i den närmaste omgivningen. | hälsorelaterad information.<br><br>Eleven kan bedöma och motivera vilka konsekvenser olika livsstilar har för andra människor, för samhället och för miljöns hälsa och trygghet.<br><br>Eleven kan bedöma och motivera metoder med vilka man kan påverka hälsan och tryggheten i den närmaste omgivningen. |

# Religion

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i religion i årskurs 7–9**

Bedömningen i religion ska vara mångsidig. Bedömningen genomförs genom att observera elevens lärande, kunnande och arbete och granska elevernas mångsidiga alster. I bedömningen ingår den formativa bedömningen under lärprocessen och den summativa bedömningen av kunnande och färdigheter. I den formativa bedömningen får eleverna information om sina framsteg och prestationen i lärandet i relation till de uppställda målen. Responsen ska vara handledande och uppmuntrande. Elevernas självvärdering och kamratrespons ska användas som en del av den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i religion avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i religion då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i religion som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för religion. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i religion och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i religion och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

De nedan beskrivna kunskapskraven för slutbedömningen ska användas i alla lärokurser i religion. I beskrivningarna av kunskapskraven ingår beskrivningen av kunnandet för de lägre vitsorden i beskrivningen för det högre vitsordet.

Då slutvitsord ges ska en helhetsbild av elevens kunnande skapas, som bygger på beskrivningarna i kunskapskraven för vitsorden. Kriterierna för slutbedömningen kan också utnyttjas då tillfällen för prov på kunnande planeras eller då elevens prov på kunnande bedöms.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M1 handleda eleven att inse sambandet mellan religion och | I1, I2 | Eleven förstår den mångsidiga kommunikationen mellan | Förmåga att uppfatta det inflytande som mångfalden av | Eleven känner under handledning igen olika saker i | Eleven känner igen olika saker i omgivningen | Eleven kan ge exempel på mångfalden i anknytning till den | Eleven kan ge mångsidiga exempel på den interna |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kultur och att uppfatta den religiösa mångfalden | | religion och kultur och den religiösa mångfalden. | religioner har samt religionernas inverkan på kultur och samhälle | omgivningen som anknyter till religion såsom byggnader och symboler. | som anknyter till religion.<br><br>Eleven kan kombinera begrepp och företeelser i anknytning till religion. | religion som studeras.<br><br>Eleven visar att hen förstår att religion och kultur står i växelverkan med varandra.<br><br>Eleven känner igen olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen. | mångfalden i den religion som studeras.<br><br>Eleven kan beskriva växelverkan mellan religion och kultur på ett mångsidigt sätt.<br><br>Eleven känner igen och kan nämna olika företeelser i anknytning till religion i olika kulturer och samhällen. |
| M2 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande | I1 | Eleven fördjupar sina kunskaper om den religion som studeras och dess inflytande och utvecklas i att hämta ytterligare information om dem. | Förmåga att hantera information om den religion som studeras | Eleven kan ge ett exempel på lärorna i den religion som studeras och ett exempel på de viktigaste källorna.<br><br>Eleven kan berätta om | Eleven kan ge exempel på lärorna i den religion som studeras.<br><br>Eleven kan redogöra för uppkomsten av den religion som studeras, samt för | Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och beskriva innehållet i de viktigaste källorna. | Eleven kan analysera de grundläggande lärorna i den religion som studeras och innehållet i och tolkningen av de viktigaste källorna. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | uppkomsten av den religion som studeras. | dess källor, inflytande och utbredning.<br><br>Eleven kan enligt givna instruktioner söka ytterligare information om den religion som studeras. | Eleven kan beskriva uppkomsten och utbredningen av den religion som studeras, samt dess inflytande i olika delar av världen.<br><br>Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet. | Eleven kan beskriva uppkomsthistoria för den religion som studeras, dess utbredning och inflytande i olika delar av världen.<br><br>Eleven kan självständigt hämta ytterligare information om den religion som studeras och fästa uppmärksamhet vid källornas tillförlitlighet. |
| M3 handleda eleven att fördjupa sin kännedom om religioner och livsåskådningar på olika håll i världen samt irreligiositet | I2 | Eleven förstår vad som avses med världsreligioner, irreligiositet och åskådningar och hur de skiljer sig från varandra. Eleven utvecklar sin förmåga att söka | Kännedom om världsreligionerna och olika åskådningar | Eleven kan nämna två reli--gioner och under handledning känna igen de centrala dragen i dem.<br><br>Eleven känner under | Eleven kan nämna världsreligioner och berätta om de mest centrala dragen i dem.<br><br>Eleven kan beskriva skillnaden | Eleven kan beskriva och jämföra de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna.<br><br>Eleven kan använda begreppen religion, | Eleven kan analysera de huvudsakliga dragen i de olika världsreligionerna.<br><br>Eleven kan beskriva den rådande mångfalden inom |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | ytterligare information om dem. | | handledning igen skillnaderna mellan religion och irreligiositet. | mellan religion och irreligiositet.<br><br>Eleven kan söka ytterligare information om religioner och åskådningar enligt givna instruktioner. | irreligiositet och åskådning i ändamålsenliga sammanhang.<br><br>Eleven kan söka information om religioner och åskådningar. | religioner och irreligiositet.<br><br>Eleven kan söka information om religioner och åskådningar och fästa uppmärksamhet vid informationskällornas tillförlitlighet. |
| M4 handleda eleven att känna igen seder och symboler i olika religioner och livsåskådningar samt identifiera religiösa teman i medier, i världspolitiken och inom konst och populärkultur | I1, I2, I3 | Eleven identifierar och förstår seder i olika religioner och åskådningar samt utvecklar sin förmåga att identifiera religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten och populärkulturen. | Religiös och kulturell läskunnighet | Eleven känner utgående från exempel igen seder i anknytning till religion. | Eleven kan berätta om centrala seder i minst tre religioner.<br><br>Ur givet material känner eleven igen religiösa symboler och teman i medier, konsten och populärkulturen. | Eleven kan beskriva och nämna seder i olika religioner och kan ge ett exempel på irreligiösa seder och bruk.<br><br>Eleven känner igen och kan ge ett exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen. | Eleven kan analysera seder i olika religioner och kan ge exempel på irreligiösa seder och bruk.<br><br>Eleven identifierar och kan ge exempel på religiösa symboler och teman i medier, världspolitiken, konsten samt i populärkulturen. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M5 handleda eleven att iaktta och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk | I1, I3 | Eleven lär sig att identifiera och bedöma olika sätt att argumentera samt skillnader i religiöst och vetenskapligt språk. Eleven utvecklar sin förmåga att lyssna på andras åsikter och att motivera sina egna åsikter. | Förmåga att särskilja på religiöst och vetenskapligt språk samt tankeförmåga och kommunikativa färdigheter | Eleven skiljer ett tydligt religiöst påstående och ett tydligt vetenskapligt påstående från varandra. | Eleven känner igen typiska drag i ett vetenskapligt respektive ett religiöst språk.<br><br>Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera sina egna. | Eleven känner igen olika sätt att argumentera samt skillnader mellan religiöst och vetenskapligt språk.<br><br>Eleven kan lyssna till andras åsikter och presentera motiveringar för sina egna åsikter. | Eleven kan analysera skillnaderna mellan religiösa och vetenskapliga argument och mellan religiöst och vetenskapligt språk.<br><br>Eleven kan lyssna till andras åsikter och logiskt motivera sina egna åsikter. |
| M6 handleda eleven att utforska centrala etiska begrepp, de mänskliga rättigheterna och de etiska principerna i den religion som studeras samt i andra religioner och åskådningar | I3 | Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar. | Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter | Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet.<br><br>Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras. | Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar.<br><br>Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter | Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar.<br><br>Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga | Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken.<br><br>Eleven kan analysera de etiska principerna i den |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | och deras betydelse.<br><br>Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras. | rättigheterna i praktiken.<br><br>Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning. | religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar. |
| M7 hjälpa eleven att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val | I1, I3 | Eleven utvecklar sin förmåga att reflektera över religioners och åskådningars globala betydelse som grund och rättesnöre för människors val. | Förmåga att uppfatta betydelsen av religioner och åskådningar i individens liv och globalt | Eleven känner utgående från givna exempel igen religiösa och åskådningsmässiga faktorer som påverkar människornas val. | Eleven kan ge exempel på det inflytande religioner och åskådningar har på människors val och verksamhet. | Eleven kan beskriva religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val. | Eleven kan reflektera över religioners och åskådningars betydelse som grund och rättesnöre för människors val och kan ge exempel på detta i olika delar av världen. |
| M8 uppmuntra eleven att reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, | Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter | Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen. | Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten | Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten | Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och egna värderingar i förhållande till dem | | aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem. | | | och några aktuella etiska frågor.<br><br>Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor. | och några aktuella etiska frågor.<br><br>Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor. | och aktuella etiska frågor.<br><br>Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar.<br><br>Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor. |
| M9 inspirera eleven att granska de etiska dimensionerna i sina val och hur de påverkar välbefinnandet och uppmuntra eleven till en hållbar livsstil | I2, I3 | Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil. | Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid | Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar. | Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid. | Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid. | Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid. |
| M10 sporra eleven att möta olika människor | I1, I2, I3 | Eleven utvecklar sina färdigheter i konstruktiv | | *Används inte som grund för bildandet av* | | . | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden | | kommunikation tillsammans med andra människor nu och i framtiden, under fortsatta studier, i arbetslivet och på fritiden. | | *vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |

# Livsåskådningskunskap

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i livsåskådningskunskap i årskurs 7–9**

Bedömningen i livsåskådningskunskap ska grunda sig på observation av arbetet, diskussioner och argumentering samt på att granska elevens olika slag av alster. Utöver alstren ska studieprocessen och arbetets olika faser bedömas, till exempel hur eleven formulerar frågor, bygger upp motiveringar, avgränsar ämnet, söker information, motiverar synpunkter, använder begrepp, hur tydligt eleven uttrycker sig och hur hen slutför sitt arbete. Elevernas självvärdering och kamratrespons ska används som stöd för bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i livsåskådningskunskap avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i livsåskådningskunskap då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i livsåskådningskunskap som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för livsåskådningskunskap. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i livsåskådningskunskap och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det

kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i livsåskådningskunskap och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I bedömningen i livsåskådningskunskap ska betona att man i läroämnet ska främja elevernas förmåga att sträva efter ett gott liv samt betona deras förmåga att aktivt påverka sitt eget tänkande och agerande. I livsåskådningskunskap ska man stödja elevens självständiga tänkande och utvecklingen av argumentering och öppen diskussion. Utvecklingen fortlöper kontinuerligt genom alla årskurser 7-9, vilket ska beaktas då slutbedömningen ges.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M1 handleda eleven att identifiera, förstå och använda begrepp som hör samman med livsåskådning | I1 | Eleven lär sig att identifiera, förstå och använda åskådningsmässiga begrepp. | Förmåga att behärska och tillämpa begrepp | Eleven känner igen några åskådningsmässiga begrepp (såsom livsåskådning, religion, irreligiositet). | Eleven kan beskriva begreppen världsåskådning, världsbild och livsåskådning. | Eleven förstår begreppen världsåskådning, världsbild och livsåskådning, förstår sambandet mellan dem och kan använda dem. | Eleven identifierar, förstår och kan tillämpa åskådningsmässiga begrepp i sitt eget åskådningsmässiga tänkande och i sina alster. |
| M2 utveckla elevens kulturella allmänbildning genom att handleda eleven att bekanta sig med olika kulturer och åskådningar | I1 | Eleven utvecklar allmänbildning på basis av olika kulturer och åskådningar och Unescos världsarvskonvention. | Kännedom om kulturer och åskådningar | Eleven kan nämna ett grundläggande inslag i minst en kultur (såsom klädsel, språk, mat, fester, näring, utkomst, | Eleven kan beskriva två olika kulturer eller åskådningar samt känna igen likheter och skillnader mellan dem. | Eleven kan hämta information om olika kulturer och åskådningar.<br><br>Eleven kan redogöra för | Eleven förstår den kulturella och åskådningsmässiga mångfalden och kan sätta sin egen kulturella och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och fördjupa sig i Unescos världsarvskonvention | | | | teknologi) och ett av Unescos världsarvsobjekt. | Eleven kan berätta om några drag i Unescos världsarvskonvention och nämna några världsarvsobjekt. | utgångspunkter för Unescos världsarvskonvention och nämna några världsarvsobjekt. | åskådningsmässiga situation i relation till världskulturer och -arv.<br><br>Eleven kan beskriva utgångspunkterna för Unescos världsarvskonvention och kan nämna de flesta inhemska och några utländska världsarvsobjekt. |
| M3 handleda eleven att lära känna olika irreligiösa och religiösa åskådningar, växelverkan mellan dem samt vilken roll kunskap och forskning spelar vid värdering av åskådningar | I1 | Eleven lär känna olika åskådningar, växelverkan mellan dem samt vilken roll kunskap och forskning spelar vid värdering av åskådningar. | Kunskap om olika åskådningar och förmåga att jämföra dem | Eleven kan nämna minst två olika åskådningar (såsom kristendom, marxism och veganism). | Eleven kan nämna centrala drag i semitisk monoteism och sekulär humanism.<br><br>Eleven vet att man kan närma sig åskådningsmässiga frågor på ett vetenskapligt sätt. | Eleven kan nämna de viktigaste dragen och utvecklingsförloppen i centrala världsåskådningar och kulturer, särskilt historiska, kulturella och samhälleliga perioder inom den semitiska monoteismen och den | Eleven förstår de viktigaste dragen och utvecklingsförloppen i centrala världsåskådningar och kulturer, särskilt historiska, kulturella och samhälleliga perioder inom den semitiska monoteismen och den |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | sekulära humanismen.<br><br>Eleven kan redogöra för hur man kan studera åskådningar på ett undersökande och vetenskapligt sätt. | sekulära humanismen.<br><br>Eleven kan förklara hur man kan studera åskådningar på ett undersökande och vetenskapligt sätt. |
| M4 handleda eleven att utforska grunder för religiöst tänkande och religionskritik | I1, I3 | Eleven lär sig att reflektera över grunder för religiöst tänkande och religionskritik. | Kunskap om religiöst tänkande och religionskritik | Eleven kan under handledning hämta information om religioner och religionskritik. | Eleven känner till vad religiöst tänkande innebär och vet vad som avses med religionskritik och kan delvis självständigt hämta information om saken. | Eleven kan förklara vad som kännetecknar religiöst tänkande och ge exempel på centrala drag i religionskritik samt hämta information om saken. | Eleven kan analysera vad som kännetecknar religiöst tänkande och förstår centrala drag i religionskritik samt självständigt hämta information om saken. |
| M5 handleda eleven att uppfatta åskådningsfrihet som en mänsklig rättighet samt känna till med vilka nationella och | I1, I3 | Eleven lär sig att förstå åskådningsfrihet som en mänsklig rättighet och bekantar sig med nationella och internationella medel med vilka | Förmåga att uppfatta betydelsen av åskådningsfrihet | Eleven kan ge ett exempel på åskådningsfrihet. | Eleven känner till att åskådningsfrihet är en mänsklig rättighet.<br><br>Eleven kan nämna minst ett medel med vilket | Eleven kan ge exempel på åskådningsfrihet som en mänsklig rättighet och på några medel som garanterar åskådningsfrihet och på brister på | Eleven förklarar åskådningsfrihet som en mänsklig rättighet och några medel som garanterar åskådningsfrihet och kan redogöra för brister på |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| internationella medel åskådningsfrihet garanteras | | åskådningsfrihet garanteras. | | | åskådningsfrihet garanteras. | sådana i olika situationer. | sådana i olika situationer. |
| M6 handleda eleven att uppfatta åskådningsmässiga val och vilka personliga och samhälleliga orsaker som ligger bakom dem | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att uppfatta olika åskådningsmässiga val och bakomliggande personliga och samhälleliga orsaker. | Förmåga att granska orsakerna bakom val av åskådning | Eleven kan beskriva någon åskådningsmässig lösning och kan nämna någon bakomliggande personlig eller samhällelig orsak (såsom att en mänska inte av etiska orsaker reser med flygplan). | Eleven kan beskriva någon åskådningsmässig lösning och kan nämna någon bakomliggande personlig och samhällelig orsak. | Eleven kan beskriva personliga och samhälleliga bakgrundsfaktorer som ligger till grund för olika människors val av åskådning. | Eleven kan särskilja och bedöma personliga och samhälleliga bakgrundsfaktorer som ligger till grund för olika människors val av åskådning och kan jämföra sina egna åskådningsmässiga lösningar med dem. |
| M7 uppmuntra eleven att acceptera och förstå världens mångfald och jämlikt bemötande av alla människor | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att acceptera och förstå världens mångfald och jämlikt bemötande av alla människor. | Förmåga att uppfatta kulturell mångfald och jämlikhet | Eleven kan ge ett exempel på världens mångfald och jämlikt bemötande av alla människor. | Eleven kan beskriva världens mångfald och ge exempel på jämlikt bemötande av alla människor. | Eleven förstår betydelsen av världens mångfald och jämlikt bemötande av alla människor. | Eleven förstår och kan motivera betydelsen av världens mångfald och jämlikt bemötande av alla människor. |
| M8 handleda eleven att iaktta etiska dimensioner i sitt liv och | I2, I3 | Eleven lär sig att identifiera etiska dimensioner i sitt liv och sin | Förmåga till etiskt tänkande | Eleven kan känna igen den etiska dimensionen i några handlingar, | Eleven kan identifiera etiska begrepp (såsom värde, | Eleven kan använda etisk terminologi och | Eleven kan använda etiska begrepp mångsidigt och motiverat |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| sin omgivning och att utveckla sitt etiska tänkande | | omgivning och att utveckla sitt etiska tänkande. | | såsom om handlingen är rätt eller fel eller varken rätt eller fel. | skyldighet, rättighet, frihet, ansvar, jämlikhet och rättvisa).<br><br>Eleven kan motivera sina etiska åsikter. | tolka och tillämpa den.<br><br>Eleven kan logiskt motivera sina etiska åsikter. | tolka och tillämpa dem i sitt eget tänkande. |
| M9 uppmuntra eleven att reflektera över hur de egna valen påverkar en hållbar framtid lokalt och globalt | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att reflektera över och förstå hur de egna valen påverkar en hållbar framtid lokalt och globalt. | Kännedom om principerna för en hållbar livsstil | Eleven känner till någon förutsättning för en hållbar livsstil.<br><br>Eleven kan berätta att de egna handlingarna kan ha inverkan på framtiden. | Eleven kan ge exempel på förutsättningar för en hållbar livsstil.<br><br>Eleven förstår att de egna handlingarna kan ha inverkan på framtiden lokalt och globalt (såsom genom återvinning, konsumtionsval och fritidsverksamhet). | Eleven kan nämna centrala förutsättningar i anknytning till en hållbar framtid för naturen och samhället och granska betydelsen av en hållbar livsstil för framtiden.<br><br>Eleven känner till sätt att påverka lokalt och globalt. | Eleven kan särskilja centrala förutsättningar i anknytning till en hållbar framtid för naturen och samhället samt beskriva och bedöma sätt att lokalt och globalt påverka framtida problem. |
| M10 handleda eleven att inse betydelsen av och den etiska grunden för | I2, I3 | Eleven lär sig känna betydelsen av och den etiska grunden för | Kännedom om människorättsetik | Eleven kan beskriva faktorer i anknytning till människovärdet eller de | Eleven kan nämna några begrepp i anknytning till de mänskliga | Eleven kan förklara de viktigaste begreppen i anknytning till de mänskliga | Eleven kan förklara de viktigaste begreppen i anknytning till de mänskliga |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| människovärdet, de mänskliga rättigheterna och människors jämlikhet | | människovärdet, de mänskliga rättigheterna och människors jämlikhet. | | mänskliga rättigheterna. | rättigheterna och jämlikhet och redogöra för betydelsen av de mänskliga rättigheterna. | rättigheterna och jämlikhet och ge exempel på verkställande av de mänskliga rättigheterna under historiens gång. | rättigheterna och jämlikhet och ge exempel på verkställande av de mänskliga rättigheterna under historiens gång samt motivera betydelsen av de mänskliga rättigheterna. |

# Historia

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i historia i årskurs 7–9**

Med responsen i undervisningen i historia är strävan att uppmuntra eleverna att göra egna tolkningar och argumentera för sina åsikter. Utöver skriftliga uppgifter ska också elevernas mångsidiga sätt att arbeta och visa sitt kunnande beaktas. I stället för att fokusera på att memorera innehåll ska man i bedömningen fokusera på förmågan att tillämpa kunskap och behärska historiskt tänkande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i historia avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i historia då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i historia som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för historia. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i historia och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen.

Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i historia och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Betydelse, värderingar och attityder** | | | | | | | |
| M1 stärka elevens intresse för historia som vetenskap och identitetsskapande läroämne | I1–I6 | Eleven blir intresserad av historia som vetenskap och för dess betydelse för identiteten. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |
| **Att söka information om det förflutna** | | | | | | | |
| M2 aktivera eleven att söka historisk information och att bedöma informationskällornas tillförlitlighet | I1–I6 | Eleven lär sig att hämta historisk information och bedöma informationskällornas tillförlitlighet samt förstå att | Förmåga att hämta historisk information och att förstå att källorna är tolkningsbara. | Eleven hittar under handledning information om en historisk företeelse eller händelse ur en given källa. | Eleven hämtar information om en historisk företeelse eller händelse ur olika källor och lägger märke till | Eleven hämtar information om en historisk företeelse eller händelse ur olika källor och kan skilja mellan mer och | Eleven använder olika källor och kan skilja källorna till den företeelse som undersöks från andra källor. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M3 hjälpa eleven att förstå att hitorisk information kan tolkas på olika sätt | I1–I6 | historisk information kan tolkas på olika sätt. | | Eleven förstår under handledning av läraren att det förekommer olika tolkningar kring samma fenomen eller källa. | skillnader i källornas tillförlitlighet och hur de tolkas. | mindre tillförlitliga källor och tolkningar. | Eleven beskriver hur man kan göra olika tolkningar av samma källor och bedömer eventuella brister i tolkningarna. |
| **Att förstå historiska företeelser** | | | | | | | |
| M4 stärka elevens förmåga att förstå begreppet historisk tid och därmed relaterade begrepp | I1–I6 | Eleven lär sig att förstå begreppet historisk tid och därmed relaterade begrepp. | Förmåga att förstå begreppet kronologi | Eleven känner igen centrala, innehållsmässiga historiska begrepp och kan under lärarens handledning tidsmässigt ställa dem i relation till varandra. | Eleven kommer ihåg centrala innehållsmässiga begrepp som anknyter till det förflutna och ger några exempel på särdrag som är karakteristiska för den historiska tidsperiod som granskas. | Eleven använder centrala innehållsmässiga begrepp som anknyter till det förflutna och beskriver särdragen som är karakteristiska för den historiska tidsperiod som granskas. | Eleven placerar historiska händelser, företeelser och tidsperioder i kronologisk ordning och i sina tidsmässiga sammanhang.<br><br>Eleven använder tidsrelaterade begrepp och redogör för händelser, personer och fenomen som är kopplade till centrala |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | historiska tidsperioder. |
| M5 handleda eleven att förstå faktorer som har påverkat människans handlingar och beslut i olika historiska situationer | I1–I6 | Eleven lär sig att förstå faktorer som har påverkat människans handlingar och beslut i olika historiska situationer. | Historisk inlevelseförmåga | Eleven känner till att människorna har haft olika motiv till sina handlingar. | Eleven förstår hur människornas sociala och samhälleliga ställning inverkar på motiven bakom deras handlingar. | Eleven tolkar syftena med människornas handlingar och redogör för hur människornas sociala och samhälleliga ställning eller den historiska kontexten inverkar på deras handlingar. | Eleven lever sig in i den historiska människans ställning, bedömer motiven bakom hens handlingar och granskar hur människans sociala eller samhälleliga ställning eller den historiska kontexten inverkar på hens handlingar. |
| M6 hjälpa eleven att bedöma olika orsaker till historiska händelser och företeelser | I1–I6 | Eleven lär sig att bedöma olika orsaker till historiska händelser och företeelser samt att analysera historisk förändring och kontinuitet. | Förmåga att förstå orsak och verkan i historiska sammanhang och att förstå förändring och kontinuitet | Eleven identifierar historiska företeelser som har förändrats eller som har förblivit oförändrade.<br><br>Eleven anger någon enskild orsak till att det har | Eleven känner till att historiska förklaringar grundar sig på analyser av aktörernas avsikter.<br><br>Eleven iakttar orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser. | Eleven förstår att historiska förklaringar grundar sig på analyser av aktörernas avsikter.<br><br>Eleven förstår att det finns olika orsaker till och följder av historiska händelser och | Eleven skiljer mellan de centrala och de mindre viktiga faktorerna som förklarar orsakerna bakom historiska händelser eller företeelser och analyserar orsakerna till och följderna |
| M7 hjälpa eleven att analysera historisk förändring och kontinuitet | I1–I6 | | | | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | eller inte har skett en förändring. | Eleven förklarar under individuell handledning varför man inom vissa livsområden agerade annorlunda förr än man gör idag. | företeelser och ger exempel på dem.<br><br>Eleven redogör för varför man inom vissa livsområden agerade lika eller annorlunda förr i förhållande till idag. | av historiska händelser (såsom betydelsen av omedelbara och långvariga följder).<br><br>Eleven utvärderar varför man inom vissa livsområden agerade lika eller annorlunda förr i förhållande till idag och hur följderna av en historisk händelse eller företeelse har haft olika inverkan på människor i olika ställning samt på olika människogrupper. |
| **Att använda historisk information** | | | | | | | |
| M8 uppmuntra eleven att göra tolkningar | I1–I6 | Eleven blir modig i att göra tolkningar. | | *Används inte som grund för bildandet av vits-* | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | *ord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |
| M9 handleda eleven att förklara avsikter bakom mänsklig aktivitet | I1–I6 | Eleven lär sig att förklara avsikter bakom mänsklig aktivitet. | Förmåga att förklara mänsklig aktivitet | Eleven anger under handledning hur motivet bakom människans handlingar syns i någon historisk företeelse eller händelse. | Eleven beskriver hur människornas bakgrund påverkar motiven bakom deras handlingar. | Eleven presenterar en slutsats om hur människornas bakgrund påverkar motiven bakom deras handlingar. | Eleven förklarar motiven bakom människans handlingar och hur människornas bakgrund och den historiska kontexten påverkar dem. |
| M10 handleda eleven att förklara varför historisk information kan tolkas och användas på olika sätt i olika sammanhang och att kritiskt bedöma tolkningarnas trovärdighet | I1–I6 | Eleven lär sig att förklara varför historisk information kan tolkas och användas på olika sätt i olika sammanhang och lär sig att kritiskt bedöma tolkningarnas trovärdighet. | Förmåga att förklara historiska tolkningar och bedöma deras trovärdighet | Eleven ger under handledning något exempel på hur historisk information används för något särskilt syfte. | Eleven beskriver hur historisk information används för något särskilt syfte och ger exempel på partiskhet i historiska tolkningar. | Eleven beskriver hur historisk information används för något särskilt syfte och redogör för partiskhet i historiska tolkningar. | Eleven förklarar hur historisk information används för något särskilt syfte och hur bakgrunden hos den som tolkar historiska källor kan påverka tolkningens trovärdighet. |
| M11 lära eleven att använda olika | I1–I6 | Eleven lär sig att använda olika | Förmåga att använda historiska | Eleven svarar på frågor om det | Eleven presenterar någon | Eleven svarar på frågor om det | Eleven tolkar olika källor i |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| källor, jämföra dem och göra en egen motiverad tolkning utgående från dem | | källor, jämföra dem och göra en egen motiverad tolkning utgående från dem. | källor och producera historisk information | förflutna under handledning och utgående från en källa som hen har fått.<br><br>Under lärarens handledning gör eleven en tolkning utifrån någon källa. | tolkning med hjälp av olika källor som finns tillgängliga. | förflutna genom att tolka information från olika källor.<br><br>Eleven presenterar egna motiverade tolkningar om en historisk händelse eller företeelse. | anknytning till information om historia.<br><br>Eleven presenterar egna motiverade tolkningar om historiska händelser eller företeelser och visar att hen känner till möjligheten till feltolkning i sina egna tolkningar. |
| M12 handleda eleven att med hjälp av sin kunskap i historia göra sig en föreställning om framtiden | I1–I6 | Eleven lär sig att göra olika föreställningar om framtiden med hjälp av sin kunskap i historia. | Förmåga att använda sin kunskap i historia | Eleven anger under handledning hur historia används för att förklara samtiden. | Eleven beskriver hur historia används för att förklara samtiden. | Eleven beskriver hur man med hjälp av kunskap om historia kan motivera något val som berör framtiden. | Eleven gör en bedömning av hur tolkningarna av det förflutna påverkar förväntningarna inför framtiden och framtida val. |

# Samhällslära

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i samhällslära i årskurs 7–9**

I samhällsläran ska bedömningen av lärandet, det vill säga den formativa bedömningen, vara uppmuntrande och handledande. Genom mångsidig respons ska eleverna uppmuntras att fungera aktivt i sin egen närmiljö och att tillämpa sina kunskaper om samhälle och ekonomi i praktiken i vardagen. Genom bedömningen ska man stödja elevens förmåga att tillämpa samhälleliga kunskaper och färdigheter. Det är viktigt att fästa uppmärksamhet vid hur mångsidigt eleven lärt sig att bilda sig en egen uppfattning om samhället och kan motivera sina åsikter. I den summativa bedömningen ska läraren beakta elevernas mångsidiga sätt att arbeta och visa sitt kunnande.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i samhällslära avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i samhällslära då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i samhällslära som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för samhällslära. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i samhällslära och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i samhällslära och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Betydelse, värderingar och attityder** | | | | | | | |
| M1 handleda eleven att stärka sitt intresse för det omgivande samhället och för samhällskunskap | I1–I4 | Eleven inser vilken betydelse kunskap om samhället har för individen och samhället. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina* | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| som vetenskaps-område | | | | *erfarenheter som en del av själv-värderingen.* | | | |
| M2 hjälpa eleven att utveckla sin etiska förståelse och omdömes-förmåga i olika mänskliga, sam-hälleliga och eko-nomiska frågor | I1–I4 | Eleven lär sig att bedöma de etiska betydel-serna och konse-kvenserna av de samhälleliga och ekonomiska val som hen själv och de övriga ak-törerna i sam-hället gör. | | *Används inte som grund för bildandet av vits-ord. Eleven hand-leds att reflek-tera över sina er-farenheter som en del av själv-värderingen.* | | | |
| **Att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och förståelse för samhällsfrågor** | | | | | | | |
| M3 handleda eleven att förstå rättsstatliga prin-ciper och bety-delsen av männi-skorättsfrågor i ett globalt per-spektiv samt för-djupa sina kun-skaper om hur det finländska rättssystemet fungerar | I2, I3 | Eleven lär sig att förstå betydelsen av de mänskliga rättigheterna samt principerna för en rättsstat och hur dessa anknyter till det finländska rätts-systemet. | Förmåga att för-stå rättsstatliga principer och hur de fungerar, samt att förstå de mänskliga rät-tigheterna | Utgående från exempel känner eleven igen mänskliga rättig-heter och cen-trala aktörer och principer i an-knytning till rättsväsendet. | Eleven beskriver mänskliga rättig-heter, centrala aktörer och verk-samhetsprinciper inom rättsväsen-det.<br><br>Eleven kan under handledning hitta information om lag och rätt. | Eleven redogör för hur princi-perna för mänsk-liga rättigheter och rättsstaten framkommer i Finland och i världen.<br><br>Eleven hämtar och redogör för information om lag och rätt med | Eleven bedömer förverkligandet av mänskliga rät-tigheter och rättsstatliga prin-ciper i samhället.<br><br>Eleven använder informations-källor i anknyt-ning till lag och rätt i uppgifter |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | hjälp av ändamålsenliga informationskällor. | som kräver problemlösning. |
| M4 handleda eleven i att fördjupa och uppdatera sina kunskaper och färdigheter i fråga om samhälle, ekonomisk verksamhet och privat hushållning och kritiskt värdera mediernas roll och betydelse | I1–I3 | Eleven lär sig att förstå funktionerna i samhället och principerna för den privata och den offentliga ekonomin. Hen lär sig att kritiskt granska mediernas roll i samhället. | Kunskaper och färdigheter som gäller samhälle, medier, ekonomi och hushållning. | Eleven känner under handledning igen faktorer som anknyter till samhälle och ekonomi.<br><br>Med hjälp av handledning hittar eleven information om samhälle och ekonomi ur källor som hen får och ger under handledning ett exempel på mediernas verksamhet som förmedlare av information. | Eleven beskriver med hjälp av exempel fenomen och verksamhet i samhället och ekonomin.<br><br>Eleven hittar information om samhälle och ekonomi ur olika källor och upptäcker skillnader i informationen i olika källor.<br><br>Eleven beskriver mediernas påverkan i elevens eget liv och i samhället. | Eleven hämtar information om samhälle och ekonomi ur olika källor och jämför informationen.<br><br>Eleven redogör för mediernas roll i individens liv och dess verksamhet som en del i den offentliga diskussionen. | Eleven hämtar och presenterar information om samhälle och ekonomi kritiskt och på ett sätt som beaktar olika synpunkter.<br><br>Eleven bedömer kritiskt mediernas verksamhet och mediepåverkan i samhället. |
| **Att bruka och tillämpa kunskap om samhället** | | | | | | | |
| M5 uppmuntra eleven att utvecklas till en | I1, I4 | Eleven lär sig att verka som en ekonomisk aktör | Förmåga att använda och tillämpa | Eleven känner under handledning igen | Eleven beskriver utmärkande drag för lönearbete | Eleven beskriver lönearbetets och | Eleven analyserar lönearbetets och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| företagsam och ansvarsfull ekonomisk aktör, som har insikt i entreprenörskap och arbetsliv, känner till vilka möjligheter det erbjuder och kan planera sin egen framtid | | som känner till arbetsliv och entreprenörskap. | färdigheter i anknytning till entreprenörskap och arbetsliv | skillnaderna mellan lönearbete och entreprenörskap och yrken som representerar lönearbete och entreprenörskap. | och entreprenörskap.<br><br>Eleven redogör för vilka möjligheter lönearbete respektive entreprenörskap erbjuder individen. | entreprenörskapets ställning i samhället.<br><br>Eleven jämför de möjligheter som lönearbete respektive entreprenörskap erbjuder individen. | entreprenörskapets betydelse i samhället.<br><br>Eleven bedömer betydelsen av lönearbete respektive entreprenörskap för individen. |
| M6 handleda eleven att studera olika samhällsaktiviteter, gemenskaper och minoritetsgrupper på ett mångsidigt och fördomsfritt sätt | I1–I3 | Eleven lär sig att analysera olika gemenskaper och befolkningsgrupper i samhället. | Förmåga att mångsidigt granska olika gemenskaper och befolkningsgrupper. | Eleven känner med hjälp av exempel igen gemenskaper och minoritetsgrupper i det finländska samhället. | Eleven beskriver olika gemenskaper och minoritetsgrupper och deras ställning i det finländska samhället. | Eleven redogör för faktorer i samhället som påverkar olika befolkningsgrupper. | Eleven bedömer sätt på vilka man kan stödja olika befolkningsgruppers likvärdighet i samhället. |
| M7 handleda eleven att förstå principerna för samhälleligt beslutsfattande och demokratiska förfaringssätt på lokal och nationell nivå, inom | I1–I3 | Eleven lär sig att förstå demokratiska förfaringssätt i samhälleligt beslutsfattande och att använda dem i sitt närsamhälle. | Kännedom om och tillämpning av principerna för samhälleligt beslutsfattande och demokratiska förfaringssätt | Eleven känner under handledning igen kännetecken för demokratiskt beslutsfattande.<br><br>Eleven visar med hjälp av exempel | Eleven beskriver och förklarar kännetecken för demokratiskt beslutsfattande på lokal nivå, nationellt och inom den Europeiska u9nen. | Eleven redogör för hur olika former för beslutsfattande främjar demokrati och hur demokratiskt beslutsfattande stöds på lokal och nationell | Utgående från givet material bedömer eleven hur målen för demokrati uppfylls i beslutsfattandet på olika nivåer. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Europeiska u9nen och globalt samt att fungera som en aktiv medborgare som utvecklar sitt närsamhälle | | | | hur ett demokratiskt beslutsfattande framkommer i det egna närsamhället. | Eleven beskriver på vilka olika sätt demokratiska verksamhetsprinciper kan genomföras i det egna närsamhället. | nivå, inom den Europeiska u9nen och globalt.<br><br>Eleven använder demokratiska verksamhetsprinciper i det egna närsamhället. | Eleven använder på ett mångsidigt sätt demokratiska verksamhetsprinciper i det egna närsamhället och skapar och motiverar förslag till hur de kan utvecklas. |
| M8 handleda eleven att förstå grunderna i ekonomiförvaltning, att kunna hantera sin egen ekonomi och att konsumera ansvarsfullt och i enlighet med principerna för hållbar utveckling | I1, I4 | Eleven lär sig att förstå och tillämpa principer för hållbar ekonomi utgående från ett privat- och nationalekonomiskt perspektiv. | Förmåga att förstå och tillämpa ansvarsfull ekonomisk verksamhet | Eleven visar under handledning att hen känner till några former för ekonomisk verksamhet (såsom att konsumera, spara).<br><br>Eleven visar under handledning att hen känner till sätt på vilka individen kan påverka en hållbar framtid. | Eleven förklarar vilken betydelse olika former av ekonomisk verksamhet har för privat ekonomi.<br><br>Eleven beskriver krav som en hållbar framtid ställer på hushålls- och nationalekonomin samt på skötseln av privat ekonomi. | Eleven beskriver vilken betydelse olika former av ekonomisk verksamhet har för nationalekonomin.<br><br>Eleven redogör för krav som en hållbar framtid ställer på hushålls- och nationalekonomin samt på skötseln av privat ekonomi. | Eleven motiverar åtgärder som främjar hållbar framtid och bedömer vilken inverkan de har på hushåll och nationalekonomier.<br><br>Utgående från givet material bedömer eleven planer i anknytning till privat ekonomi utgående från ett hållbart ekonomiskt perspektiv. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M9 handleda eleven att vidga sitt samhällsperspektiv, engagera sig i samhällelig verksamhet och diskussion samt använda sina medie- och samhällskunskaper då hen bildar sig egna uppfattningar och agerar som medborgare | I1–I4 | Eleven lär sig att tillgodogöra sig och dra nytta av centrala kunskaper och färdigheter i samhällelig verksamhet. | Tillämpa samhälleligt tänkande och färdigheter i att delta och påverka samt mediefärdigheter | Eleven ger under handledning exempel på olika sätt att delta och påverka i samhället.<br><br>Eleven tar ställning i en samhällsfråga. | Eleven ger exempel på sätt att delta och påverka i samhället.<br><br>Eleven motiverar åsikter i samhälleliga frågor. | Eleven deltar i behandlingen av samhällspolitiska frågor och jämför olika sätt att påverka.<br><br>Eleven motiverar åsikter i samhälleliga frågor på ett mångsidigt sätt. | Eleven deltar konstruktivt i behandlingen av samhällspolitiska frågor och utvärderar de diskussioner som förts. |

# Musik

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i musik i årskurserna 7–9**

Formativ bedömning i musikundervisningen innebär uppmuntrande och konstruktiv respons under studiernas gång. Den formativa bedömningen stöder utvecklingen av elevens motivation och hjälper varje elev att hitta sina egna styrkor. Handledande respons hjälper eleven att bättre uppfatta musikaliskt genomförande, musikaliskt uttryck och musikens betydelser. Eleven behöver respons i synnerhet när hen genomför helheter som omfattar kreativt skapande. Med hjälp av responsen sporras eleverna att agera aktivt och ansvarsfullt och att i praktiken tillämpa de färdigheter och kunskaper som de lärt sig inom musik. I den summativa bedömningen i musik ska eleverna ha möjlighet att visa sina kunskaper på ett mångsidigt sätt. Bedömningen ska fokusera på såväl den studerandes teoretiska kunskaper som på hens färdigheter i musik i olika undervisningssituationer och lärmiljöer. Ett av kunskapskraven som bedöms i musiken är utvecklingen av elevens färdigheter att öva och arbeta, det vill säga förmågan att lära sig.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i musik avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i musik då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i musik som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för musik. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i musik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i musik och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Målen för elevens lärande i musik har härletts ur målen för undervisningen i musik. Målen för lärandet i musik och föremålen för bedömningen i musik omfattar delaktighet, musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande, kulturell förståelse, multilitteracitet, välbefinnande och säkerhet i musik samt förmågan att lära sig musik. I beskrivningarna av kunskapskraven ingår kunnandet som beskrivs för de lägre vitsorden i kunskapskraven för ett högre vitsord.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Delaktighet** | | | | | | | |
| M1 uppmuntra eleven att medverka konstruktivt i en musikgrupp och i musikaliska gemenskaper | I1–I4 | Eleven lär sig att medverka i musikaliska gemenskaper. | Förmåga att medverka i en musikgrupp | Eleven deltar i verksamheten i en musikgrupp i enlighet med lärarens konkreta instruktioner. | Eleven kan medverka i en musikgrupp. | Eleven medverkar självständigt i en musikgrupp och i musikaliska gemenskaper samt sköter sin andel. | Eleven medverkar och agerar konstruktivt i en musikgrupp och i musikaliska gemenskaper, sköter sin egen andel samt |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | uppmuntrar och hjälper andra. |
| **Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande** | | | | | | | |
| M2 handleda eleven att upprätthålla förmågan att använda sin röst och sjunga och att vidareutveckla den i en musikgrupp | I1–I4 | Eleven vidareutvecklar förmågan att använda sin röst och sjunga i en musikgrupp. | Förmåga att använda sin röst och sjunga i en musikgrupp | Eleven använder sin röst som en del av att uttrycka sig musikaliskt. | Eleven använder sin röst för att uttrycka sig musikaliskt och deltar i allsång. | Eleven använder sin röst för att uttrycka sig musikaliskt och deltar i allsång samt kan anpassa sin andel till den musikaliska helheten. | Eleven använder sin röst för att uttrycka sig musikaliskt i enlighet med uppgiften och situationen samt upprätthåller och utvecklar förmågan att använda sin röst och sjunga. |
| M3 uppmuntra eleven att vidareutveckla sina färdigheter att spela och musicera i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument | I1-I4 | Eleven vidareutvecklar sina färdigheter att spela och musicera i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument. | Förmåga att spela i en musikgrupp | Eleven deltar under konkret handledning i musicerandet. | Eleven spelar genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument och deltar i musicerande i grupp och strävar efter att anpassa sin andel till helheten. | Eleven spelar genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument och deltar ganska ledigt i musicerande i grupp. | Eleven spelar genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument samt deltar ledigt i musicerande i grupp. |
| M4 uppmuntra eleven att pröva på mångsidiga | I1-I4 | Eleven undersöker musik och uttrycker sig | Förmåga att röra sig till musik | Eleven medverkar som en medlem i gruppen i | Eleven anpassar sina rörelser efter musiken och | Eleven anpassar sina rörelser efter den musik | Eleven använder hela kroppens rörelser |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| sätt att uttrycka sig och röra sig till musik | | genom olika sätt att röra sig till musik. | | verksamhet där musik och rörelse kombineras. | uttrycker sig till musiken som en medlem i gruppen. | hen hör och ger uttryck för musiken genom rörelser, även rytmiskt så att hen följer musikens grundrytm. | mångsidigt och kreativt då hen lär sig musik samt för att uttrycka sig och kommunicera musikaliskt. |
| M5 erbjuda eleven möjligheter att uppleva och lyssna till ljudmiljöer och musik och handleda eleven att diskutera det hen hört | I1-I4 | Eleven får upplevelser av att lyssna till och iaktta ljudmiljön samt har förmåga att delta i diskussionen kring ämnet. | Förmåga att lyssna till och diskutera ljudmiljöer och musik | Eleven lyssnar till ljudmiljöer och musik. | Eleven lyssnar till ljudmiljöer och musik och kan lyfta fram enstaka iakttagelser av det hen hört. | Eleven lyssnar till ljudmiljöer och musik och kan berätta om sina iakttagelser. | Eleven lyssnar till ljudmiljöer och musik och diskuterar sina iakttagelser samt motiverar sina synpunkter. |
| M6 uppmuntra eleven att bygga upp ett kreativt förhållande till musik och handleda eleven att improvisera, arrangera och komponera samt arbeta tvärkonstnärligt | I1–I4 | Eleven bygger upp ett kreativt förhållande till musik genom att improvisera, arrangera och komponera samt genom att arbeta tvärkonstnärligt. | Förmåga att skapa musik kretivt | Eleven deltar i den kreativa skapandeprocessen. | Eleven deltar i den kreativa skapandeprocessen och tar fram enstaka musikaliska idéer självständigt eller som medlem i en grupp. | Eleven använder musikaliska eller andra ljudelement för att utveckla och genomföra musikaliska idéer självständigt eller som medlem i en grupp. | Eleven använder musikaliska eller andra ljudelement för att utveckla och genomföra mångsidiga samt kreativa musikaliska idéer självständigt eller som medlem i en grupp. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M7 handleda eleven att spela in musik och att använda informations- och kommunikationsteknik både för att skapa musik och som en del av ämnesövergripande helheter | I1–I4 | Eleven använder informations- och kommunikationsteknik för att skapa och spela in musik och som en del av ämnesövergripande helheter. | Förmåga att använda musikteknologi | Eleven prövar på några redskap inom musikteknologi i enlighet med lärarens konkreta instruktioner. | Eleven prövar på musikteknologins möjligheter för att skapa musik självständigt. | Eleven använder de möjligheter musikteknologin erbjuder för att uttrycka musik självständigt eller i grupp. | Eleven använder mångsidigt de möjligheter musikteknologin erbjuder för att uttrycka musik självständigt eller i grupp. |
| **Kulturell förståelse och multilitteracitet** | | | | | | | |
| M8 handleda eleven att granska musiken som konstart och att förstå hur musik används för att kommunicera och påverka i olika kulturer | I1–I4 | Eleven granskar musik som konstart och lär sig förstå hur musik används för att kommunicera och påverka i olika kulturer. | Kulturell kompetens | Eleven känner till några sätt att använda musik för att kommunicera och påverka.<br><br>Eleven känner till några musikkulturer. | Eleven känner till några av många sätt på vilka musiken används och uttrycks i olika kulturer och kan berätta om sina iakttagelser. | Eleven kan särskilja hur musiken används och uttrycks i olika kulturer och berättar om sina iakttagelser. | Eleven analyserar och utvärderar hur musiken används och uttrycks i olika kulturer och kan diskutera dessa olika sätt. |
| M9 uppmuntra och handleda eleven att använda notationssätt, musikbegrepp och -termer i den | I1-I4 | Eleven använder notationssätt, musikbegrepp och -termer i musikalisk verksamhet. | Förmåga att använda musikbegrepp och -symboler | Eleven känner till några musikbegrepp och -symboler. | Eleven använder enstaka musikbegrepp, notationssätt och några musiktermer i den musikaliska verksamheten. | Eleven använder musikbegrepp, notationssätt och musiktermer i den musikaliska verksamheten. | Eleven använder och tillämpar ledigt och ändamålsenligt musikbegrepp, notationssätt och musiktermer i |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| musikaliska verksamheten | | | | | | | den musikaliska verksamheten. |
| **Välbefinnande och säkerhet i musik** | | | | | | | |
| M10 handleda eleven att upptäcka hur musiken påverkar känslorna och välbefinnandet | I1-I4 | Eleven förstår hur musiken påverkar känslorna och välbefinnandet. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.* | | | |
| M11 handleda eleven att vara mån om sin hörsel och att se till att musik- och ljudmiljön är trygg | I1–I4 | Eleven är mån om sin hörsel och ser till att musik- och ljudmiljön är trygg. | Förmåga att värna om hörseln och om att musik- och ljudmiljön är trygg | Eleven iakttar de säkerhetsanvisningar som ges. | Eleven beaktar faktorer som hör samman med en trygg ljudmiljö och använder redskap och instrument enligt säkerhetsanvisningarna. | Eleven beaktar faktorer som hör samman med en trygg ljudmiljö och använder självständigt redskap och instrument på ett tryggt sätt. | Eleven ser på ett ansvarsfullt sätt till att musik- och ljudmiljön är trygg. |
| **Förmåga att lära sig musik** | | | | | | | |
| M12 handleda eleven att utveckla sina musikaliska färdigheter genom | I1–I4 | Eleven lär sig att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, ställer upp | Förmåga att lära sig | Eleven utvecklar med stöd av läraren och i riktning med det givna målet sina | Eleven ställer under handledning upp egna mål för musicerande, rörelse till musik | Eleven ställer under handledning upp egna mål för musicerande, rörelse till musik | Eleven ställer upp mål för musicerande, rörelse till musik eller komposition |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| övning, att ställa upp mål för sitt musikaliska lärande och att utvärdera sina framsteg i förhållande till målen | | mål för sitt musikaliska lärande och utvärderar sina framsteg i förhållande till målen. | | färdigheter inom något av musikens delområden. | eller komposition och annat kreativt skapande samt agerar och arbetar i enlighet med målen. | eller komposition och annat kreativt skapande samt övar i enlighet med målen och utvärderar sina framsteg i förhållande till dem. | och annat kreativt skapande och arbetar i enlighet med målen.<br><br>Eleven utvärderar sin aktivitet och anpassar sina arbetssätt enligt målen. |

# Bildkonst

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i bildkonst i årskurserna 7–9**

Bedömningen av lärandet i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Den formativa och summativa bedömningen ska stödja eleverna att utveckla förmågan att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och annan visuell kultur, långsiktiga arbetssätt och färdigheter i självvärdering. Med hjälp av bedömningen handleds eleverna att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet och kunnandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen. Färdigheterna i självvärdering och färdigheterna att ge och ta emot kamratrespons ska utvecklas som en del av den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i bildkonst avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i bildkonst då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i bildkonst som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för bildkonst. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i bildkonst och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för

slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i bildkonst och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I beskrivningarna av kunskapskraven för slutbedömningen i bildkonst ingår kunnandet som beskrivs för de lägre vitsorden i beskrivningen av kunskapskraven för ett högre vitsord. Elevens arbete ska bedömas som en del av det kunnande som eleven påvisat i relation till alla mål för lärokursen i läroämnet och kunskapskraven för slutbedömningen. I bildkonst ska elevens kunnande utvecklas inom alla målområden för undervisningen fram till slutet av lärokursen.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Att iaktta och tänka visuellt** | | | | | | | |
| M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och använda mångsidiga metoder i bildframställning | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur. | Förmåga att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur | Eleven gör iakttagelser under individuell handledning. | Eleven använder några metoder i bildframställning då hen gör iakttagelser. | Eleven använder flera metoder i bildframställning och olika sinnen då hen gör iakttagelser. | Eleven använder metoder i bildframställning ändamålsenligt och mångsidigt då hen gör iakttagelser. |
| M2 uppmuntra eleven att diskutera sina egna och andras | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att diskutera sina egna iakttagelser och tankar samt | Förmåga att verbalt reflektera över iakttagelser och tankar | Eleven kan inför läraren sätta ord på någon av sina iakttagelser | Eleven bidrar med några av sina iakttagelser och tankar till | Eleven deltar på eget initiativ i diskussionerna | Eleven deltar i diskussionerna genom att tydligt motivera sina |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| iakttagelser och tankar samt att motivera sina åsikter | | att motivera sina åsikter. | | muntligt eller skriftligt. | den gemensamma diskussionen. | och motiverar sina tankar. | åsikter och på ett uppbyggande sätt tolka de andra deltagarnas inlägg. |
| M3 inspirera eleven att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar i bild genom att använda olika tekniker och metoder för att skapa information i olika miljöer | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att uttrycka sina iakttagelser och tankar genom att använda olika metoder för att uttrycka sig i bild. | Förmåga att uttrycka iakttagelser och tankar i bild | Eleven uttrycker under konkret handledning några iakttagelser och tankar i bild. | Eleven uttrycker sina iakttagelser och tankar i bild.<br><br>Eleven använder även någon annan metod för att skapa information när hen uttrycker sig i bild. | Eleven uttrycker sina iakttagelser och tankar i bild.<br><br>Eleven använder även andra metoder för att skapa information när hen uttrycker sig i bild. | Eleven fördjupar sin förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar i bild.<br><br>Eleven använder mångsidigt andra metoder för att skapa information när hen uttrycker sig i bild. |
| **Att skapa bilder** | | | | | | | |
| M4 handleda eleven att använda olika material, tekniker och uttrycksätt och att fördjupa sin förmåga att skapa bilder | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att fördjupa sin förmåga att uttrycka sig i bild. | Förmåga att utveckla sina färdigheter att uttrycka sig i bild | Eleven prövar på att använda något material eller någon teknik. | Eleven övar på olika sätt att uttrycka sig i bild och använder några av dem målmedvetet. | Eleven använder målmedvetet olika sätt för att uttrycka sig i bild. | Eleven tillämpar målmedvetet och ändamålsenligt olika sätt för att uttrycka sig i bild. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M5 handleda eleven att tillämpa ett undersökande arbetssätt när hen skapar bilder självständigt eller tillsammans med andra | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att använda ett undersökande arbetssätt och att utveckla sin problemlösningsförmåga. | Förmåga att arbeta på ett undersökande sätt och använda sin problemlösningsförmåga | Eleven övar under handledning på att arbeta på ett undersökande sätt. | Eleven övar på att använda ett undersökande arbetssätt när hen arbetar själv eller i grupp. | Eleven använder ett undersökande arbetssätt när hen arbetar själv eller i grupp. | Eleven använder målmedvetet ett undersökande arbetssätt i eget arbete och tillsammans med andra. |
| M6 uppmuntra eleven att uttrycka sina åsikter och att tillämpa visuella kommunikations- och uttryckssätt för att påverka i sina egna bilder | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att uttrycka sina åsikter och tillämpa olika sätt att påverka med hjälp av bilder. | Förmåga att påverka med hjälp av bilder | Eleven identifierar och prövar på möjligheterna att kommunicera med hjälp av bilder. | Eleven använder några visuella kommunikationssätt för att uttrycka sina åsikter. | Eleven uttrycker med hjälp av visuella kommunikationssätt sina åsikter om frågor som är betydelsefulla för hen själv. | Eleven deltar i och påverkar omgivningen genom att tillämpa visuella kommunikationssätt. |
| **Att tolka visuell kultur** | | | | | | | |
| M7 handleda eleven att använda olika visuella, verbala och andra metoder för att tolka bilder | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att använda olika metoder för att tolka bilder. | Förmåga att tillämpa olika metoder för att tolka bilder | Eleven prövar under handledning på någon metod för att tolka bilder. | Eleven prövar på metoder för att tolka bilder och använder några av dem. | Eleven använder olika metoder för att tolka bilder. | Eleven tillämpar mångsidigt olika metoder för att tolka bilder. |
| M8 handleda eleven att | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att granska vilka | Förmåga att granska | Eleven känner igen och nämner | Eleven granskar några betydelser | Eleven deltar med sina | Eleven motiverar sina synpunkter |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| granska vilken betydelse konst och annan visuell kultur har för individen, gruppen och samhället ur ett historiskt och kulturellt perspektiv | | olika betydelser konst och annan visuell kultur har. | betydelsen av visuell kultur | någon betydelse som visuell kultur har. | som visuell kultur har och tar del av diskussionen som förs om dem. | tolkningar i diskussioner om vilken betydelse visuell kultur har. | om betydelsen av visuell kultur. |
| M9 inspirera eleven att i sitt bildskapande använda sig av olika tiders och kulturers sätt att uttrycka sig i bild | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att känna till och tillämpa olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild. | Förmåga att känna till och tillämpa olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild | Eleven prövar under handledning på att använda en specifik kulturs sätt att uttrycka sig i bild. | Eleven bekantar sig under handledning med olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild och använder dem i sin bildframställning. | Eleven utvecklar sin kännedom om olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild genom att tillämpa dem i sin bildframställning. | Eleven utvecklar sin kännedom om olika kulturers sätt att uttrycka sig i bild genom att tillämpa dem i sin bildframställning och genom att motivera sina lösningar. |
| **Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden** | | | | | | | |
| M10 handleda eleven att ta ställning till värden som finns i konsten, omgivningen och i annan visuell kultur | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att uttrycka sina åsikter om värderingar som finns i visuell kultur. | Förmåga att ta ställning till värden som finns i visuell kultur | Eleven känner igen och nämner något värde som finns i visuell kultur. | Eleven nämner och reflekterar över värden som finns i visuell kultur. | Eleven tar ställning till diskussionen om värden som finns i visuell kultur. | Eleven deltar i diskussionen om värden som finns i visuell kultur och motiverar sina synpunkter. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M11 uppmuntra eleven att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sitt bildskapande samt att påverka genom bilder | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att iaktta kulturell mångfald och hållbar utveckling samt lär sig att påverka med hjälp av bilder. | Förmåga att uttrycka sina egna värderingar med hjälp av bilder | Eleven tar i beaktande någon synvinkel som berör kulturell mångfald eller hållbar utveckling i sina bilder. | Eleven tar i beaktande olika synvinklar som berör kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder. | Eleven granskar kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder samt inser möjligheterna att påverka med hjälp av bilder. | Eleven uttrycker sina åsikter om frågor som anknyter till kulturell mångfald och hållbar utveckling samt påverkar med hjälp av bilder. |

# Slöjd

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i slöjd i årskurserna 7–9**

Bedömningen av lärandet i slöjd ska vägleda och sporra eleverna. Eleverna ska ges mångsidig respons på sina framsteg och sitt lärande. Den formativa bedömningen ska stödja utvecklingen av mångsidiga slöjdfärdigheter. Eleverna ska erbjudas olika möjligheter att visa sina framsteg och uppmuntras att utnyttja sina styrkor och inhämta de färdigheter som behöver utvecklas. Eleverna ska handledas att utvärdera sitt lärande och erbjudas olika sätt för självvärdering och för att få kamratrespons. Färdigheterna i självvärdering och färdigheterna att ge och ta emot kamratrespons ska utvecklas som en del av den formativa bedömningen. Den summativa bedömningen ska grunda sig på slöjdprocessen i sin helhet samt på målen och kunskapskraven för den. Dokumentationen av de olika skedena av arbetsprocessen fungerar som ett redskap vid bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i slöjd avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i slöjd då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i slöjd som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för slöjd. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i slöjd och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i

slutbedömningen i slöjd och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen. I beskrivningarna av kunskapskraven i slöjd ingår beskrivningarna av kunnandet för de lägre vitsorden i kunskapskraven för ett högre vitsord.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M1 handleda eleven att planera sitt arbete samt att utveckla idéer, undersöka och experimentera på ett företagsamt sätt | I1-I5 | Eleven lär sig att planera sitt arbete. Eleven lär sig att agera på ett företagsamt och kreativt sätt när hen utvecklar idéer, undersöker och experimenterar i slöjd. | Förmåga att arbeta och producera | Eleven planerar sitt eget arbete utgående från givna instruktioner och exempel.<br><br>Eleven kan under konkret handledning utföra ett visst skede i arbetet. | Eleven planerar sitt arbete enligt givna instruktioner.<br><br>Eleven strävar efter att arbeta på ett företagsamt sätt. | Eleven planerar sitt arbete, kan göra val och söka egna lösningar för sitt arbete. | Eleven planerar självständigt sitt arbete.<br><br>Eleven arbetar på ett företagsamt sätt och tar egna initiativ. |
| M2 handleda eleven att ställa upp egna mål för sitt lärande och arbete i slöjd och att utgående från målen genomföra en | I1-I5 | Eleven lär sig att ställa upp egna mål för sitt lärande och arbete. Eleven lär sig att genomföra en slöjdprocess i sin helhet. | Förmåga att genomföra en slöjdprocess i sin helhet | Eleven ställer med lärarens hjälp upp ett konkret mål för sitt lärande som anknyter till arbetet. | Eleven ställer under handledning upp mål för sitt lärande och arbete.<br><br>Eleven framskrider i | Eleven kan ställa upp mål för sitt lärande och arbete och hen arbetar processinriktat och reflekterar på ett | Eleven ställer självständigt upp mål för sitt lärande och arbete.<br><br>Eleven framskrider |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| slöjdprocess i sin helhet samt utvärdera sitt lärande | | Eleven lär sig att reflektera över sitt arbete under en hel slöjdprocess. | | Eleven arbetar med en fas åt gången och reflekterar under handledning över sin slöjdprocess. | slöjdprocessen med en fas åt gången enligt givna instruktioner.<br><br>Eleven reflekterar över sin slöjdprocess utgående från givna alternativ. | realistiskt sätt över sin slöjdprocess. | ändamålsenligt och reflekterar på ett analytiskt och realistiskt sätt över sin slöjdprocess. |
| M3 handleda eleven att undersöka och mångsidigt använda olika redskap, material och ändamålsenliga metoder samt att utveckla innovationer | I1-I5 | Eleven lär sig att mångsidigt använda olika redskap och att välja ändamålsenliga material och arbetssätt inom slöjd. Eleven är kreativ i sitt arbete. | Förmåga att använda redskap och att använda olika bearbetnings- och arbetssätt inom slöjd på ett ändamålsenligt sätt | Eleven deltar i undervisningen i de båda arbetssätten inom slöjd.<br><br>Eleven använder olika redskap och material, vid behov under konkret handledning. | Eleven förstår vilken betydelse olika arbetssätt och material har för slöjdprocessen och eleven väljer under handledning dem som lämpar sig för hens arbete.<br><br>Eleven använder olika redskap och material enligt givna instruktioner. | Eleven kan välja ändamålsenliga material och bearbetningssätt samt kan använda dem på ett kreativt sätt för att framställa produkter eller alster enligt sina planer. | Eleven utvärderar hur väl olika redskap och bearbetningssätt lämpar sig för slöjdprocessen.<br><br>Eleven tillämpar sin kunskap om material och arbetssätt på ett kreativt, experimentellt och ändamålsenligt sätt. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M4 handleda eleven att ledigt använda slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler och att stärka elevens visuella, materiella och tekniska uttrycksförmåga | I1-I5 | Eleven lär sig att använda slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler på ett ledigt sätt. Eleven lär sig att uttrycka sig själv visuellt med hjälp av olika material och teknik. | Visuellt, materiellt och tekniskt uttryck | Eleven identifierar olika slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler.<br><br>Eleven uttrycker under konkret handledning några av sina iakttagelser och tankar visuellt. | Eleven använder slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler enligt instruktionerna.<br><br>Eleven uttrycker sina iakttagelser och tankar visuellt och även på något annat sätt. | Eleven använder centrala slöjdrelaterade begrepp och kan uttrycka sina idéer klart med hjälp av teknik. | Eleven använder slöjdrelaterade begrepp, tecken och symboler på ett ändamålsenligt sätt.<br><br>Eleven uttrycker sina idéer på ett mångsidigt och kreativt sätt med hjälp av olika material och teknik. |
| M5 handleda eleven att uppfatta, förutse och reagera på riskfaktorer i arbetet och att arbeta på ett tryggt och säkert sätt under slöjdprocessen | I6 | Eleven lär sig att uppfatta, bedöma och förutse olika risksituationer och att vid behov reagera på dem. Eleven lär sig att agera på ett tryggt och säkert sätt i slöjdprocessen. | Förmåga att arbeta på ett tryggt och säkert sätt | Eleven följer under konkret handledning de säkerhetsinstruktioner hen fått i slöjdprocessen. | Eleven uppfattar de centrala riskfaktorerna som berör arbetssäkerheten under slöjdprocessen och följer de säkerhetsinstruktioner hen fått. | Eleven kan bedöma farorna och riskerna i arbetet samt kan arbeta på ett tryggt och säkert sätt under slöjdprocessen. | Eleven bedömer och förutser farorna och riskerna i arbetet som en del av slöjdprocessen.<br><br>Eleven arbetar på ett tryggt och säkert sätt och främjar genom sitt agerande säkerheten och tryggheten i lärmiljön. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M6 handleda eleven att utnyttja informations- och kommunikationsteknikens möjligheter för planering, framställning och dokumentation samt för att producera och dela gemensam information | I1-I5 | Eleven lär sig att utnyttja informations- och kommunikationsteknikens möjligheter för planering, framställning och dokumentation i slöjd. Eleven lär sig att producera och dela gemensam information. | Färdigheter i informations- och kommunikationsteknik och förmåga att arbeta tillsammans med andra | Eleven använder informations- och kommunikationsteknik under konkret handledning i den egna eller den gemensamma slöjdprocessen. | Eleven kan använda informations- och kommunikationsteknik enligt givna instruktioner för planering, framställning och dokumentation självständigt eller tillsammans med andra. | Eleven kan använda informations- och kommunikationsteknik för planering, framställning och dokumentation av slöjdprocessen samt för att producera gemensam information. | Eleven använder informations- och kommunikationsteknik mångsidigt i olika skeden av slöjdprocessen samt för att producera och dela gemensam information. |
| M7 handleda eleven att förstå betydelsen av praktiska färdigheter, slöjd och teknik i det egna livet, samhället, i företagsverksamhet och i det övriga arbetslivet | I7 | Eleven lär sig att förstå betydelsen av praktiska färdigheter, slöjd och teknik i det egna livet, samhället, i företagsverksamhet och i det övriga arbetslivet. | Förmåga att uppfatta betydelsen av praktiska färdigheter och slöjd i vardagen och i samhället | Eleven deltar under lärarens handledning i reflektioner över betydelsen av praktiska färdigheter och slöjd. | Eleven kan med hjälp av exempel beskriva vilken betydelse slöjd har i vardagen, samhället och arbetslivet. | Eleven kan reflektera över vilken betydelse praktiska färdigheter och slöjd har i det egna livet och i samhället. | Eleven kan ur olika synvinklar granska vilken betydelse praktiska färdigheter, slöjd och teknik har i det egna livet, samhället, i företagsverksamhet och i det övriga arbetslivet. |
| M8 handleda eleven att tänka ekonomiskt och att göra sådana val i anslutning | I8 | Eleven lär sig att tänka ekonomiskt. Eleven lär sig att i anslutning till | Förmåga att göra motiverade val och att beakta en hållbar livsstil i slöjdprocessen | Eleven kan under lärarens handledning använda slöjdmaterial på | Eleven kan delvis självständigt göra ekonomiska val i sitt arbete. | Eleven kan göra ekonomiska val i sitt arbete. | Eleven kan göra ekonomiska val och förstår betydelsen av ett |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| till slöjdprocessen som främjar en hållbar livsstil | | slöjdprocessen göra val som främjar en hållbar livsstil. | | ett ekonomiskt sätt. | Eleven förstår sambandet mellan en hållbar livsstil och de val som görs i slöjdprocessen. | Eleven kan bedöma sambandet mellan en hållbar livsstil och de val som görs i slöjdprocessen. | arbete av god kvalitet.<br><br>Eleven kan bedöma och motivera val som anknyter till slöjdprocessen och en hållbar livsstil. |

# Gymnastik

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i gymnastik i årskurserna 7–9**

Eleverna ska genom mångsidig, uppmuntrande och handledande respons och bedömning stödjas att röra på sig med hjälp av gymnastik. Responsen stöder elevernas positiva uppfattning om sig själva som motionsutövare. I responsen och bedömningen ska man fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov och stödja dem. I undervisningen och bedömningen i gymnastik ska man fästa uppmärksamhet vid elevens hälsotillstånd och specialbehov.

Bedömningen i gymnastik ska grunda sig på målen för den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Föremål för bedömningen är elevernas lärande (målen 2–6) och sätt att arbeta (målen 1 och 7–10). Elevernas fysiska konditionsnivå ska inte användas som grund för bedömningen. Mätningar som gjorts med Move! används inte som grund för bedömningen. Vid bedömningen ska man använda mångsidiga metoder så att eleverna har möjlighet att visa sitt bästa kunnande. Eleverna ska handledas i självvärdering.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i gymnastik avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i gymnastik då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i gymnastik som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för gymnastik. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga.

Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i gymnastik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i gymnastik och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I gymnastiken utvecklas kunnandet kontinuerligt som en fortsättning på det tidigare kunnandet. I beskrivningarna av kunskapskraven för slutbedömningen ingår beskrivningarna av kunnandet för de lägre vitsorden i kunskapskraven för ett högre vitsord.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Fysisk funktionsförmåga** | | | | | | | |
| M1 uppmuntra eleven att röra på sig, att pröva olika gymnastikformer och att träna enligt bästa förmåga | I1 | Eleven är fysiskt aktiv, prövar på olika gymnastikformer och tränar aktivt. | Fysisk aktivitet och vilja att försöka | Eleven deltar sporadiskt och endast till vissa delar i verksamheten under gymnastiklektionerna. | Eleven deltar i gymnastiklektionerna och prövar på olika gymnastikformer. | Eleven deltar vanligtvis aktivt i verksamheten under gymnastiklektionerna och prövar och tränar olika gymnastikformer. | Eleven deltar aktivt och tränar de gymnastikformer som undervisas. |
| M2 handleda eleven att träna sina sensomotoriska färdigheter, det vill säga att iaktta sig själv och sin | I1 | Eleven iakttar sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och väljer ändamålsenliga lösningar. | Förmåga att välja lösningar i olika gymnastiksituationer | Eleven kan berätta om några av sina iakttagelser och kan med lärarens hjälp använda dem i sin egen aktivitet. | Eleven förstår sina iakttagelser och kan berätta om dem och koppla dem till sin egen aktivitet. | Eleven väljer oftast ändamålsenliga lösningar i olika gymnastiksituationer utgående från sina iakttagelser. | Eleven väljer ändamålsenliga iakttagelser som grund för sina lösningar, kan motivera sina lösningar och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer | | | | | | | anpassar sin fysiska aktivitet i enlighet med dem. |
| M3 handleda eleven att träna och utveckla sin balans- och rörelseförmåga så att hen kan använda, kombinera och tillämpa sina färdigheter på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer, under olika årstider och i olika gymnastikformer | I1 | Eleven utvecklar sina balans- och rörelsefärdigheter i olika lärmiljöer. | Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (balans- och rörelsefärdigheter) i olika gymnastikformer | Eleven kan använda och kombinera sina balans- och rörelsefärdigheter i några gymnastikformer som undervisats. | Eleven kan använda och kombinera sina balans- och rörelsefärdigheter i de flesta gymnastikformer som undervisats. | Eleven kan använda, kombinera och tillämpa sina balans- och rörelsefärdigheter i de flesta gymnastikformer som undervisats. | Eleven använder, kombinerar och tillämpar sina balans- och rörlighetsfärdigheter i de gymnastikformer som undervisats. |
| M4 handleda eleven att träna och utveckla sina färdigheter att hantera redskap, så att hen kan använda, | I1 | Eleven utvecklar sina färdigheter att hantera redskap i olika lärmiljöer. | Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (förmåga att hantera redskap) i olika gymnastikformer | Eleven kan använda sina färdigheter att hantera redskap i några gymnastikformer som undervisats. | Eleven kan använda och kombinera sina färdigheter att hantera redskap i de flesta | Eleven kan använda, kombinera och tillämpa sina färdigheter att hantera redskap i de flesta | Eleven använder, kombinerar och tillämpar sina färdigheter att hantera redskap i de |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kombinera och tillämpa sina färdigheter på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer, med olika redskap, under olika årstider och i olika gymnastikformer | | | | | gymnastikformer som undervisats. | gymnastikformer som undervisats. | gymnastikformer som undervisats. |
| M5 uppmuntra och handleda eleven att utvärdera, upprätthålla och utveckla sina fysiska egenskaper: snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka | I1 | Eleven utvärderar, upprätthåller och utvecklar sina fysiska egenskaper. | Förmåga att utvärdera, upprätthålla och utveckla fysiska egenskaper | Eleven kan nämna några av utvärderingsmetoderna för de fysiska egenskaperna och kan träna sina egenskaper under handledning av någon annan. | Eleven kan nämna och välja metoder som lämpar sig för utvärderingen av olika fysiska egenskaper och tränar självständigt några av sina fysiska egenskaper. | Eleven kan utvärdera sina fysiska egenskaper och på basis av utvärderingen träna snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka. | Eleven identifierar sina egna styrkor och svagheter och kan på basis av sina iakttagelser upprätthålla och utveckla sina fysiska egenskaper. |
| M6 stärka simkunnigheten och livräddningsfärdigheterna så att eleven kan simma samt rädda sig själv | I1 | Eleven stärker sin simkunnighet och sina livräddningsfärdigheter. | Simkunnighet och livräddningsfärdigheter | Eleven kan simma 10 meter. | Eleven simmar 50 meter på två olika simsätt och dyker 5 meter. | Eleven kan simma* och rädda sig själv och andra ur vattnet. (*nordiska kriterier för simkunnighet) | Eleven kan simma obehindrat på två simsätt och kan rädda sig själv och andra ur vattnet på olika sätt. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och andra ur vattnet | | | | | | | |
| M7 handleda eleven att agera tryggt och sakligt | I1 | Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt under lektionerna. | Trygg aktivitet under gymnastiklektionerna | Eleven kan berätta hur man agerar på ett tryggt och sakligt sätt samt agerar och utrustar sig vanligtvis enligt instruktionerna. | Eleven förstår riskfaktorer som hör samman med säkerheten och agerar på ett tryggt sätt samt har ändamålsenlig utrustning under lektionerna. | Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt under gymnastiklektionerna. | Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt och främjar tryggheten och säkerheten under gymnastiklektionerna. |
| **Social funktionsförmåga** | | | | | | | |
| M8 handleda eleven att arbeta tillsammans med alla andra och att reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationerna med hänsyn till andra | I2 | Eleven arbetar tillsammans med alla och kan reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationerna. | Emotionella och kommunikativa färdigheter samt arbetsförmåga | Eleven arbetar tillsammans med människor hen själv valt och reglerar sina handlingar och sina känslor så att hen kan arbeta tillsammans med andra i gymnastiksituationerna. | Eleven arbetar tillsammans med alla. | Eleven arbetar i olika gymnastiksituationer på överenskommet sätt och tar hänsyn till andra. | Eleven arbetar tillsammans med alla och främjar gruppens aktivitet och lärande. |
| M9 handleda eleven att agera enligt principen om rent spel och bära ansvar för | I2 | Eleven följer principerna om rent spel och tar ansvar för | Förmåga att ta ansvar i gemensamma aktiviteter | Eleven kan nämna principer om rent spel och tar sporadiskt ansvar för | Eleven följer principerna om rent spel och ger de övriga arbetsro. | Eleven följer principerna om rent spel och visar att hen tar ansvar för | Eleven tar ansvar för och främjar de gemensamma aktiviteterna. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| gemensamma aktiviteter | | gemensamma aktiviteter. | | gemensamma aktiviteter. | | gemensamma aktiviteter. | |
| **Psykisk funktionsförmåga** | | | | | | | |
| M10 uppmuntra eleven att ta ansvar för sina handlingar och stärka elevens förmåga att arbeta självständigt | I3 | Eleven tar ansvar för sina handlingar och kan arbeta självständigt. | Förmåga att arbeta självständigt | Eleven kan berätta hur man kan ta ansvar för sina egna handlingar och tar ansvar under handledning av läraren. | Eleven tar ansvar för sina egna handlingar och kan tidvis arbeta självständigt. | Eleven arbetar vanligtvis ansvarsfullt och självständigt. | Eleven arbetar ansvarsfullt och självständigt. |
| M11 se till att eleven får tillräckligt med positiva upplevelser av sin egen kropp, av att kunna och av att vara en del av gemenskapen | I3 | | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven lär sig att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen* | | | |
| M12 hjälpa eleven att förstå vilken betydelse tillräcklig fysisk aktivitet och en motionsinriktad livsstil har för det | I3 | Eleven lär sig att förstå vilken betydelse tillräcklig fysisk aktivitet och en motionsinriktad livsstil har för det totala välbefinnandet. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven lär sig att reflektera över sina erfarenheter som en* | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| totala välbefinnandet | | | | *del av självvärderingen* | | | |
| M13 göra eleven bekant med olika vanliga motionsmöjligheter samt ge eleven kunskaper och färdigheter som hör samman med dem så att hen ska kunna hitta egna lämpliga motionsformer som ger glädje, avslappning och energi | I3 | Eleven lär sig att hitta egna lämpliga motionsformer som ger glädje, avslappning och energi. | | *Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven lär sig att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen* | | | |

# Huslig ekonomi

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i huslig ekonomi i årskurs 7–9**

Bedömningen av lärandet i huslig ekonomi ska vara mångsidig, handledande och sporrande. Eleverna ska få respons på sina färdigheter att hantera olika situationer och utföra uppgifter i huslig ekonomi. Elevernas tänkande stöds genom att de handleds att reflektera över sitt sätt att uppfatta och behandla sin egen omgivning. Bedömningen ska också ta hänsyn till hur eleverna förstår begrepp och tillägnar sig innehåll som anknyter till huslig ekonomi. I undervisningen ska man se till att eleven och hens vårdnadshavare känner till målen, grunderna för bedömningen och kriterierna för slutbedömningen. Kunnandet ska bedömas med mångsidiga förfaringssätt. Eleverna ska kontinuerligt få information om hur lärandet framskrider och om prestationerna i relation till de uppställda målen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i huslig ekonomi avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutits och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i huslig ekonomi då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i huslig ekonomi som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för huslig ekonomi. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i huslig ekonomi och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i huslig ekonomi och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

Målen för lärandet och föremålen för bedömningen i huslig ekonomi är praktiska arbetsfärdigheter, samarbets- och kommunikationsförmåga och färdigheter att hantera information. Elevens kunskaper utvecklas och färdigheterna blir synliga genom de centrala innehållen i anknytning till målen i huslig ekonomi.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Praktiskt arbete** | | | | | | | |
| M1 handleda eleven att planera, organisera och utvärdera arbete och aktivitet | I1, I2 | Eleven lär sig att planera, organisera och utvärdera sitt eget arbete och sin aktivitet. | Planering och organisering av arbetet samt granskning av egen aktivitet | Eleven känner igen och kan benämna några arbetsuppgifter i anknytning till arbetsprocessen. | Eleven planerar, organiserar och beskriver stegvis sitt arbete och sin aktivitet enligt givna instruktioner. | Eleven planerar och arbetar stegvis genom att tillämpa givna instruktioner samt beskriver sitt kunnande med | Eleven planerar och arbetar självständigt samt motiverar det egna arbetet och den egna aktiviteten. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Eleven behöver mycket handledning och hjälp i att planera och genomföra arbetet. | | hjälp av egna iakttagelser av det egna arbetet. | |
| M2 handleda eleven att träna praktiska färdigheter som behövs i hushållet samt uppmuntra eleven att vara kreativ och att lägga märke till estetik | I1, I2 | Eleven lär sig praktiska färdigheter i hushållet och prövar på olika arbetsmetoder. Eleven lär sig att beakta kreativitet och estetik i sitt arbete. | Praktiska färdigheter i genomförandet av grundläggande uppgifter i huslig ekonomi, kreativitet och estetik | Eleven klarar under handledning av att utföra enstaka arbetsuppgifter som förutsätter praktiska färdigheter. | Eleven klarar av att utföra givna arbetsuppgifter som förutsätter praktiska färdigheter.<br><br>Eleven vet att arbetsuppgifter kan utföras kreativt på många olika sätt och att estetiken är av betydelse. | Eleven klarar självständigt av att i huslig ekonomi utföra uppgifter som förutsätter praktiska färdigheter och tillämpar de vanligaste arbetsmetoderna.<br><br>Eleven beaktar enstaka estetiska aspekter. | Eleven kan kreativt använda och motivera olika praktiska färdigheter och arbetsmetoder i uppgifter i huslig ekonomi.<br><br>Eleven motiverar betydelsen av kreativitet och estetik som en del av helheten och tar dessa i beaktande. |
| M3 handleda och uppmuntra eleven att välja och använda material, redskap, apparater och digitala | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att välja och använda råvaror, material, arbetsredskap, och teknologi som | Förmåga att göra och motivera val i arbetet | Eleven övar sig på att med hjälp av individuell handledning välja och använda givna | Eleven väljer och använder råvaror, material, arbetsredskap eller teknologi i enlighet med givna instruktioner. | Eleven tillämpar sina kunskaper och färdigheter i hållbar livsstil då hen använder råvaror, material, | Eleven väljer, använder och argumenterar för råvaror, arbetsredskap, material eller teknologi som |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| verktyg på ett sätt som främjar välbefinnande och hållbar konsumtion | | främjar en hållbar livsstil. | | material eller arbetsredskap. | | arbetsredskap, eller teknologi. | stöder en hållbar livsstil. |
| M4 handleda eleven att planera sin tidsanvändning och arbetets gång samt att hålla ordning i samband med uppgifter | I1, I2 | Eleven lär sig att planera sitt eget arbete i relation till den tid som står till buds och den givna uppgiften.<br><br>Eleven lär sig att sörja för ordningen i arbetsuppgifterna och arbetsmiljön i sin lärmiljö. | Förmåga att hantera tid och hålla ordning | Eleven arbetar inom tidsramen och håller under handledning ordning i uppgifterna och arbetsmiljön. | Eleven håller ordning i arbetsuppgifterna i enlighet med givna instruktioner och angiven tidsram i olika arbetsskeden.<br><br>Eleven behöver handledning för att upprätthålla ordning i arbetsmiljön. | Eleven arbetar stegvis i enlighet med instruktioner och upprätthåller ordning i arbetsuppgifterna och arbetsmiljön.<br><br>Eleven planerar och förutser sin tidsanvändning. | Eleven arbetar självständigt och ansvarsfullt och kan inom ramen för lärmiljön motivera sin tidsanvändning, betydelsen av att upprätthålla ordning i arbetsuppgifterna och arbetsmiljön, samt arbetets framskridande. |
| M5 handleda och motivera eleven att arbeta hygieniskt, säkert och ergonomiskt och att fästa uppmärksamhet vid de resurser som finns | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att arbeta hygieniskt, säkert och ergonomiskt i undervisningsmiljön för huslig ekonomi med beaktande av de material som finns tillgängliga. | Säkerhet samt verksamhet som är hållbar med tanke på resurserna | Eleven arbetar hygieniskt och säkert under handledning. | Eleven arbetar hygieniskt och säkert i enlighet med givna instruktioner. | Eleven arbetar i enlighet med instruktionerna på ett hygieniskt, säkert och ergonomiskt sätt eller ändamålsenligt i förhållande till, kostnader och | Eleven motiverar sitt arbete utgående från aspekter på säkerhet, hygien och ergonomi, eller kostnader och energiförbrukning. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | energiförbrukning. | |
| **Samarbete och kommunikation** | | | | | | | |
| M6 handleda eleven att öva sig på att lyssna samt diskutera och argumentera på ett konstruktivt sätt när hen planerar och genomför uppgifter | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att möta andra, lyssna, diskutera och argumentera i elevgruppen. | Förmåga att lyssna, diskutera och argumentera vid gemensam planering | Eleven deltar sporadiskt eller med stöd av frågor i diskussionen i gemensamma planerings- och arbetssituationer. | Eleven deltar i diskussionen i gemensamma planerings- och arbetssituationer och försöker lyssna och föra fram sina egna synpunkter. | Eleven lyssnar på olika synpunkter och uttrycker sina åsikter konstruktivt i gemensamma planerings- och arbetssituationer. | Eleven deltar aktivt i diskussioner, beaktar olika synpunkter och argumenterar konstruktivt för sina egna åsikter.<br><br>Eleven uppmuntrar de andra i gemensamma planerings- och arbetssituationer. |
| M7 aktivera eleven att vara uppmärksam på hur vardagen är uppbyggd samt på kulturellt mångskiftande verksamhetsmiljöer och husliga traditioner | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att känna igen hur rytmen i olika hushåll byggs upp och hur den struktureras tidsmässigt.<br><br>Eleven lär sig att förhålla sig accepterande till | Förmåga att uppfatta hur vardagen är uppbyggd och skillnader mellan olika hushåll | Eleven benämner vardagsrutiner och känner till olika slag av hemkulturer. | Eleven beskriver vardagsrutiner, hur vardagen är uppbyggd, hushållstraditioner och olika slag av hemkulturer. | Eleven definierar hur vardagen är uppbyggd och hushållens vardagsrutiner i olika hemkulturer. | Eleven motiverar uppbyggnaden av vardagen och tidsanvändningen i olika slag av hemkulturer. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | kulturell mångfald i hemmen. | | | | | |
| M8 handleda eleven att arbeta självständigt och i grupp och att komma överens om fördelningen av arbetsuppgifter och tidsanvändningen | I1, I2 | Eleven lär sig att arbeta självständigt och som en del av gruppen och den gemensamma uppgiften.<br><br>Eleven lär sig att komma överens om fördelningen av arbetsuppgifter. | Användningen av resurser och att lära sig hur gemensamma överenskommelser görs upp | Eleven övar under individuell handledning på att arbeta självständigt och deltar sporadiskt i gruppens aktiviteter. | Eleven övar på att arbeta självständigt och att ta ansvar för sitt eget arbete samt deltar i gruppens aktiviteter på överenskommet sätt. | Eleven arbetar på egen hand och i grupp och strävar efter att arbeta konstruktivt och genom att förhandla om olika arbetsuppgifter.<br><br>Eleven vet vad en rättvis arbetsfördelning innebär och kan komma fram till överenskommelser om arbetsfördelning genom att delta i beslutsfattandet. | Eleven arbetar självständigt och rättvist och agerar med samarbetsförmåga samt ansvarfullt i gruppen. |
| M9 uppmuntra eleven att handla enligt goda seder i samspel med andra och att reflektera över hur det egna | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att identifiera faktorer i anknytning till omtänksamt bemötande, goda seder och bruk | Omtänksamt bemötande av andra elever och agerande i enlighet med goda seder och bruk i | Eleven vet att goda seder och bruk inverkar på kommunikationssituationer. | Eleven känner igen och benämner faktorer i anknytning till goda seder och bruk och omtänksamt bemötande. | Eleven kan agera i enlighet med goda seder och bruk. | Eleven kan motivera goda seder och bruk och omtänksamt bemötande av andra samt handlingar i praktiken i |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| uppförandet påverkar arbetet i gruppen och gemenskapen | | samt hur man agerar i kommunikationssituationer. | kommunikationssituationer under lektionen. | | | | anknytning till dessa. |
| **Informationshantering** | | | | | | | |
| M10 uppmuntra eleven att söka och bedöma information i anslutning till huslig ekonomi samt handleda eleven att använda tillförlitlig information som grund för sina val | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att hämta och jämföra information och identifiera tillförlitliga källor för information i anknytning till huslig ekonomi som grund för sina val. | Förmåga att hämta och använda information | Eleven hämtar under individuell handledning information i anknytning till huslig ekonomi ur givna källor. Förmågan att tolka och utnyttja informationen är anspråkslös. | Eleven hämtar information i anknytning till huslig ekonomi ur källor som är bekanta för hen och som givits hen och utnyttjar dem i sitt arbete. | Eleven vet var och hur man kan hämta information i anknytning till huslig ekonomi.<br><br>Eleven bedömer informationens användbarhet och källornas tillförlitlighet. | Eleven hämtar information i anknytning till huslig ekonomi ur olika källor.<br><br>Eleven bedömer källornas och informationens tillförlitlighet och användbarhet och väljer för uppgiften ändamålsenliga källor. |
| M11 lära eleven att läsa, tolka och bedöma anvisningar, tecken och symboler som anknyter till hushåll och närsamhälle | I1, I2 | Eleven lär sig att läsa och tolka instruktioner, tecken och symboler i anknytning till hushållsarbete och närsamhälle och | Förmåga att använda anvisningar, tecken och symboler | Eleven känner igen och benämner enstaka anvisningar och tecken. | Eleven känner igen, benämner, klassificerar och använder hushållsrelaterade anvisningar och tecken i enlighet med givna instruktioner. | Eleven använder hushållsrelaterade anvisningar, tecken och symboler i sitt arbete. | Eleven motiverar användningen av hushållsrelaterade anvisningar, tecken och symboler i olika arbeten. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | arbeta i enlighet med dem. | | | | | |
| M12 handleda eleven att lära sig lösa problem och vara kreativ i olika situationer och miljöer | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att använda kunskaper och färdigheter, identifiera tjänster och visa på kreativitet i olika situationer och miljöer. | Förmåga att använda begrepp, tillämpa kunskaper och färdigheter, samt hitta kreativa lösningar i situationer.<br><br>Kännedom om tjänster som stöder vardagen i hemmet. | Eleven nämner några hushållsrelaterade begrepp, kunskaper och färdigheter samt enstaka tjänster som stöder vardagen i hemmet. | Eleven använder hushållsrelaterade begrepp, sina kunskaper och färdigheter samt beskriver enstaka tjänster som stöder vardagen i hemmet. | Eleven använder hushållsrelaterade begrepp, sina kunskaper och färdigheter i olika situationer.<br><br>Eleven beskriver olika tjänster som stöder vardagen i hemmet och hur de används i vardagen. | Eleven använder hushållsrelaterade begrepp och sina kunskaper och färdigheter motiverat och kreativt i olika situationer.<br><br>Eleven utvärderar olika tjänster som stöder vardagen i hemmet och motiverar användningen av dem och de möjligheter de erbjuder. |
| M13 handleda eleven mot en hållbar livsstil genom att fästa elevens uppmärksamhet vid miljö- och kostnadsmedvetenhet som en del | I1, I2, I3 | Eleven lär sig att tolka faktorer och aktiviteter i anknytning till cirkulär ekonomi och hushållsarbeten som belastar miljön och ekonomin. | Handlingar för miljö och ekonomi i arbete och beslutsfattande | Eleven räknar upp några hushållsrelaterade handlingar i anknytning till miljö och användning av pengar. | Eleven vet hur man kan minska miljöbelastningen och vad man kan göra i ett hushåll för miljön och ekonomin. | Eleven utför i olika uppgifter och situationer enstaka handlingar som anknyter till miljö och ekonomi i vardagen. | Eleven utför i olika uppgifter och situationer handlingar i anknytning till miljö och ekonomi i vardagen på ett logiskt sätt och motiverar |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| av valen i varda-gen | | | | | | | betydelsen av dem utgående från en hållbar och ansvarsfull livsstil och kon-sumtion. |

# Elevhandledning

**Formativ bedömning i elevhandledning i årskurserna 7–9**

I elevhandledning ges inget vitsord. Bedömningen i elevhandledningen är formativ och bygger på elevernas självvärdering samt på interaktiv, handledande och uppmuntrande respons i samband med olika handledningsåtgärder. Eleverna reflekterar tillsammans med läraren och lär sig bedöma sina förutsättningar, sitt kunnande och sina färdigheter, sin funktionsförmåga, sin företagsamhet och sina resurser samt hur mycket och vilken form av handledning och stöd de behöver och sina kommunikativa färdigheter och färdigheter att arbeta i grupp. Eleverna ska handledas att förstå hur värderingar, föreställningar och människor som är viktiga för dem påverkar deras val och beslut. Eleverna ska öva sig på att bedöma sin förmåga att söka information och använda informations- och kommunikationsteknik för att söka information om utbildningar och arbetslivet. Eleverna ska uppmuntras att även fästa uppmärksamhet vid sin förmåga att känna igen hur tillförlitliga och ändamålsenliga olika informationskällor är. Eleverna ska göras medvetna om bakgrunden till olika metoder och redskap för självvärdering samt förstå vilka möjligheter det finns att använda dem i den egna karriärplaneringen. Eleverna lär sig med lärarens hjälp att hitta de instanser som erbjuder stöd- och handledningstjänster i skolan och i samhället samt utvecklar sina färdigheter att söka de tjänster de behöver.

# BILAGA 1. Samiska som kompletterar den grundläggande utbildningen

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i samiska som kompletterar den grundläggande utbildningen i årskurs 7–9**

Avsikten med bedömningen är att ge information om hur elevens lärande framskrider samt att handleda och uppmuntra eleven. Eleven ska ges mångsidig respons om hur hens förmåga att förstå och använda språket muntligt och skriftligt har utvecklats. Bedömningsresponsen ger också information för

undervisningsplaneringen. Med hjälp av bedömningen får eleven information om sina språkliga styrkor och framsteg, om hur eleven lär sig samiska och om sin förmåga att använda sina språkkunskaper som stöd för allt lärande och för sitt läsintresse.

När studierna avslutas i slutet av årskurs 9 fastställs hur eleven har uppnått målen i lärokursen samiska som kompletterar den grundläggande utbildningen. Då vitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för bedömningen i lärokursen samiska som fastställts i denna bilaga, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Vitsordet är en helhetsbedömning som bildas utgående från målen och kunskapskraven för samiska. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Att kommunicera** | | | | | | | |
| M1 handleda eleven att främja sin förmåga att kommunicera i olika situationer och att utvärdera sin kommunikation | I1 | Eleven lär sig att agera i många olika kommunikationssituationer och kan utvärdera sin insats. | Förmåga att agera i kommunikationssituationer | Eleven kan slumpmässigt agera i grupper som är bekanta för hen och i vardagliga kommunikationssituationer. | Eleven kan agera i vanliga kommunikationssituationer. | Eleven kan agera i många olika kommunikationssituationer och kan utvärdera sin egen insats. | Eleven kan agera målinriktat i många olika kommunikationssituationer och kan anpassa sin egen insats enligt situation. |
| **Att tolka texter** | | | | | | | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| M2 sporra eleven att bredda sitt läsintresse enligt sin språkfärdighet samt vidga sitt ord- och begreppsförråd | I2 | Eleven lär känna skönlitterära-, fack- och medietexter i olika former samt utökar sitt ord- och begreppsförråd. | Ord- och begreppsförråd | Eleven kan läsa enkla skönlitterära-, fack- och medietexter. | Eleven kan läsa olika texter men håller sig främst till välbekanta texttyper. | Eleven kan läsa olika skönlitterära-, fack- och medietexter. | Eleven kan mångsidigt läsa olika skönlitterära-, fack- och medietexter. |
| M3 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att läsa analytiskt och kritiskt och att förstå och tolka olika texter | I2 | Eleven utvecklar analytisk och kritisk läsfärdighet samt lär sig att förstå och tolka olika slags texter. | Förmåga att utveckla analytisk och kritisk läsfärdighet | Eleven kan dra nytta av enkla texter för att fullgöra uppgiften enligt modell. | Eleven förstår det centrala i texten och övar på att granska texter kritiskt. | Eleven kan läsa texter med hjälp av några strategier samt förstår det centrala i innehållet, åsikter inklusive motiveringar och kan i någon mån göra iakttagelser kring användning av språk och bild i texter. | Eleven kan använda ändamålsenliga lässtrategier.<br><br>Eleven väljer, använder, tolkar och utvärderar kritiskt också texttyper som är nya för hen. |
| M4 handleda eleven att stärka sin förmåga att utnyttja texter och sina läsfärdigheter för att söka | I2 | Eleven lär sig att reflektera kring sambandet mellan texter och egna erfarenheter samt diskutera | Förmåga att dra nytta av texter och läsfärdighet | Eleven kan dra nytta av enkla texter och reflekterar med hjälp av stödfrågor och modeller kring samband | Eleven kan enligt modell och självständigt dra nytta av enkla texter för att söka information. | Eleven kan skriva och diskutera olika texter och reflektera över textens samband med egna erfarenheter i | Eleven kan skriva och diskutera också texttyper som är nya för hen samt ställa frågor, sammanfatta, |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| information och få upplevelser samt att diskutera texter i olika kommunikations miljöer | | texter i olika kommunikations miljöer. | | mellan texten och egna erfa-renheter. | Eleven övar att diskutera texter i bekanta kommu-nikationsmiljöer. | olika kommunikations miljöer. | kommentera och reflektera över textens samband med egna erfa-renheter i olika kommunikations-miljöer. |
| **Att producera texter** | | | | | | | |
| M5 uppmuntra eleven att utveckla ett eget uttryckssätt i sina texter samt hjälpa eleven att stärka en positiv inställning till skrivande | I3 | Eleven uppmuntras att utveckla egna uttryckssätt i sina texter och stärker en positiv inställning till skrivande. | Textproduktion och uttryckssätt | Eleven kan med hjälp av stödfrå-gor och modeller producera enkel text. | Eleven kan med hjälp av mo-deller produ-cera text med uttryckssätt som är bekanta för hen. | Eleven kan producera text med mångsidiga uttryckssätt. | Eleven kan pro-ducera mångsidiga tex-ter enligt ända-mål och använ-der kreativa ut-tryckssätt. |
| M6 handleda eleven att utveckla flytet och mångsidigheten i sitt skrivande | I3 | Eleven utvecklar sin skrivfärdighet för att den ska bli mera mångsidig och smidig. | Förmåga att utveckla skrivfärdigheter | Eleven kan en-ligt modell pro-ducera enkel text som man förstår.<br><br>Eleven kan an-vända enkel menings- och satsbyggnad samt | Eleven kan pro-ducera en kort text som i hu-vudsak är lätt att förstå.<br><br>Eleven kan strukturera sin text och följa standardspråk-kets centrala | Eleven kan pro-ducera text som är lätt att förstå.<br><br>Eleven kan dra nytta av digitala verktyg i sin skrivprocess. | Eleven kan pro-ducera en för-ståelig och smi-dig text.<br><br>Eleven kan strukturera sin text och sina stycken logiskt och fästa upp-märksamhet vid |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | huvudsakligen skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening. | skriftspråksnormer. | | ordval samt följa standardspråkets centrala skriftspråksnormer. |
| M7 uppmuntra eleven att producera berättande, beskrivande, instruerande, ställningstagande och reflekterande texter | I3 | Eleven lär sig att producera berättande, beskrivande, instruerande, ställningstagande och reflekterande texter. | Förmåga att producera texter som representerar olika texttyper | Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen. | Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttryckssätt som är typiska för dem. | Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttryckssätt som kännetecknar dem. | Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttryckssätt som kännetecknar dem. |
| **Att förstå språk, litteratur och kultur** | | | | | | | |
| M8 handleda eleven att reflektera över språklig och kulturell identitet, användningen av samiska, samiskans betydelse och ställning i olika språkgemenskaper | I4 | Eleven lär sig att reflektera över en språklig och kulturell identitet, användningen av samiska, samiskans betydelse och ställning som en del av olika | Förmåga att utveckla kulturkännedom | Eleven kan identifiera några språkliga eller kulturella särdrag från hens egen bakgrund. | Eleven kan med hjälp av modeller beskriva betydelsen av en språklig och kulturell identitet och med hjälp av stödfrågor jämföra dem med bekanta språk och kulturer. | Eleven kan beskriva en språklig och kulturell identitet samt det samiska språkets betydelse och ställning i relation till andra språk. | Eleven kan självständigt beskriva en språklig och kulturell identitet samt modersmålens betydelse och ställning i relation till andra språk, sett ur individens och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| och att ta del av medier och kulturutbud på olika språk | | språkliga gemenskaper samt dra nytta av medier och kulturutbud på andra språk. | | | Eleven känner i någon mån till samiska medier och samiskt kulturutbud. | Eleven kan dra nytta av medier och kulturutbud på andra språk. | samhällets perspektiv.<br><br>Eleven drar på ett självständigt och kreativt sätt nytta av medier och kulturutbud på andra språk. |
| M9 uppmuntra eleven att känna igen olika språkliga register, till exempel skillnader mellan tal- och skriftspråk samt språkbruket i olika situationer | I4 | Eleven lär sig att identifiera olika språkliga register, till exempel skillnaden mellan tal- och skriftspråk samt språkbruket i olika situationer. | Förmåga att utveckla språklig medvetenhet | Eleven kan med hjälp av modell och stödfrågor göra enstaka iakttagelser kring särdrag i text och språk såsom skillnader mellan tal- och skriftspråk. | Eleven kan med hjälp av modell göra iakttagelser kring särdrag i språk och text och skillnader mellan olika register och stilar. | Eleven kan identifiera olika språkliga register, skillnader mellan tal- och skriftspråk samt språkbruket i olika situationer.<br><br>Eleven kan med hjälp av modell använda olika språkliga register. | Eleven kan identifiera och självständigt använda olika språkliga register, iaktta skillnader mellan tal- och skriftspråk samt språkbruket i olika situationer. |
| M10 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om de centrala strukturerna i | I4 | Eleven lär sig att fördjupa sina kunskaper om de centrala strukturerna i modersmålet. | Kunskap om centrala strukturer och användning av dem | Eleven kan identifiera enkla strukturer i samiska med hjälp av stödfrågor och modeller. | Eleven kan med hjälp av modeller använda några centrala strukturer i samiska i bekanta miljöer. | Eleven kan med hjälp av modeller självständigt använda centrala strukturer i samiska och kan | Eleven behärskar väl centrala strukturer i samiska och kan använda dem mångsidigt också |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| samiska och att analysera dem | | | | | | använda dem i olika kommunikationsmiljöer. | i kommunikationsmiljöer som är nya för hen. |
| **Att använda språket som stöd för allt lärande** | | | | | | | |
| M11 hjälpa eleven att utveckla sin förmåga att använda samiska för att söka och behandla information i olika läroämnen och miljöer | I5 | Eleven utvecklar en fungerande två- eller flerspråkighet och förmåga att använda den kunskapen för att söka och behandla information i olika läroämnen och miljöer. | Förmåga att utveckla mångsidig användning av samiska | Eleven kan med hjälp av modell använda samiska som ett stöd i studier och i enkel informationssökning. | Eleven kan med hjälp av modell använda samiska och sin flerspråkighet som ett stöd i studier och i informationssökning. | Eleven kan självständigt använda samiska och sin flerspråkighet som ett stöd i studier och i informationssökning.<br><br>Eleven övar på att välja källor, använda dem och bedöma tillförlitlighet. Hen kan i allmänhet skilja mellan fakta och åsikt. | Eleven använder mångsidigt och självständigt samiska och sin flerspråkighet som ett stöd i studier och i informationssökning.<br><br>Eleven kan bedöma informationens användbarhet och källornas tillförlitlighet och välja lämpliga källor för uppgiften. |

# BILAGA 2. Romani som kompletterar den grundläggande utbildningen

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i romani som kompletterar den grundläggande utbildningen i årskurs 7–9**

Avsikten med bedömningen är att ge information om hur elevens lärande framskrider samt att handleda och uppmuntra eleven. Eleven ska ges mångsidig respons om hur hens förmåga att förstå och använda språket muntligt och skriftligt har utvecklats. Bedömningsresponsen ger också information för undervisningsplaneringen. Med hjälp av bedömningen får eleven information om sina språkliga styrkor och framsteg, om hur eleven lär sig romani och om sin förmåga att använda sina språkkunskaper som stöd för allt lärande och för sitt läsintresse.

När studierna avslutas i slutet av årskurs 9 fastställs hur eleven har uppnått målen i lärokursen romani som kompletterar den grundläggande utbildningen. Då vitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för bedömningen som fastställts i denna bilaga, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Vitsordet är en helhetsbedömning som bildas utgående från målen och kunskapskraven för romani. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Att kommunicera** | | | | | | | |
| M1 uppmuntra eleven att uttrycka sig på romani och att kommunicera i flerspråkiga och mångkulturella situationer samt | I1 | Eleven lär sig att agera i flerspråkiga och mångkulturella kommunikationssituationer och kan utvärdera sin egen insats. | Muntlig uttrycksförmåga och kommunikationsfärdigheter | Eleven kan agera i grupper som är bekanta för hen och i vardagliga kommunikationssituationer. | Eleven kan agera i vanliga kommunikationssituationer. | Eleven kan agera i många olika kommunikationssituationer och kan utvärdera sin egen insats i dem. | Eleven kan agera målinriktat i många olika kommunikationssituationer och kan anpassa sin egen insats enligt situation. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| att utvärdera sin kommunikation | | | | | | | |
| **Att tolka texter** | | | | | | | |
| M2 ge eleven möjligheter att utveckla sin förmåga att tolka texter samt bredda sitt ord- och uttrycksförråd genom att dra nytta av kunskaper som inhämtats både i skolan och annanstans | I2 | Eleven lär känna skönlitterära-, fack- och medietexter i olika former samt utökar sitt ordförråd och uttryckssätt. | Förmåga att tolka texter samt utöka uttryckssättet | Eleven kan läsa enkla skönlitterära-, fack- eller medietexter. | Eleven kan läsa olika texter men håller sig främst till välbekanta texttyper. | Eleven kan läsa olika skönlitterära-, fack- eller medietexter. | Eleven kan mångsidigt läsa olika skönlitterära-, fack- eller medietexter. |
| M3 uppmuntra eleven att diskutera texter i olika kommunikations miljöer och att fördjupa sin kunskap om textgenrer | I2 | Eleven lär sig att reflektera kring sambandet mellan texter och egna erfarenheter samt diskutera texter i olika kommunikations miljöer. | Förmåga att diskutera texter och kunskap om texttyper | Eleven kan dra nytta av enkla texter och reflekterar med hjälp av stödfrågor och modeller kring samband mellan texten och egna erfarenheter. | Eleven kan diskutera texter i välbekanta kommunikationsmiljöer och känner till några texttyper. | Eleven kan skriva och diskutera olika texter samt reflektera kring samband mellan texter och egna erfarenheter i olika kommunikations miljöer. Eleven | Eleven kan skriva och diskutera också kring texttyper som är nya för hen samt även i olika kommunikationsmiljöer, ställa frågor, sammanfatta, kommentera och |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | känner till olika texttyper. | reflektera kring textens samband med egna erfarenheter. |
| **Att producera texter** | | | | | | | |
| M4 uppmuntra eleven att stärka sin förmåga att producera texter och att producera olika typer av texter av multimediala lärmiljöer | I3 | Eleven lär sig att på ett mera smidigt och mångsidigt sätt producera text på romani. | Textkompetens vid produktion av texter | Eleven kan enligt modell producera enkel text som man förstår.<br><br>Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt huvudsakligen skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening. | Eleven kan producera en kort text som i huvudsak är lätt att förstå.<br><br>Eleven kan strukturera sin text och följa standardspråkets centrala skriftspråksnormer. | Eleven kan producera text som är lätt att förstå.<br><br>Eleven kan i sitt skrivande dra nytta av digitala verktyg. | Eleven kan producera en förståelig och smidig text.<br><br>Eleven kan strukturera sin text och sina stycken logiskt och fästa uppmärksamhet vid ordval samt följa standardspråkets centrala skriftspråksnormer. |
| M5 uppmuntra eleven att utveckla egna uttryckssätt i sina texter och hjälpa eleven att stärka en positiv | I3 | Eleven uppmuntras att utveckla egna uttryckssätt i sina texter och stärker en positiv | Förmåga att utveckla uttryckssätt | Eleven kan med hjälp av stödfrågor och modeller producera enkel text. | Eleven kan med hjälp av modeller producera text med uttryckssätt som är bekanta för hen. | Eleven kan producera text med mångsidiga uttryckssätt. | Eleven kan producera mångsidiga texter enligt ändamål och använder kreativa uttryckssätt. |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| inställning till skrivande | | inställning till skrivande. | | | | | |
| **Att förstå språk, litteratur och kultur** | | | | | | | |
| M6 handleda eleven att bekanta sig med romsk litteratur och romska medier, att förstå sina egna möjligheter att bevara det romska språket och att utnyttja sin två- eller flerspråkighet | I4 | Eleven lär sig att reflektera över användningen av romani, dess betydelse och ställning som en del av två- eller flerspråkiga miljöer. Eleven lär sig att dra nytta av litteratur som behandlar romer, romska medier och romskt kulturutbud. | Kunskap om romsk litteratur och romska medier | Eleven kan identifiera några språkliga eller kulturella särdrag från hens egen bakgrund. | Eleven kan med hjälp av modeller beskriva betydelsen av en språklig och kulturell identitet och jämför med hjälp av stödfrågor dem med bekanta språk och kulturer.<br><br>Eleven känner i någon mån till romska medier, romsk litteratur och romskt kulturutbud. | Eleven kan beskriva en språklig och kulturell identitet samt det romska språkets betydelse och ställning i relation till andra språk.<br><br>Eleven kan dra nytta av romska medier, romsk litteratur och romskt kulturutbud som behandlar romer. | Eleven kan självständigt beskriva en språklig och kulturell identitet samt modersmålens betydelse och ställning i relation till andra språk, sett ur individens och samhällets perspektiv.<br><br>Eleven drar på ett självständigt och kreativt sätt nytta av romska medier, romsk litteratur och romskt kulturutbud som behandlar romer. |

# BILAGA 3. Elevens eget modersmål som kompletterar den grundläggande utbildningen

**Bedömning av elevens lärande och kunnande i elevens eget modersmål som kompletterar den grundläggande utbildningen i årskurs 7–9**

Avsikten med bedömningen är att ge information om hur elevens lärande framskrider samt att handleda och uppmuntra eleven. Eleven ska ges mångsidig respons om hur hens förmåga att förstå och använda språket muntligt och skriftligt har utvecklats. Bedömningsresponsen ger också information för undervisningsplaneringen. Med hjälp av bedömningen får eleven information om sina språkliga styrkor och framsteg, om hur hen lär sig och om sin förmåga att använda sina språkkunskaper som stöd för allt lärande och för sitt läsintresse.

När studierna avslutas i slutet av årskurs 9 fastställs hur eleven har uppnått målen i lärokursen elevens eget modersmål som kompletterar den grundläggande utbildningen. Då vitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för bedömningen i lärokursen elevens eget modersmål som fastställts i denna bilaga, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Vitsordet är en helhetsbedömning som bildas utgående från målen och kunskapskraven för elevens eget modersmål. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

| **Mål för undervisningen** | **Innehåll** | **Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen** | **Föremål för bedömningen** | **Kunskapskrav för vitsordet 5** | **Kunskapskrav för vitsordet 7** | **Kunskapskrav för vitsordet 8** | **Kunskapskrav för vitsordet 9** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Att kommunicera** | | | | | | | |
| M1 handleda eleven att främja sin förmåga att | I1 | Eleven lär sig att agera i olika kommunikationssituationer och | Förmåga att agera i grupp | Eleven kan slumpmässigt agera i en välbekant grupp och i | Eleven kan agera i vanliga kommunikationssituationer. | Eleven kan agera i många olika | Eleven kan agera ändamålsenligt i många slags |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kommunicera i olika situationer och att utvärdera sin kommunikation | | att utvärdera sin kommunikation. | | vardagliga kommunikationssituationer. | | kommunikationssituationer och kan utvärdera sin kommunikation. | kommunikationssituationer och kan anpassa sitt eget agerande enligt situation. |
| **Att tolka texter** | | | | | | | |
| M2 sporra eleven att bredda sitt läsintresse enligt sin språkfärdighet | I2 | Eleven känner skönlitterära-, fack- och medietexter i olika former. | Förmåga att bredda textvärlden och läsintresset | Eleven kan läsa olika enkla skönlitterära-, fack- eller medietexter. | Eleven kan läsa olika slag av texter men håller sig främst till välbekanta texttyper. | Eleven kan läsa olika slag av skönlitterära-, fack- eller medietexter. | Eleven kan mångsidigt läsa olika slag av skönlitterära-, fack- eller medietexter. |
| M3 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att läsa analytiskt och kritiskt och att förstå och tolka olika texter | I2 | Eleven utvecklar sin förmåga att läsa analytiskt och kritiskt samt förstår och tolkar olika texter. | Analytisk och kritisk läsfärdighet, samt förmåga att förstå och tolka texter | Eleven kan dra nytta av enkla texter för att fullgöra en uppgift enligt modell. | Eleven förstår det centrala i texten och övar på att granska texten kritiskt. | Eleven kan granska texter kritiskt med hjälp av några lässtrategier. | Eleven kan använda ändamålsenliga lässtrategier.<br><br>Eleven väljer, använder, tolkar och utvärderar kritiskt också texttyper som är nya för hen. |
| M4 handleda eleven att | I2 | Eleven stärker sin förmåga att | Förmåga att dra nytta av texter | Eleven kan dra nytta av enkla | Eleven kan med hjälp av | Eleven kan skriva och diskutera | Eleven kan skriva och diskutera |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| stärka sin förmåga att utnyttja texter och sina läsfärdigheter för att söka information och få upplevelser samt att diskutera texter i olika kommunikationsmiljöer | | reflektera över texters samband med egna upplevelser samt diskutera texter i olika kommunikationsmiljöer. | och läsfärdighet samt förmåga att diskutera texter i olika kommunikationsmiljöer | texter och kan med hjälp av stödfrågor och modeller reflektera över textens koppling till egna erfarenheter. | stödfrågor och modeller självständigt dra nytta av olika texter för att söka information.<br><br>Eleven övar att diskutera texter i bekanta kommunikationsmiljöer. | olika texter och reflektera kring deras koppling till egna erfarenheter i olika kommunikationsmiljöer. | också texttyper som är nya för hen och ställa frågor, sammanfatta, kommentera och reflektera kring textens koppling till egna erfarenheter i olika kommunikationsmiljöer. |
| **Att producera texter** | | | | | | | |
| M5 hjälpa eleven att utveckla ett eget uttryck i sina texter och att stärka en positiv inställning till skrivande | I3 | Eleven uppmuntras att utveckla egna uttryckssätt i sina texter och stärker en positiv inställning till skrivande. | Förmåga att producera texter av olika slag samt uttryckssätt | Eleven kan med hjälp av stödfrågor och modeller producera enkel text. | Eleven kan med hjälp av modeller producera skriftlig och muntlig text med uttryckssätt som är bekanta för hen. | Eleven kan producera också längre skriftliga och muntliga texter och använda mångsidiga uttryckssätt. | Eleven kan producera mångsidiga och ändamålsenliga skriftliga och muntliga texter enligt situation och använda kreativa uttryckssätt. |
| M6 handleda eleven att vidareutveckla och | I3 | Eleven utvecklar sin skrivfärdighet för att den ska bli | En smidig och mångsidig skrivfärdighet | Eleven kan med hjälp av modeller producera | Eleven kan producera en kort text vars | Eleven kan producera text | Eleven kan producera en |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| bredda sina skrivfärdigheter och fördjupa sin kunskap om textgenrer | | mera mångsidig och smidig samt sina färdigheter att behärska skriftsystemet i det egna modersmålet. | och förmåga att producera förståelig text samt behärska skriftspråkets konventioner | enkel text vars budskap man kan förstå.<br><br>Eleven kan använda enkla strukturer samt i huvudsak till exempel skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening. | budskap man förstår förhållandevis lätt.<br><br>Eleven kan strukturera sin text och följa skriftspråksnormerna. | som är lätt att förstå.<br><br>Eleven kan dra nytta av digitala verktyg i sin skrivprocess. | förståelig och smidig text.<br><br>Eleven kan strukturera sin text och sina stycken logiskt och fästa uppmärksamhet vid ordval samt följa skriftspråksnormerna. |
| M7 uppmuntra eleven att producera berättande, beskrivande, instruerande, ställningstagande och reflekterande texter | I3 | Eleven uppmuntras att producera berättande, beskrivande, instruerande, ställningstagande och reflekterande texter. | Förmåga att producera texter som representerar olika texttyper | Eleven kan producera enkla och konkreta berättande och beskrivande texter enligt modell om ämnen som är bekanta för hen. | Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och med hjälp av modeller använda uttryckssätt som är typiska för dem. | Eleven kan producera reflekterande och olika ställningstagande texter och använda uttryckssätt som är typiska för dem. | Eleven kan självständigt producera olika texter och mångsidigt använda uttryckssätt som är typiska för dem. |
| **Att förstå språk, litteratur och kultur** | | | | | | | |
| M8 handleda eleven att | I4 | Eleven reflekterar över | Förmåga att utveckla kulturell | Eleven kan identifiera något | Eleven kan med hjälp av | Eleven kan beskriva sin | Eleven kan självständigt be |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| reflektera över språklig och kulturell identitet samt användningen av modersmålet, modersmålets betydelse och ställning i olika språkgemenskaper och att ta del av medier och kulturutbud på olika språk | | språklig och kulturell identitet samt användningen av modersmålet, dess betydelse och ställning som en del av olika språkliga gemenskaper samt drar nytta av medier och kulturutbud på det egna modersmålet. | och språklig medvetenhet | språkligt eller kulturellt särdrag från hens egen bakgrund.<br><br>Eleven känner i någon mån till medier och kulturutbud på det egna språket. | modeller beskriva betydelsen av språklig och kulturell identitet och med hjälp av stödfrågor jämföra dem med bekanta språk och kulturer, även Finland och finländsk kultur. | språkliga och kulturella identitet samt användningen av modersmålet, dess betydelse och ställning bland andra språk.<br>Eleven kan dra nytta av medier och kulturutbud på det egna språket. | skriva sin språkliga och kulturella identitet samt användningen av modersmålet, dess betydelse och ställning bland andra språk, både ur ett individuellt och samhälleligt perspektiv.<br><br>Eleven drar på ett kreativt och självständigt sätt nytta av medier och kulturutbud på det egna språket. |
| M9 uppmuntra eleven att känna igen olika språkliga register, till exempel skillnader mellan tal- och | I4 | Eleven identifierar olika språkliga register, till exempel skillnader mellan tal- och skriftspråk samt | Förmåga att utveckla språklig medvetenhet | Eleven kan med hjälp av modell och stödfrågor göra enstaka iakttagelser kring särdrag i text och språk | Eleven kan med hjälp av modell göra iakttagelser kring särdrag i språk och text och skillnader mellan olika | Eleven kan identifiera olika språkliga register, skillnader mellan tal- och skriftspråk samt | Eleven kan identifiera och självständigt använda olika språkliga register, iaktta skillnader mellan tal- och skriftspråk |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| skriftspråk samt språkbruket i olika situationer | | språkbruket i olika situationer. | | såsom skillnader mellan tal- och skriftspråk. | register och stilar. | språkbruket i olika situationer.<br>Eleven kan med hjälp av modell använda olika språkliga register. | samt språkbruket i olika situationer. |
| M10 handleda eleven att fördjupa sin kunskap om de centrala strukturerna i modersmålet och att analysera dem | I4 | Eleven fördjupar sina kunskaper om de centrala strukturerna i modersmålet. | Kunskap om centrala strukturer och användning av dem | Eleven kan använda enkla strukturer i sitt eget modersmål med hjälp av stödfrågor och modeller. | Eleven identifierar med hjälp av modeller några centrala strukturer i sitt eget modersmål och använder dem i bekanta miljöer. | Eleven identifierar med hjälp av modeller självständigt centrala strukturer i sitt eget modersmål och kan använda dem i olika kommunikationsmiljöer. | Eleven känner väl till centrala strukturer i sitt eget modersmål och kan använda dem mångsidigt också i kommunikationsmiljöer som är nya för hen. |
| **Att använda språket som stöd för allt lärande** | | | | | | | |
| M11 hjälpa eleven att utveckla sin förmåga att använda sitt modersmål för att söka och | I5 | Eleven utvecklar en fungerande två- eller flerspråkighet och förmåga att använda den | Förmåga att dra nytta av flerspråkighet samt det egna språket när hen söker och | Eleven övar att använda sitt modersmål som ett stöd i studier och informationssökning. Eleven kan | Eleven använder med hjälp av modeller sitt modersmål och sin flerspråkighet som ett stöd i | Eleven kan självständigt använda sitt modersmål och sin flerspråkighet som ett stöd i | Eleven använder mångsidigt och självständigt sitt modersmål och sin flerspråkighet som ett stöd |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| behandla information i olika läroämnen och miljöer | | kunskapen för att söka och behandla information i olika läroämnen och miljöer i enlighet med upphovsrätten. | behandlar information med hjälp av digitala verktyg | söka information i vanliga källor med hjälp av modeller. | studier och i informationssökning.<br>Eleven följer upphovsrättsliga normer och förstår betydelsen av personlig integritet på nätet. | studier och i informationssökning. Eleven övar på att välja källor, använda dem och bedöma tillförlitlighet. Hen kan i allmänhet skilja mellan fakta och åsikt. | i studier och i informationssökning. Eleven kan bedöma informationens användbarhet och källornas tillförlitlighet och välja lämpliga källor för uppgiften. |